

DİSK yayınları:14

**ORTAK PAZAR
VE
TÜRKİYE**

HASAN CEYHAN

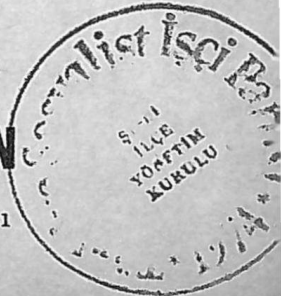
İbrahim Cüveler
DISK yayınları: 14 *Taylan seramik Fabrikası*
no: 15-17
Ortakolay
İST

ORTAK PAZAR VE TÜRKİYE

HASAN CEYHAN

Türkiye Maden - İş Sendikası

Eğitim Uzmanı

KAPAK KOMPOZİSYONU
Necmettin Rifat Arman

Gıda-İş Ofset Tesislerinde basılmıştır.
1974-İSTANBUL

SUNUŞ

TÜRKİYE, yıllardan, hatta yüz yıllardan beri kal -
 kınmak için çeşitli yolları dener. Kaynakları yet
 mez sanılarak yabancı ülkelerden borçlar alınır,
 yine beklenen, özlenen kalkınma sağlanamaz. "Ya
 yabancı sermaye getirelim" denir; yabancı serma
 ye gelir, ama getirdiğinden çok fazlasını götü -
 rür. Yine Türkiye beklenen ölçüde ve beklenen
 biçimde kalkınamaz. Yerli-Yabancı işbirliği yolu
 denenir, parlak söylevler verilir, yerli serma -
 yeci daha palazlanır; ama yoksulluktan, yokluk -
 tan, geri bırakılmışlıktan kurtulma hâlâ ulusal
 özlemdir, umuttur ve beklenip gelmeyendir.

DEVLETÇİLİK yoluyla kalkınma mümkün müdür? so
 rusu kafalara takılır ve devletçilik düzeniyle en
 düstrileşme, üretme; kalkınma girişimleri birbi
 rini izler. Yine beklenen gerçekleşmemiştir. Özel
 sektör eliyle, kişiler, aileler, ortaklıklar yolu
 la şirketleşme ve sanayileşme girişimleri de ih
 mal edilmez. Aynı ayrı ve bir arada karma eko
 nomik düzen içinde kalkınmaya çalışılır. Yine de
 Türkiye geri bırakılmış, zenginleşmemiş bir ül
 ke durumunu korur ve sıkıntılar artar.

PLANLI KALKINMA olamaz mı? "Olur elbet" denir
 ve kendine özgü bir planlı kalkınma dönemine ge
 çilir. Organlar, kurumlar, yetkiler, kararname

ler, yasalar ne akla gelirse o yapılır, ama yine kalkınma sağlanamaz: İşsizlik gittikçe artar, ulusal gelirden hakçasına yararlanma yolu açılmaz, büyük bir emek göçü başlar, Türkiye'den giden fikir ve kol işçileri Avrupa ülkelerinin ön de gelenlerinin daha zengin, daha müreffeh bir yaşam sürmeleri için gözlerinin ışığını, kollarının gücünü harcarlar, ellerde nasır, alınlarda ter çoğalır, ülkenin dış ticaret açığı işçilerin gönderdikleri dövizlerle kapanır, ama işsizlik azalmaz, ulusal gelir yeter düzeye ulaşamaz, kalkınma hızı, Türkiye'yi geri bırakılmışlıktan kurtaramaz.

AVRUPA'da da ekonomik işbirliği zorunluğu kendini gösterir. Gümrük anlaşmaları dikkatleri çeker, para değeri ve para birikiminin neye göre oranlanması sorunları gittikçe büyür. Türkiye'ye kapitalist yoldan kalkınmış ülkeler çengel atar, Türkiye'yi yeniden kalkınmış ülkelerin pazarı yapma düşünceleri ön plana geçer ve Türkiye'de Ortak Pazar'a geçmeye karar verilir, 1961 Anayasasının savunucuları ise devlet kesimine ağırlık veren karma ekonomiye dayalı, planlı kalkınmanın mümkün olacağını söyleyip dururlar. Bir de bakarsınız Ortak Pazar'a geçiş dönemine giriş için bir protokol hazırlanmıştır. Ortak pazar ülkelerinin Türkiye'yi kendi çıkarlarına uygun bir pazar durumuna getirme eğilimlerini görenler feryadı basarlar.

DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler 24 Kasım 1970 günü şu demeci verir:

"Ortak Pazar ile Türkiye arasında Geçiş Dönemine başlanmasını öngören protokollerin 23 Kasım 1970 günü Brüksel'de imzalanması ile, Türkiye'nin sömürücü Avrupa'nın pazarı haline getirilmesi için tezgâhlanan plan son şeklini al-

mış bulunuyor.

Türkiye'nin Ortak Pazar'a girmesinin, başta Türk ekonomisi olmak üzere çeşitli alanlarda doğuracağı olumsuz etkilerin bilimsel olarak ispatlanmasına rağmen Türk hükümetinin geçiş dönemine, hem de 12 yıllık süreden önce girmeyi kararlaştırması, hâkim çevrelerin ülkemizi süratle bir çıkmaza götürmekte nasıl ısrarlı olduklarının yeni bir delilidir.

Türkiye Ortak Pazar'a girmeyi kabul etmekle, Anayasamızın öngördüğü ekonomik ve sosyal reformların yapılması yolunu hukuken ve fiilen kapamış bulunmaktadır. Artık Türkiye'nin kısa zamanda ağır sanayini kurarak çağdaş uygarlık düzeyine ulaşması imkânları tamamen ortadan kaldırılmıştır. Artık Türkiye'nin dışa bağlı kapitalizmi, daha da bağlı hale gelecek, Türkiye'nin geri kalmışlığı daha da artacaktır.

Türkiye'nin rekabet imkânları Ortak Pazar'a üye öbür ülkelerin rekabet imkânlarından farklı olduğundan, Ortak Pazar ile Türkiye arasındaki ilişkiler, tam bir "hâkim ülke-tâbi ülke" ilişkileri haline gelecektir. Bu durumun doğal sonucu olarak, emek ihraç eden Türkiye, Ortak Pazar ülkelerinin en düşük nitelikte hizmetlerinde çalışan emekçi sınıfının sahibi; Ortak Pazar ülkeleri de bunları kullanan patron haline gelir.

DİSK başından beri Türkiye'nin Ortak Pazar'a katılmasına karşı çıkmıştır ve bundan sonra da çıkmaya devam edecektir.

DİSK, Türkiye'nin, Ortak Pazar'ın üyelerinin at oynatacağı bir sömürge haline getirilmemesi için sonuna kadar müdahale edecektir."

İŞTE, bugün sizlere sunduğumuz bu kitapçık İkel Toplum'dan Kurtuluş Savaşı sonrasına kadar olan dönemi özetleyen bir giriş'ten sonra ikinci

Dünya Savaşı sonrası Avrupa'nın ekonomik duru-
munu ve Ortak Pazar kurulmasına karar verili-
şini anlatan ikinci bir bölümde "bırakınız yap -
sınlar" görüşünün askıya alınışını dile getiriyor.
Sonra da İkinci Dünya Savaşını izleyen yıllarda
Türkiye'nin koşullarına ağırlık veren bir yeni bö-
lümle karşılaşılıyor.

BUNU ulusal gelir, teknolojik gelişme, tarım kesi-
minin durumu ve sanayi karşılaştırılmasına önem
veren bir dördüncü bölüm izliyor. Sonuca yakla-
şırken Türkiye'de yabancı sermaye'ye bir göz
atılıyor ve bu yolda akıl verenlerin hep YABAN-
CILAR olduğuna dikkat çekiliyor. Ve: Sonuca va-
rılıyor.

BİZE GÖRE, Türkiye Ortak Pazar'a girmekle çok
yanlış adım atmıştır. Türkiye'nin kalkınması Ana-
yasamızın öngördüğü planlı kalkınma içinde dev-
let sektörüne ağırlık ve özel sektörün girişimle-
rine yön veren bir anlayışta olmalı, sosyal ada-
let ilkeleri önde gelmeli, ağır sanayiye öncelik
verilmelidir. Yoğun emek isteyen sanayileşmede
eskimişi değil, geleceğin yepyeni teknolojisini
Türkiye'de kalkınmak için ciddi bir kaldıraç yap-
malıdır. Bu kitap sizlere Ortak Pazar konuların-
da daha başka kitaplara özen duyulmasını sağlı-
yacak ilk bilgileri vermiş olacaktır.

İ Ç İ N D E K İ L E R

SUNUŞ	3 -	6
İÇİNDEKİLER	7 -	9
GİRİŞ	10 -	11

I. B Ö L Ü M

ÜRETEN CANLI: İNSAN	13	
İLKEL TOPLUM	13	
FEODAL DÜZEN	15	
KAPİTALİZMİN DOĞUŞU	16	
KAPİTALİZMİN GELİŞMESİ VE OSMANLI İMPARATORLUĞU	17	
BIRAKINIZ YAP SINLAR	17 -	18
BATI UYGARLIĞININ İKİ YÜZÜ	18	
KAPİTALİZMİN AĞINA DÜŞEN OSMANLI İMPARATORLUĞU	20	
TEZGAHLAR SUSTU	20 -	22
İNGİLİZ-OSMANLI İMP. TİCARET ANDLAŞMASI	22 -	23
BORÇLANMALAR BAŞLIYOR	23 -	24
DUYUN-U UMUMİYE KURULUYOR	24 -	26
I. DÜNYA SAVAŞI VE OSMANLI İMPARATORLUĞU	26 -	27
KURTULUŞ SAVAŞI	27 -	29
KURTULUŞ SAVAŞI SONRASI	29 -	32

II. B Ö L Ü M

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞINDAN SONRA AVRUPA	33 -	35
AVRUPA BİRLİĞİ ÜZERİNE TARTIŞMALAR	35 -	39
ORTAK PAZAR KURULUYOR	39 -	40
ORTAK PAZARIN ORGANLARI	40 -	42
BIRAKINIZ YAP SINLAR ASKIYA ALINDI	42 -	44
TARIMSAL KREDİ VE YÖNETLTME FONU	44	
SATMADAN ALMAZ	44 -	45

III. B Ö L Ü M

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞINDAN SONRA TÜRKİYE	46 - 47
1950-60 DÖNEMİNİN EKONOMİK GİRİŞİMLERİ	47 - 50
ORTAK PAZAR ÜYELİĞİ	50 - 51
TÜRKİYE'NİN ORTAKLIĞA KATILMASI	51 - 52
TÜRKİYE'NİN ORTAKLIK STATÜSÜ VE HAZIRLIK DÖNEMİ	52 - 54
GEÇİŞ DÖNEMİ VE KATMA PROTOKOL	54
KATMA PROTOKOLÜN GETİRDİĞİ YÜKÜMLÜLÜKLER	54 - 56
MALİ PROTOKOL	56 - 57
KATMA PROTOKOL MECLİSTE	57 - 73
SANAYİLEŞME Mİ, ORTAK PAZAR MI?	73 - 74

IV. B Ö L Ü M

GEÇİŞ DÖNEMİNİN BAŞINDA A E T TÜRKİYE	75 - 76
MİLLİ GELİRİ YARATAN KAYNAKLAR	76 - 77
GELECEĞE YATIRIM	77 - 79
TEKNOLOJİK GELİŞME İÇİN YAPILAN ARAŞTIRMALARDA YILDA HARCANAN PARA	80
TARIM KARŞILAŞTIRMASI	80 - 81
TARIMDA VERİMLİLİK	81 - 84
YAŞ MEYVE ÜRETİMİNDE AKDENİZ ÜLKELERİ VE TÜRKİYE	84 - 86
SANAYİ KARŞILAŞTIRMASI	86 - 87
SANAYİ ÖLÇEKLERİ	87 - 89

V. B Ö L Ü M

TÜRKİYE'DE YABANCI SERMAYE SORUNU	90 - 92
ALTIN YUMURTA	92 - 93
SANAYİ KALKINMA BANKASI	93
EREĞLİ DEMİR ÇELİK FABRİKASI	93 - 94
MADENLER	94 - 96

VI. BÖLÜM

AL GÜLÜM VER GÜLÜM	96
AKIL VEREN YABANCI	97 - 98
TİBOR MENDE ÖYLE DEMİYOR	99
	99 - 102
	102 - 106

VII. B Ö L Ü M

TÜRKİYE'NİN ORTAK PAZAR ÜYELİĞİNİ	
ZORLAŞTIRAN ETMENLER	107 - 115
SONUÇ	116 - 118
ALINTILAR	119
SÖZLÜK	120 - 124

GİRİŞ

Yurdumuzu çok yakından ilgilendiren, geleceği -
miz açısından son derece ciddi sorunları içeren Or
tak Pazar konusu ne yazık ki, kamuoyu önünde ye
terince tartışılmadığı için açıklık kazanmamıştır. Bu
konuda yazılan çok değerli kitaplar, yapılan araştı
rma lar toplumun en demokratik kesimi olan emekçi
kitlelere indirilmemiştir.

Ortak Pazar, diğer adıyla Avrupa Ekonomik Top
luluğu, (AET), niçin kurulmuştur? neyi hedeflemek
tedir? ve Türkiye'de kimler hangi amaçla bu toplu
lukla bütünleşmek istemektedir? Sorunun gerçek yü
zü nedir? Bu ve bunlara benzer daha bir çok soru
ya cevap bulabilmek için, ister istemez geçmişe dön
mek ve tarihi gelişim içinde soruna bakmak zorun
lu olmaktadır.

Biz de bu amaçla geçmişe dönüp insanlık tarihi -
nin geçirdiği evreleri kısa atlama taşları olarak kul
lanarak 200 yıldan bu yana Avrupa Türkiye ilişkile
rini özetlemeye çalıştık.

Eldeki kaynakların ve belgelerin bir kısmını ay
rıntılılarına inmeden genelleme içinde vermeye çalı
şırken sık sık sayın Prof. Gülten Yazgın'ın çok de
ğerli eseri olan "100 Soruda Ortak Pazar", Sayın
Prof. Kenan Bulutoğlu'nun "100 Soruda Yabancı Ser

maye", Sayın İsmail Cem'in "Türkiye'nin Geri Kalmışlığının Tarihi" adlı kitapları ile Sayın Ali Sirmen'in çevirisi olan De Gaulle'ün Umut Anıları'ndan çok yararlandık ve yer yer değerli düşüncelerinden aldığımız dılar yaptık. Ve kitabımızı, "Kapitalist ülkelerin bir monopolü olan Ortak Pazar, onunla gümrük birliğine gitmeyi yeğliyen az gelişmiş ülkelerin sanayileri için olsa olsa bir Ortak Mezardır" diye noktaladık. Bizi bu noktaya getiren şey engin tecrübelerle dolu olan tarihimiz olmuştur.

Bugün, dünya kamuoyunun gündeminde olan Ortak Pazar konusu, yukarıda da belirttiğimiz nedenlerden ötürü ister istemez yurdumuzda hergün yeniden tartışılacak ve hergün kamuoyumuz yeni şeyler öğrenerek işin gerçek yanını kavrayacaktır.

Hasan CEYHAN

I BÖLÜM ÜRETEN CANLI:İNSAN

Bundan milyarlarca yıl önce, gökyüzünde bir olay var oldu. Güneşten kopan kızgın gaz bulutu, yine koptuğu varlığın çevresinde fır fır dönüyordu.

Bu kızgın gaz bulutu, milyonlarca yıl süren devrelerle üzerinde canlıların yaşayabileceği bir ortamı meydana getirdi. Canlı hücreye dek getirdiği "M A D D E Y İ" yine milyonlarca yıllık süreç içinde İNSAN olarak oluşturdu.

Diğer yaratıkların en mükemmeliydi insan. Çünkü o, doğayla, hiç bir canlının yapamadığı ilişkiyi kurdu. Bu, üretim ilişkisiydi. Bu ilişkidir ki onu diğer canlılardan ayırdı, insanlaştırdı.

İlk insanın üretim yaparken kullandığı üretim araçları taştan, daldan yapılmış ilkel araçlardı. İnkeldi ama, üretim yaparken onun işini çok kolaylaştırıyordu.

Doğa-insan ve araçların karşılıklı etkilenmeleri sonucu yeni bir doğa, insanı bir doğa meydana getiriyor, insan doğayı üretip geliştirirken, aynı zamanda kendini de üretip geliştiriyordu.

İLKEL TOPLUM

Üretim araçlarının ilkeliği, doğanın aşılması zor sertliği, insanları toplu yaşamaya, birlikte üretip, ürettiklerini birlikte üleşip tüketmeye zorluyordu. İL

kel toplumlarda, bireysel mülkiyetle, toplumsal mülkiyet bir arada bulunuyordu. Aletler, onu yapanın ; av alanları ve elde edilen ürünler toplumdur. Bu üretim biçimi kendine uygun üretim ilişkisini yaratıyor, giderek bu iki olgu, üst yapı kuruluşlarını da guruyordu.

İkel toplum çağının ilk bilimsel başarısı ATE - ŞİN bulunmasıdır. İki cisimi birbirine sürterek elde edilen bu başarı, insanlığın, cansız doğa gücünü kendi hizmetine sokmasının ilk aşamasıdır.

Isıtan, aydınlatan, mağaralarını vahşi hayvanlardan koruyan, yiyeceklerini pişiren bu büyük güce , minnet dolu duygularla baktılar, bu olağanüstü gücü kutsallaştırdılar.

Ateşin bulunması; bakırı, kalayı, demiri eritip aletler yapmalarını sağladı. Üretim araçları gelişince emeğin verimliliği arttı. İnsanlar tükettiklerinden daha çok üretmeye başladılar. Gelişmiş üretim araçlarını ele geçirenler yanlarında adam çalıştırmaya başladılar. Bu olgu, efendi-köle diye iki sınıfın doğmasına neden oldu. Bu düzene de KÖLE Cİ toplum düzeni denir.

KÖLE Cİ TOPLUM

Köleci Toplumda, köle sahibi efendiler, üretilen malin tümüne el koyuyor, kölelerine ölmeyecek kadar pay ayırıyordu. Boğazı tokluğuna çalışan köleler çoğaldıkça, efendilerin gelirleri artıyor toplum üzerindeki siyasi, hukuki egemenlikleri pekişiyordu.

Köleci toplum düzeninde insan aşağılanmış, pazarlada eşya gibi alınıp satılmıştır. (Bugün kapitalist aşamadaki uluslar geri kalmış uluslara bu gözle bakarlar. Örneğin, kapitalist üretim biçiminin zirvesine ulaşan Amerika Birleşik Devletlerin-

de, ZENCİ-BEYAZ mücadelesi, köleci ruh ve dü -
süncenin uzantısıdır. Beyaz Amerikalı, 500 yıl ön -
ce dedesinin satın alıp boğazı tokluğuna çalıştırdı -
ğı zenciye, halâ aynı gözle görme eğilimindedir.)

Köleci toplumda köle emeği üretim araçlarını ge -
liştirip değiştirirken, kendini de geliştirip de ğiştir -
di. Köleler emeklerinin hakkını alamadıklarını, da -
ha fazla çalışmanın kendilerine bir yarar sağlama -
dığını düşünmeye başladılar. Bu, üretim ilişkisi -
nin üretim biçimiyle çatışmaya başladığının işare -
tiydi. Köle ile efendinin ilişkilerini düzenleyen hu -
kuk, yetersiz ; köleyi efendisine bağlayan din, et -
kisiz kalmaya başladı. Giderek üretim azaldı. Olu -
şan bu bilinç karşısında efendiler, kölelerine bir
pay ayırmak, yani ödün vermek zorunda kaldılar.

Değişen bu yeni üretim biçimi sonradan FEO -
DAL (DEREBEYLİK) düzeni adını alacaktır.

FEODAL DÜZEN

Bizim Derebeylik dediğimiz bu düzende, köleler
biraz toprağa sahip oldu. Derebeyliğin geniş top -
rakları üzerinde, köyler kurulmaya, sınıflar mey -
dana gelmeye başladı. Bunları üçe ayırabiliriz.

- 1- Büyük toprakların sahibi Derebeyler,
- 2- Toprak üzerinde çalışan köylüler,
- 3- Zanaatkârlar.

Derebeylik düzeninin siyasal biçimi krallıktır .
Toprakları üzerindeki iki üretici sınıfın, köylülerin
ve zanaatkârların üretimine el koyarak zengin bir
yaşantı kuran Derebeyler, bunun sürekliliğini sağ -
lamak için yanlarına yardımcı güç olarak din adam -
larını almışlardı. Kurdukları şatolarda masal alem -
leri içinde yaşayan bu aylaklar sınıfı, kendilerine
bir de güzel ad bulmuşlardır: "ASİL" (Soylu)

Kralların, derebeylerin ve din adamlarının ege -

men olduğu bu düzende, üst yapı kuruluşu olan hukuk, bütün katılığıyla emekçi kitlelerinin aleyhinde işlerken Papazlar da onları uyutup uyuşturmak için ninniler söylemiştir.

Zamanla gelişen üretim araçları zanaatkarların işlerinin, atölyelerinin gelişmesini sağladı. Nasıl köleci toplumda üretim araçlarını eline geçiren efendilerin, bunları kullanacak kölelere ihtiyaçları olduysa, atölye sahibi zanaatkarların da işçiye ihtiyacı oldu. Böyle derebey topraklarında yeni bir sınıfın doğuşuna yol açıldı.

KAPİTALİZMİN DOĞUŞU

Günün birinde insanlık tarihinin en önemli olaylarından biri meydana geldi. Bu, makinanın bulunması ve sanayiye uygulanmasıydı. Sermayesi olanlar bu makinalara sahip olmaya başladılar. Çok geçmeden atölyeler fabrikalara dönüştü. Fabrika sahipleri büyük paralara sahip oldular; böylece derebeylerin karşısına güçlü bir sınıf olarak çıktılar. Derebeylerin nüfuzu sarsıldı; onlara bağlı olan köylüler toprağı bırakıp şehirlere geldiler. Fabrikaların rekabetine dayanamıyan küçük zanaatkarlar, atölyelerini kapatarak köylüler gibi mülksüzleşip fabrika işçisi oldular. Köleci toplumda olduğu gibi, üretim ilişkileri ile feodal üretim biçimi çatışmaya başladı. Üretim araçlarını eline geçiren kapital sahibi sanayici sınıf, yanlarına aldıkları emekçi sınıflarla eski düzene başkaldırdılar. Önce İngilterede sonra Fransa'da burjuva devrimleri oldu. Bu devrimler, bütün Avrupa'yı etkisi altına aldı.

KAPİTALİZMİN GELİŞMESİ VE OSMANLI İMPARATORLUĞU

Gerek sanayi devriminde, gerek parlamenter rejimde öncülüğü alan İngiltere, ürettiği mallara pazar, sanayiine hammadde bulmak için yeni atılımlara girişti. Bu, sömürgelerine sömürgeler, pazarlarına pazarlar katmak girişimiydi. Sanayileşen irili ufaklı bütün Avrupa ülkeleri kısa zamanda aynı yarışın içine girdiler.

19. yüzyılda İngiltere, kendi çıkarlarına uygun biçimde geliştirdiği bir felsefeyi bütün dünyaya yaymaya çalışıyordu. Serbest dış ticaret adı altında okuşturdukları düşünce şu idi:Devletler, uluslar arası ticareti ve räkabeti önliyen bütün engelleri ortadan kaldırmalıdır. Her ülke sahip olduğu üretim kaynaklarını harekete geçirmelidir. Sanayi ülkeleri sanayi ile, tarım ülkeleri tarımla, medenleri olan ülke madencilikle uğraşmalı, bu komularda ihtisasslaşmalı. (Uzmanlaşma) Böylece herkes ucuza mal ettiği ürünleri birbirlerine satmalı...Dünya uluslarını mutluluğa, adalete, barışa götürecektir yol budur.

BIRAKINIZ YAPSINLAR- BIRAKINIZ GEÇSİNLER

(Laissez Faire-Laissez passé)

Bu düşünceye bilimsel nitelik kazandıran İngiliz Ekonomisti ADAM SMİTH'dir. Adam Smith yazdığı eserlerin birinde şöyle der: "İnsanlar paralarını kendilerine en çok gelir getirecek biçimde kullanırlar. Kamuya yararlı olmayı düşünmezler. Hiç bir insan kendi güvenliğinden, kendi kazancından başka bir şey düşünmez. Ama kendi çıkarlarını gerçek -

leştirirken farkında olmadan kamuya hizmet ederler... Üretim artınca fiatlar düşer Kârlarının azaldığını gören müteşebbüsler, üretimi kısırlar. (Arz-talep kanunu) Kâr gören müteşebbüsler üretimi artırırlar. Fiat mekanizması ancak böyle kurulur. Öyleyse, BIRAKINIZ YAPSINLAR... Devlet en küçük bir müdahale ile bile bunu bozmamalıdır. Devletin bu alandaki görevi mülkiyeti korumak ve savunmaktır."

Bu öğretiyi fertler için ne ise, devletler arasındaki ilişkiler için de odur. Libarellerin Adam Smith'tenden sonra ikinci büyük düşünürü PAPAZ MALTHUS'tur. Malthus Bilim dışı nüfus kanunu ile meşhurdur. Malthus'a göre : "İnsan sayısı her 25 yılda iki katına ulaşır. Yiyecek maddeleri bu oranda artmayacağına göre, yoksulluk, çocuk düşürme, insan öldürme, vs. çok iyidir, insanlığa pek yararlıdır" PAPAZ MALTHUS'un bırakınız yapsınlar formülüne getirdiği en önemli yenilik şudur: BIRAKINIZ ÖLDÜRSÜNLER...

Bu kurala, bir çok ülke, özellikle Almanya ve Japonya karşı çıktı. Alman düşünürlerinden F. List; bu teorinin, daha önce sanayileşmiş ülkelerin, monopollerini, yani ekonomik egemenliklerini sürdürmek için ortaya attıklarını söylemiştir.

BATI UYGARLIĞININ İKİ YÜZÜ

Yunan-Latin Kültürünün beslediği Avrupa Hımanizmasının (insancılık) düşünce alanında yarattığı hoş görü kültürel düzey, madalyonun bir yüzüdür. Batının, bilim, felsefe ve sanat dallarında yetiştirdiği dehaler yadsınamaz bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır.

Ama bir de Batının öbür yüzü vardır. Bu da, bireyciliğe zenginliğe öncelik tanıyan, üretimin araçlarının özel mülkiyetine dayalı ekonomik düzenidir

Roma Hukukunun ilkelerinden oluşan bu düzen itici gücünü Yunan-Latin Kültürünün oluşturduğu hristi - yanlığın-bireysel sorumluluğundan alır.

Avrupa'da burjuvalar gelişince, başkaldırmayı sa dece feodallara, aristokratlara karşı değil, aynı za manda bunların bin yıllık bir süreç içinde oluştur - duğu Papalık hristiyanlığına karşı da yöneltmişler ve Papanın nüfuzuna kıran protesto hareketlerinde bu - lunmuşlardır. Burjuvazinin felsefesine dinsel bir içerik kazandıran protestanlık, böyle bir ortamda ortaya çıkmış ve dini kendi ideolojik yapısına göre oluşturmuştur.

Protestanlığın bilinçli bir şekli olan Kalvenizm:

"Tacirlerin ve iş adamlarının görevi, elbette zenginliklerini mümkün mertebe arttırmaktır. Çün - kü Tanrı bile başkalarının yönetimini onlara bıraktı. " demektedir.

Kapitalistlerin babası, yukarıda sözünü ettiğimiz PAPAZ MALTHUS ise: Dünyaya gelen insan, aile - sinin varlığından yaşaması için gerekli olanı alamı yorsa ve toplumda onun emeğine gerek duyulmuyor sa, bu insanın küçük bir lokma ekmek bile isteme ye hakkı yoktur. Aslında bu insan fazladır" diyerek yukarıdaki görüşü daha da katılaştırmaktadır.

Böylece maddi zenginlik Batılı birey için amaç haline getirilmiş insanla insanın arasındaki sıcak , duygusal bağı kopararak onun yerine soğuk çıkar bağı olan parayı sokmuştur.

Maddenin, paranın değer ölçüsü olduğu bu birey - ci düzende itici güç "Kazanma hırsıdır" Batının zen ginleşmesinde baş rolü oynayan SÖMÜRGEÇİLİK , Kazanmak için 'her vasıtayı mubah gören" anlayış hep bu itici gücün, (Kazanma hırsının) sonucudur.

Büyük balıkların küçük balıkları yediği, merha - metsiz doğa düzeniyle özdeşlik içinde bulunan kapi - talizmin, ülkelerinde meydana getirdiği göz kamaş

tırıcı zenginliğin temel harcı, ağlarına düşürdükleri yoksul ülke halklarının kanları ve terleriyle sulanmıştır.

(Ne yazık ki Osmanlı aydınları kapitalist ekonominin gelişme kanunlarını yeterince bilemedikleri ve gelişmenin kökenine inemedikleri için soyut hürriyet kavramlarının içinde sıkışıp kalmışlardır.)

KAPİTALİZMİN AĞINA DÜŞEN OSMANLI İMPARATORLUĞU

Ülkelerin bir çoğu kurulmakta olan sanayilerini, gelişmiş olan sanayi ülkelerinin rekabetinden korumak için GÜMRÜK DUVARLARINI çekerken Osmanlı Devleti, "Bırakınız yapsınlar, bırakınız öldürsünler" felsefesine, yani serbest Dış Ticarete kapılarını ardına kadar açmıştır. Yabancı sanayi malları % 3 gümrük resmiyle içeriye girmeye, çok değerli hammaddelerimiz ise "öldüm fiatına" düşük resimlerle ihraç edilmeye ya da kaçırılmaya başlanmıştır.

Rekabet, refah, adalet sloganlarıyla dünya pazarlarına açılan kapitalizmin gerçekte tek amacı, girdiği ülkelerde, içinde ilerde kendisine rekabet edecek nüveyi taşıyan küçük sanayileri, rekabet yoluyla yok etmek ve o ülke ekonomisini kendine bağımlı hale getirerek S Ö M Ü R M E K T İ R...

TEZGAHLAR SUSTU

Nitekim fabrika malları, Osmanlı topraklarında boy gösterir göstermez çok kısa zamanda eltezgâhlar susmuş, zanaatlar ölmüştür. Örneğin:

18'nci yüzyılda Ankara yöresinde 25 bin balya yün dokunup ihraç edilirken, 19'uncu yüzyılda bu

miktar 5 bin balyaya inmiştir.

Bursa'da ipekli dokuyan 1000 tezgâh, 75'e Üsküdar'da çeşitli dallarda dokuma yapan 3160 tezgâh 37'ye düşmüştür. (1) Verdiğimiz bu üç örnek, Osmanlı topraklarında sanayide ne denli bir çöküşün olduğunu göstermeye yeter sanırız.

Osmanlı devleti hammadde ve tarım ürünleri satan, fabrika ürünlerini dışardan alan duruma gelmişti. İhracatı tarıma dayalı bir ülkenin kalkınmasına olanak olmadığına göre, Osmanlı Devleti gümrük duvarlarını kaldırmak, centilmen İngiliz liberalizmini benimsemekle, kendi sonunu hazırlayacak nedenleri yaratmış oluyordu.

Serbest Dış Ticaret, ithalâtı olağanüstü bir hızla artırdı, halkın göz nuru, alın teri dökerek ürettiği ürünlerin ihracı, saray çevresiyle zengin sınıfın lüksünü bile karşılayamayacak duruma geldi. Dış ticaret açığı büyüdükçe büyüdü. Alacaklı devletler karşısında Osmanlı Devletinin boynu eğildi, dış politikadaki bağımlılığı arttı.

Ekonomideki bozulma, ardından sosyal, kültürel alanda yozlaşmayı getirdi. Bir takım yurtsever aydınlar, şairler, yazarlar devletin içinde düştüğü bu çöküntünün nedenini üst yapı kuruluşlarında görüyor, mutlakiyet yönetiminin parlamenter rejime dönüştürülmesini, her derde deva sanıyorlardı. Hayran oldukları batı kültürü ve uygarlığının iç ve dış sömürüye dayalı bir temel üzerine oturduğunu hesap edemiyorlardı. Ardarda yapılan yenileştirme, iş lâhat hareketleri, Tanzimat fermanları durumu düzeltmek şöyle dursun, daha da kötüye götürmekten başka bir sonuç vermiyordu.

Devlet dairelerinde rüşvetin alabildiğine artması, halkın yoksulluğu, aydınların tepkisi, dış ege men güçlerin ekmeğine yağ sürüyor, Osmanlı Dev-

letine istedikleri anlaşmaları imza ettirebiliyorlardı. 1838 yılında İngilizlerle imzalanan Ticaret Anlaşmasına birlikte göz atarsak, sorun kendiliğinden açıklık kazanacaktır.

İNGİLİZ-OSMANLI TİC. ANLAŞMASININ ANA HATLARI

1- İngiliz tüccarları, Osmanlı İmparatorluğunun her tarafında her çeşit sanayi ve tarım ürünlerini serbestçe alıp satacak,

2- İngiliz tüccarı, aldığı malları dışarıya götürürken % 9 resim, % 3 ihraç vergisi ödiyecek, dışardan getirdiği mallar için % 3 gümrük vergisine bağlı olacak.

Yine aynı yılda Fransızlarla imzalanan ticaret anlaşması da bundan farklı değildi. Ekonomik kolaylıklar yanında, bu ülkelerin tebalarına olağan dışı ayrıcalıklar tanınmıştı.

TABLO

(I)

1838-1840 Yılları arasında
Osmanlıların yaptığı Ticaret
anlaşmaları

Ülkeler	Anlaşma Tarihi
İngiltere	Ağustos 1838
Fransa	Kasım "
Löbek-Bren Hamburg şehirleri	Mayıs "

Ülkeler	Anlaşma Tarihi	
Sardunya	Eylül	1839
İsveç-Norveç	Ocak	1840
İspanya	Mart	"
Hollanda	"	"
Belçika	Nisan	"
Prusya	Ekim	1840
Danimarka	Mayıs	1841
Toskanya	Haziran	1840

(Kaynak: İsmail Cem Türkiye'de geri kalmışlığı -
ğın tarihi S.177)

Avrupa'nın irili ufaklı devletleri, kopardıkları ay rıcalıklarıyla Serbest Ticaret kurallarını eksiksiz uy guluyarak, ekonomik egemenliklerini iyice pekiştir mişlerdir. Şimdi artık sıra bankerlerdeydi. Borç para teklifleri birbiri ardından gelmeye başladı. (Dı şardan alınan krediler, ekonomik kalkınmayı etkile yecek alanlara harcandığı zaman bir anlam ifade eder. Borç ödemek için borç almak gelecek ku şaklara bir de faiz yükü yüklenmekten başka bir so nuç vermez)

Ödemeler dengesi bozulmuş, israf ve masraflar la maliyesi allak bullak olmuş Osmanlı Devletinin, faiz oranları ne denli yüksek olursa olsun borçlan maktan başka çaresi kalmamıştı.

BORÇLANMALAR BAŞLIYOR

1854 yılından sonra Osmanlı Devleti gayet yük sek faizlerle borçlanmaya başladı. Alınan paralar, üretime etkisi olmayan sahalara, saray masrafları na, lüks ve israfa gitmiş, 20 yıl sonra biriken borç taksitlerinin tutarı devlet bütçesine denk bir hale gelmiştir. Örneğin; 1886 yılında bütçenin geliri 17 milyon altın iken, dış borçların taksitleri 13 mil yon altını bulunuyordu.

Tablo (2)
1854-1914 dönemini kapsayan BORÇLANMALAR

Dönem	Borç alınan altın para	Emisyondan sonra elde kalan para
Abdülmecit (1854-1861)	16 Milyon	8 Milyon
Abdülaziz (1861-1875)	227 "	121 "
Abdülhamit (1875-1909)	113 "	77 "
I. Reşat (1909-1914)	46 "	37 "
Toplam	402 "	243 "

(Kaynak: İ. Cem: Türkiye'de geri kalmışlığın Ta-
rihi S.178)

Görüldüğü gibi alınan paraların yarısı ancak elde kalabiliyordu. Bu durum pek doğal olarak uzun süremezdi. 20 yıl gibi kısa bir zamanda, toplamge lirin yüzde seksenini bulan borç ve faizlerin, öden mesine elbette olanak yoktu.

DUYUN-U UMUMİYE KURULUYOR (Genel Borçlar)

1875 yılında Osmanlı Devleti tek taraflı bir kararlar faizleri yarıya indirdi. 1876'da da ödemeler tamamen durdu. 1878 yılında toplanan BERLİN Kongresinde durum, enine boyuna tartışıldı. Sonunda Osmanlı Devleti gelir kaynaklarının işletilmesini alacaklı devletlerin eline teslim etti. Gelir kaynaklarını işletip taksitlerini ödemek üzere, Duyun-u Umumiye (Genel Borçlar) adıyla bir örgüt kuruldu. Alman, İngiliz, Fransız Osmanlı Bankası ve Hükü

met temsilcilerinden meydana gelen bu kuruluş, kısa zamanda devlet içinde devlet hüviyetine bürünüverdi. (O yıllarda Osmanlı Maliyesinde 5 bin memur çalışırken, Duyun-u Umumiye'nin çalıştırdığı memur sayısı 8 bini buluyordu.)

Devlet daireleri yabancı uzmanlarla dolmuş, Devletin mali, siyasi mekanizması, kayıtsız şartsız yabancıların ipoteğine girmişti. Ziraat ve sanayi Meclisi Müsteşarlığını bir İngiliz yürütürken, Meclis-i Maliyeyi üç yabancı yönetmekteydi.

Ali Paşa, İngiliz elçisi için şöyle yazmaktadır:

"....Her şeyde ve her tarafta hüküm-ferman , Hükümet-i Merkeziyede aşikâr bir surette vasillik mevkiine geçtiği gibi, vilayetler nezdinde konsolosluklar kaim etmiştir. Bunların hoşuna gitmeyen bir vali mahvolmuş demektir... Heyet-i vekileye teşkil eden, tayin ve azleden artık padişah değildir..."

Velhasıl ne diyeyim, umum-u hariciye idare-i Dahiliye, Patrikhane her şey bu adamın kontroluna tabidir." (2)

Yabancıların bu nüfuzu karşısında Osmanlı Paşaları, mevkilerini korumak için güçlü devletlerden birinin himayesine sığınmayı tek çıkar yol görmektedirler. Çünkü iktidara geçmek, bu elçilerle yapılacak pazarlığa bağlı kalıyordu.

(Kapitalizm, geri kalmış ülkelere ya askerî güçleriyle doğrudan doğruya, ya da uygarlık, kültür, eğitim, yardım maskesi altında dolaylı yoldan girer.) Nitekim Osmanlı Devletine de böyle girmiştir. Örneğin orduyu islah için gelen ALMAN Generallerinden Van Der COLTZ, (Golç Paşa) (1883) Abdülhamit tarafından Genel Kurmay İkinci Başkanlığına getirilmiştir. Uzun yıllar bu hizmette bulunan Golç Paşa, Alman Başbakanı Bismark'a yazdığı mektupta şöyle diyordu: "Bize çok hizmeti doku

nan (R) (M) (H) Paşalardan etkili yardımlar göreceğimizden şüphe edilmez. Kararlaştırılan parayı kendilerine iki defada vermiş olduğumu biliyorsunuz. Bu ödemeler, tekrarlandığı takdirde geniş yardımlarını göreceğimizden eminim. Bir hayli paşa da bizim dostumuzdur. Muntazam kendilerine tahsis edilen paraları almaktadırlar." (3)

Orduyu islah edeceğim diye gelen Golç paşa, bir Alman casusudur. Amacı, Osmanlı ordusunun Alman militarizminin doğudaki kolu haline getirmektir. (Bu konuda ne denli başarıya ulaştıklarını, I. Dünya savaşı macerasına atılışımızda görebiliriz.)

Yabancılardan medet umma hastalığımızı, saflığa varan iyi niyetimizi. 1913 yılında ikinci defa yurdumuza gelen Golç Paşa'yı kurtarıcı gibi karşılamamızdan anlamak mümkün. Karşılığını şöyle yazıyor Golç Paşa: "Türkiye hududunda yapılan karşılama çok mükemmeldi. Bundan çok müteheyyiç oldum. İlk istasyonda çocuklar şarkılarla, sonra ki istasyonlarda ihtiram bölükleri, zabitan heyeti ve bir çok halk beni karşıladı." (4)

I. DÜNYA SAVAŞI VE OSMANLI DEVLETİ

Almanya 19. Yüzyılda çıkarları doğrultusunda aldığı ekonomik tedbirlerle, sanayiini geliştirmiş, sermaye birikimini sağlamıştır. Fakat diğer Avrupa ülkeleri gibi doğrudan sömürgeler elde edememiştir. Bu yüzden, İngiltere ve Fransa gibi geniş sömürgelere sahip ülkelerle dünya pazarlarında eşit koşullar altında rakabet yapamıyordu. Aralardaki bu çelişki çatışmaya dönüşerek I. ci Dünya Savaşının çıkmasına neden oldu. Milli çıkarları açısından hiç bir benzerliği bulunmayan Osmanlı Devleti, daha önce örneklerini verdiğimiz etmenler yüzünden kendini Almanların yanında savaşın içinde buluverdi.

Sonucu hepimiz biliyoruz. Osmanlı Devleti çökmüş, Anadolu toprakları, SEVR barışı ile emperyalist güçlerin üleşimine terkedilmiştir.

KURTULUŞ SAVAŞI

1919'dan sonra Mustafa Kemal'in öncülüğünde başlayan Kurtuluş Savaşında, millici güçler, hem emperyalist ülkelerle, hem de onların içerdeki mütefiki gayri milli gerici güçlerle mücadele etmek zorunda kalmıştı. Mazlum halkın bir araya gelerek zalimlere karşı yürüttüğü bu savaş, tarihin ilk milli kurtuluş savaşı olma şerefini üzerinde taşımaktadır.

Türk halkı savaşta, yalnız düşman ordularına karşı değil, aynı zamanda bunların arkasında bulunan bir sisteme, bir haksız dünya düzenine karşı da savaşmıştır. Savaşın bu özelliği, Mustafa Kemal'in bir söylevinde en özlü ifadesini bulmuştur.

"EFENDİLER: BİZ BU HAKKIMIZI MAHFUZ BULUNDURMAK, İSTİKLALİMİZİ EMİN BULUNDURABİLMEK İÇİN HEYETİ UMUMİYEMİZCE, HEYETİ MİLLİYEMİZCE, BİZİ MAHVETMEK İSTEYEN EMPERYALİZME KARŞI VE BİZİ YUTMAK İSTEYEN KAPİTALİZME KARŞI, HEYETİ MİLLİYECE MÜCADELEYİ CAİZ GÖREN BİR MESLEĞİ TAKİP EDEN İNSANLARIZ."

Mustafa Kemal'in bu söyleviden 10-12 yıl sonra NEHRU, hapsedildiği İngiliz zindanlarından, kızı şimdiki Hindistan Başbakanı İndira GANDİ'ye yazdığı mektupta, emperyalizmi gayet açık bir dille anlatmıştır.

Ülkeler değişse de Emperyalizmin genel yöntemlerinin değişmediğini göstermesi bakımından Nehru'nun bu mektubunu özetliyerek vermiye uygun bul -

NEHRU'NUN MEKTUBU

"Bu uzun ve hazin hikâyledir kızım. Bu konuya (Hindistan konusu) diğerlerinden daha çok önem vereceğim. Bu tabiidir. Çünkü ben bir Hintliyim ve Hindistan'ı öteki ülkelerden daha iyi tanırım...

Biz İngiliz zulmunu yeriyoruz. Bu zulmun meyvesini koparan Kim?...Yoksulluğumuzdan, acılarımızdan yararlanan İngiliz emperyalizmi ile onlarla işbirliği yapan bir avuç Hintlidir...Sana İngilizlerin istilâsı sırasında Hindistan'ın kulübelerinde sanyinin vardığı aşamayı anlatmıştım. Eğer Hindistan kendi halinde kalsaydı ve İngilizlerin istilâsına uğramasıydı, tabii gelişmeyle geç de olsa ulusal endüstrisini kurabilirdi. Ama onlar Hindistan'a bir rakip gözüyle baktılar, endüstrisini engellediler... İngilizlerin ülkemizdeki tutumu acıptır. İngilizler, o zaman Avrupa'nın en ilerici devleti oldukları halde, Hindistan'da gerici sınıflardan daha da gerici oldular. Ölmek üzere olan Feodal sınıfı devirip burjuva devrimini yapan ve parlementer yönetimini kuran ilk devletlerden oldukları halde, Hindistan' da yaptıkları işte bunlar...Onların Endüstri ve parlementer sistemde ileri olmaları, emperyalizimde de ileri olmalarını yol açtı. Bunun nedenini anlamak güç değil. Kapitalizmin üzerinde kurulduğu temel , vahşi rekabet ve sömürmedir.

İngiliz yönetimi Hindistan'daki dini gericiliğini de körükledi. Hristiyanlık iddiasında bulunan İngiltere, Hindistan'da Hinduluđu da, müslümanlığı da en şiddetli ve aşırı hale getirdi...İngiltere'nin gerçek amacı, dini korumak değildir. O sadece maddi

çıkartı peşinde koşar...İngiltere bu politika ile Hindistan'daki uyanma ve yenileşme hareketlerini durdurdu...

Yalnız İngiliz yönetimi, eğitimde basit bir harekete girişti. Bunu da kendi ihtiyacı için yaptı. Çünkü İngilizler, yüksek görevleri işgal ediyorlardı. Küçük memurlukları, yazıcılık işlerini yürütmeye gerek görmüyorlardı. Bunun için de kâtiplere ihtiyaçları vardı. İşte bu amaçla memur ve kâtip yetiştirecek bazı okul ve fakülteler açıldılar. Sosyal gelenekler kadınların bu işleri yapmasına engel olduğu için bu okullardan sadece erkekler yararlandılar.

Hindistan'daki bütün gerici ve tutucu unsurlarla anlaşılan İngilizler, ülkemizi endüstrilerine hammadde üreten bir tarım ülkesi haline getirmeye çalıştılar. Fabrika kurmaya yarıyan makinaların Hindistan'a girmesini, koydukları ağır gümrük vergileriyle engellediler. Böylece Hindistan Sanayiini tepelediler. (5)

KURTULUŞ SAVAŞI SONRASI

1923 İzmir İktisat Kongresinde Mustafa Kemal şu konuşmayı yapmıştı.

"Tam istiklâl için şu düstur vardır:Ulusal egemenlik ekonomik egemenlikle sağlanmalıdır..."

Siyasi ve askeri zaferler ve ne kadar büyük olursa olsun, ekonomik zaferlerle donatılmazsa semere, sonuç devamlı olmaz...Osmanlı Devleti, gerçekte ve fiilen istiklâlden yoksun bir hale getirilmişti... Bir devlet ki gümrükleri için vergilendirme vesaire tanzimi hakkında men edilir, o devlete müstakil denilmez...Osmanlı Devlet ve hükümet yabancı sermayenin jandarmalığından başka bir şey yapmamıştır..."

Bu kongreden sonra yeni cumhuriyetin izleyeceği politika "Milli İktisattır." Yabancı müteşebbüslerin yerine yerli müteşebbisleri koymaktır. Büyük Avrupa krizine dek bu politika izlenmiş, fakat özel teşebbüs, tabiatı gereği sanayiden çok, kârı fazla ticari alanlarda boy göstermiştir. Yani "LİBERAL" ekonomi tam bir başarısızlıkla sonuçlanmıştır. 1930 dan sonra devletçilik yanı ağır basan bir deneye geçiş yapılmış ve bu savaş yıllarına dek sürmüştür.

1923-1930 özel teşebbüsçü "Milli İktisat" döneminin başarısızlığına neden olan bir çok örnekten bir tanesini vererek 1931-1939 dönemine geçeceğiz.

1925 yılında, Şakir Kesebilir, Edirne Mebusu Faik Kaltakkıran H. Rifki Arduman-Tekirdağ Mebusu Faik Öztırak-Bilecik Mebusu İbrahim Çolak ve "Şeker KRALI" Hayri İpar'ın yönetiminde "ŞEKER ŞİRKETİNİ" kurdular, ve şeker ithalatını ellerine geçirdiler. İş Bankasının nüfuzundan ve grubundan yararlanarak şeker fabrikalarının üretimini düşük tutturdular. Dışardan getirdikleri şekerleri tekel - den satarak astronomik kazançlar sağladılar.

Devlet, 1939 yılında şeker fabrikalarını kontrol altına alınca, bu fabrikaların üretimi bir yılda 42 bin tondan 90 bin tona çıkmıştır.

Paşabahçe şişe ve cam fabrikası için de aynı durum söz konusudur.

Mahmut Celâl Beyin (BAYAR) Başkanlığında yerli özel sektör türesin diye kurulan İŞ BANKASI grubunun skandallarıyla ilgili dosyalar, 1939 yılında İnönü Cumhurbaşkanı olduğu zaman hazırlanmış, fakat "Devri sabik yaratmamak" için gün ışığına çıkarılmamıştır.

Yine, Cumhuriyetten önce kurulan, 1924 yılında Merkezî Ankara'ya nakledilen ZİRAAT BANKASI, köylüye ucuz kredi vererek onu tefecinin elin-

den kurtaracağına, Anadolu eğrafı ile toprak ağalalarını kredileriyle besliyerek iyice semirtmiştir. Eşraf Bankadan % 10'la aldığı krediyi muhtaç köylüye % 80-100 faizle nakletmiştir.

Sözün kısası, soruna neresinden bakılırsa bakılışın 1923-1930 dönemi, Türkiye'nin özel sektör yani "LAISSE FAÏR" felsefesiyle kalkınamıyacağını ispatlamıştır.

1930'dan sonra başlayan devletçilik uygulaması, elle tutulur. gözle görülür bazı başarılar elde etmiştir. Şeker kâğıt dokuma sanayii kurulup geliştirilmiş, 1933-1937 yıllarını kapsıyan 5 yıllık plan döneminde, öngörülen yatırımın iki katından fazlası gerçekleştirilmiştir. Yeni fabrikaların yanı sıra demiryolları, şoseler, limanlar inşa edilmiş, Sümerbank, Etibank, Madencilik Bankası kurulmuştur. Bir yandan yatırımlar, dışarıya borçlanmadan yapılırken, bir yandan da yabancı şirketlerin millileştirilmesi başarılmıştır. (1931-1939) tarihleri arasında 16 yabancı şirket satın alınmıştır.

Lozan Anlaşmasının gümrükleri engelleyen maddeyi 1929'da yürürlükten kalkınca, dış ticaret dengelenmiş, ihracatımız ithalattan fazla olmuştur.

(Eğer iktisadi Devlet Teşekkülleri, kişileri zengin etme, adam kayırma politikasından uzak, çağdaş ekonominin gereklerine göre yöneltileseydi, Türkiye'nin çehresi bugünkünden çok daha başka olacak, hiç olmazsa bu teşekküllerin sırtından palazlanan para babalarına devletçiliği kötüleme fırsatı verilmeyecekti.)

Bayındırlık ve sanayideki bu gelişmeler tarım alanına indirilmemiş, orta ve fakir köylünün yaşamında bir değişiklik olmamıştır. Toprak reformu, topraksız köylüyü topraklandırma, iyi niyetli sövlevlerin içinde bir temenni olarak kalmıştır. Tek

cümle ile Cumhuriyetin bu döneminde, köylünün yüz yıllardan beri sürdürdüğü yoksul yaşatısına hiç bir değişiklik getirilememiştir.

Bunun nedenini, yönetimin sınıfsal yapısında aramak gerekmektedir. Kurtuluş savaşının öncüsü olan kadrolarla bütünleşen Türk halkı, Kurtuluş savaşını başarıyla sona erdirmiştir. Anadolu eşrafı bazı zorunluklarla bu savaşı desteklemiştir. Fakat genellikle büyük şehir tüccarı savaşın dışında hatta karşısında olmuştur. Ufukta zafer işaretlerini görür görmez son dakikada ülkücü kadroların yanında yer almıştır.

Savaş sona erince, emekçi halk kitleleri, bütünleştiği ülkücü kadrolardan koparak, köyüne ve tezgâhının başına dönmüş, sınıfsal çıkarlarını savunacak siyasi bir örgüte de sahip olmadığı için, yönetimde bıraktığı boşluğu, Anadolu eşrafıyla büyük kent tüccarı doldurmuştur. Milli Mücadelede başı çeken, ateşe ilk atılan, samimi, yürekli ve vatansever olan bürokrasi kesiminin sosyoloji ve ekonomi konularındaki tecrübesizliği, giderek öncülüğün, derebey kalıntısı eşraf ile işbirlikçi tüccara kaptırmasına neden olmuştur.

II BÖLÜM

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞINDAN SONRA AVRUPA

İkinci Dünya Savaşı, Avrupa kapitalizmine ağır bir darbe indirmişti. Bir yanda şehirler yıkılmış, fabrikalar harap olmuş, halk sefaletin kucağına düşmüş, öbür yanda sömürge halklarında beliren bağımsızlık eğilimleri ulusal kurtuluş savaşlarına dönüşmüştü.

Bu savaştan, zarar görmek şöyle dursun, büyük karla çıkan tek ülke Birleşik Amerika idi.

Avrupa ülkelerinin, ekonomilerine can suyu vermek, sömürgelerde gelişen ulusal kurtuluş eylemlerini tatlıya bağlamak için yardıma ihtiyaçları vardı. Bu ihtiyaç Avrupa firmalarını Amerikan firmalarıyla ortaklığa zorladı. Bu olgu, milyarlarca doların Avrupa'ya akmasına ve kısa sürede Avrupa ekonomisinin Amerikan kontrolü altına girmesine neden oldu.

İngiliz sanayisinin	% 55'i
Alman sanayisinin	% 33'ü
Fransız "	% 12'i

Dev Amerikan şirketlerinin eline geçti.

Harp sanayii elektrik ve kimya sanayiinin bazı dallarında bu oran % 80'ni de aşmaktadır.

Böylece A.B.D. firmaları biri doğrudan, diğeri dolaylı olmak üzere iki yoldan dünyaya, sanayi ürünü ve sermaye ihraç etme olanağını elde etmiştir.

1967 yılında Fortune dergisinin yaptığı sınıflandırılmaya göre, dünyanın 500 büyük firmasının 300'ü Amerika'da bulunmaktadır. Sıralamaya göre Avrupa firmalarından:

Wokswagen	37'inci
Fiat	43'üncü
Renault	73'üncü gelmektedir.

Yıllık cirosu 250 milyar dolardan fazla olan firmaların, 272'si ABD'de

53'ü İngiltere'de

28'i Almanya 'dadır. (8)

Büyük ölçeklere ulaşmış olan Amerikan firmalarla kurulacak ortaklığın, Avrupa ekonomisini hegomanyası altına alacağı ve bundan kaçılmayacağı doğal bir gerçektir. Ayrıca o yıllarda Sosyalist Blok la devam eden soğuk savaş, Amerika'nın işini kolaylaştırıyor, bu yüzden Avrupa hükümetlerini, Amerika'ya karşı açıktan tedbirler almaktan alıko-uyuyordu.

Nihayet, çıkış için elverişli zamanı bekleyen De Gaulle'in sesi işitildi. "Avrupa Avrupalıdır", Avrupa için kararı, Avrupalılar vermelidir" parolası altında yürüttüğü bu politik görüntülü mücadele ile De Gaulle, gerçekte Amerika'nın ekonomik hegomanyasını kırmayı amaçlıyordu. Bunu tek başına ya pamıyacağını bildiği için de Avrupa ülkelerini ekonomik ve politik birliğe çağırıyordu.

Şöyle diyordu De Gaulle:

"Hepsi aynı beyaz ırktan, aynı HİRİSTİYAN kaynaktan, gelen ve aynı yaşayış tarzına sahip, eskiden beri sayısız düşünce, sanat, politika ve ticaret ilişkileriyle birbirlerine bağlı olan ulusların, dün -

yanın ortasında kendi karakterleri ve örgütü olan bir bütün getirmeleri tabiatlarına da uygundur."

Gerçekten de De Gaulle'ün dediği gibi, dinleri, kültürleri, politikaları, huyları suları birbirine benziyen Avrupa'nın bu BEYAZ TENLİ ÇOCUKLARI niye birleşmezler? Niye dünyayı iki kez kana bulayan savaşların çıkmasına neden olurlar? Bunun kanıtı "Laissez faire" doktrinlerinin içinde saklıdır; bu, azgın rekabet, aşırı sömürme hırsı ve ulusal çıkarlardır.

AVRUPA BİRLİĞİ ÜZERİNDE TARTIŞMALAR

De Gaulle'ün, çıkışı paralelinde tartışmalar daha da yoğunlaşarak Avrupa Birliğinin nüvesini oluşturmaya başladı. İlerlemiş yaşına rağmen Fransa'nın onurlu Generali, enerjik bir tutumla ve Fransa'nın ulusal çıkarları doğrultusunda müzakereleri yönlendirdi.

Örneğin, Fransa'nın, İngiltere ve Almanya'ya göre ekonomisinde tarıma bağlılığı daha fazlaydı. Sana yide küçük ölçekli firmaları birleştirerek dünya pazarlarında rekabet gücünü arttırmak, gümrük birliğine giderek, dışardan gelecek rekabete karşı koruyucu tedbirler almak, ekonomik politikalarını birbirlerine yaklaştırmak söz konusu olduğu zaman, İngiltere ve Almanya TARIMIN bu birliğin dışında tutmak istiyorlardı. Çünkü gerek İngiltere, gerek Almanya, ham madde ve tarım ürünlerini az gelişmiş tarım ülkelerinden çok ucuza temin etmektedirler. Gümrük terbipleri ve Ortak Tarifelerle Avrupa, özellikle Fransa tarımının korunmasına yanaşmamaktaydılar. Amerika ve eksi sömürgeleriyle tercihli ticaret ilişkisi kurmuş olan İngiltere, Avrupa Birliği için yapılan görüşmelere ilk zamanlar katılmış, fakat sonda bu müzakerelerden çekilerek

birliğin kurulmasını engellemek için elinden gelen baltalamayı yapmış, hatta bir ara Fransa'yı TEH - DİT bile etmiştir.

Olayı De Gaulle'ün kendi ağzından dinliyelim:

"Haziran 1958 Mac Millah (İngiliz Başbakanı) Paris'i ziyaret etmişti. Bir çok konu etrafında doş

tane cereyan eden konuşmalarımız ortasında, bir - den bana heyecanlı bir şekilde "Ortak Pazar, kara Avrupa'sının bize karşı uyguladığı bir ablukadır. İn - giltere bunu kabul etmiyor. Sizden rica ederim, bu girişimden vaz geçiniz. Yoksa, daha önce ekonomik olarak başlayacak, daha sonra derece derece baş - ka alanlara da sıçrayacak olan bir savaşa girişi - riz."dedi. Mübalâalı olanın önemi bulunmadığına ka - rar vererek, İngiliz Başbakanını yatıştırdım. (9)

"Bundan sonraki buluşmalarımızda Mac Millan - ın benimle sık sık konuştuğu konu, Avrupa ve Or - tak Pazar olmuştur. Önceleri düşmanca tavırlar ta - kınmış, Brüksel organizasyonunu genişletmeye, ser - best mubadele bölgesi içine sokmaya çalışmış, bu - nu da başaramayınca altıların karşısına bir yediler grubu çıkarmakla yetinir görünmüştür.

"Daha sonra da İngilizler, birlik içinde yer almak için şiddetle adaylıklarını ileri sürdüler...

Mac Millan bana Avrupa'yı birleştirelim aziz dostum ! Bunu birlikte yapabilecek üç kişiyiz. Siz Ben ve Adenuar...Eğer üçümüz de hayatta ve ikti - darda olduğumuz sırada bu tarihi fırsat kaçırsak, Allah bilir bir daha kimin eline geçer bu imkân...

"Ekonomik açıdan" dedim, Mac Millan'a, faali - yeti daha çok Amerika ve eski dominyonlarınızla tercihli alış veriş sistemine dayanan ve Amerika ile olan ticaretinize kuvvetle aykırı düşen ve eski

dominyonlarımızla, dünkü kolonilerinizle, ticari ilişkilerinizi tamamen saf dışı bırakan bir dış tarife-yi kara Avrupa'sı ile kabul ederek bu çerçeveye için de kapanmayı gerçekten kabul eder misiniz?

Siz ki, Kanada buğdayını, Yeni Zelanda koyunu-nu, İrlanda sığırını ve patateslerini, Avusturalya tereyağı, meyve ve sebzesini Jamaika şekerini, (vs.) ucuza yiyorsunuz. Zorunlu olarak daha pahalıya gelecek Kara Avrupa'sı ve özellikle Fransız tarımı üzümlerine rıza gösterir misiniz? Siz ki parası geniş siterlin bölgesinin birimi olan bir ülkesiniz...

Siz Amerika ile tercihlili ilişkileriniz olduğuna göre böyle bir Avrupa'ya gelebilir misiniz? veya gelerseniz onu bu Atlantizm içinde kaynaştırmak ve boğmak için gelmiş olmuyacak mısınız?"

Başbakan o anda şüphesiz samimi olarak bağım sız Avrupa isteğini ileri sürerek bana itiraz etti . Ama düşüncelerinde Amerika'ya karşı gerekli so-nuçları (çıkarmaya) hazır olduğunu göstermiyordu.

Mac Millan ile ben ya ikimiz yalnız, ya da ba-kanlarımız refakatinde başbaşa saatler geçirdik. Bu görüşmelerimden hiç birinde, büyük isteğime rağmen ülkesinin Kara Avrupa'sına bağlanacak yeni İngiltere olmaya hazır bulunduğu inanmaya mu-vaffak olamadım..." (10)

Avrupa birliğinin öncülüğünü yapan De Gaulle , Amerikan sermayesinin Avrupa'da ki uzantısı ola-rak gördüğü İngiltere ile tartışmalarını sert bir dü zeyde yürütürken Almanlar'a karşı olumlu, yumu-şak bir üslup kullanmaktadır. De Gaulle, Almanyayı kara Avrupa'sının kalbi olarak görmekte, O ol-madan hiç bir şeyin kurulmasına olanak olmadığına inanmaktaydı. Bu konudaki düşüncelerini ve Adena ur ile yaptığı müzakereleri yine kendi anılarından dinliyelim:

"Şansölye, iktidara dönüşümün kısa bir geçiş döneminden başka bir şey olduğunu anlar anlamaz, beni görmek istedi. Kendisini 14 ve 15 Eylül 1958'de Colombey Les Deux Eglises'de ağırladım. Bana öyle geliyordu ki, bu karşılaşmaya istisnaf bir görünüm vermek gerekliydi ve bu yaşlı Fransız ile çok yaşla Alman'ın halkları adına yapacakları konuşmanın tarihi anlamına bir Aile evinin çevresi, hiç bir saray dekorunun yapamayacağı katkıyı getirecekti. Karım ve ben bu yüzden Şansölye'yi kendi evimizden mütevazî imkânları içinde ağırlamak şerefini seçtik.

İşte nihayet Konrad Adenaur ile başbaşıydım. He men bana "size geldim, çünkü sizi, olayların seyri ni etkileyecek bir kişi olarak görmekteyim. Kişi liğiniz, ülkeniz için yaptıklarınız ve nihayet iktidara geliş şartlarınız size bu imkânı vermektedir. Ve uluslarımız ilk defa olarak ilişkilerini yepyeni bir dostluk çerçevesi içinde oturtmak olanağını kavuşa bilecek bir durumdadır. Şüphesiz bu alanda işler pek kötü bir yolda değildir, şimdiye kadar yapılmış olanlar, günün sıkıştıran şartları içinde tarihin basamaklarında pek geçici sayılacak bir durum da yapılmıştır: Alman cephesinde bozgunun, Fransızlar tarafından da bıkkınlığın yarattığı şartlardı bunlar. Şimdi sürekli bir şeyin gerçekleştirip gerçekleştirilmeyeceğini görmeliyiz. Sizin şahsen diyeceğiniz ve yapacaklarınıza göre, Fransa ile Almanya ya her iki ulusun ve Avrupa'nın da muazzam çıkarlar sağlayacağı bir şekilde gerçekten uzun bir vade için, anlaşabilirler, ya da karşılıklı olarak birbirlerine uzak kalarak, yeniden felâketleri için karşı karşıya gelmeye mahkûm olurlar.

... Şansölye'ye, eğer şu anda evimizde karşılıklı oturuyorsak, bunun ülkemizin onun ülkesine karşı

yeni politika uygulamasının zamanı geldiği anlamını taşıdığı söyledim... Adenaur'e, Fransa salt kendi ulusal çıkarları açısından farklı olarak, bir Batı Avrupa birliğine ihtiyaç duymamaktadır... Fransız Hükümeti Almanya'nın yardımına güvenmeliydi. Yoksa Altıların gerçekten bir araya gelmeleri söz konusu olamaz...

Adenaur, "Şahsen ileri sürdüğünüz düşünceleri çok iyi anlamaktayım. Ama Almanya'da genel düşünce, Tarımsal Ortak Pazara karşı ve İngiltere'nin isteklerine cevap verilmesi yönünde.

İngiltere'nin isteklerine cevap verilmesi yönünde.

Bununla birlikte, benim için hiç bir şey Altıların bir araya getirmek kadar önemli olmadığından, sözünü ettiğimiz sorunların birleşmeyi önlememesi yönünde gayret göstereceğim... Buna olmuş gözüyle bakabilirsiniz...

"Konuşmalarımızın sonucunda, ülkelerimizin de yer alacağı ve kişiliklerin silineceği örgütlerde boy göstermekle kalmayıp aralarında doğrudan ve imtiyazlı ilişkiler kurmalarına karar verdik" (11)

ORTAK PAZAR (AET) KURULUYOR

Batı Avrupa ülkeleri arasında yapılan çeşitli toplantı ve yoğun müzakerelerden sonra 6 Avrupa ülkesi (Fransa, Almanya, İtalya, Belçika, Hollanda, Lüksemburg) 25 Mart 1957'de Roma'da bir andlaşma imzalıyarak Ortak Pazarı (AET) kurdular.

Daha öncede belirttiğimiz gibi, yeni buluşlar, teknolojik gelişme için yılda 20 milyar (300 Milyar TL.) dolardan fazla para harcayan Amerika'nın devleşmiş, trösleşmiş firmalarıyla boy ölçüşmek, onların hegemonyasından kurtulmak, Avrupa ülkelerinin

tek başlarına üstesinden geleceği bir iş değildir.

Ayrıca gelişmekte ve büyümekte olan Sovyet, Japon ve Çin sanayileriyle dünya pazarlarında serbest rekabet koşulları içinde tutunabilmek, eski sömürgelerin ekonomik yönden Avrupa'ya bağımlılıklarını sürdürebilmek onları çaresiz birleşmeye iten etmenler olmuştur.

Bu andlaşmaya imza koyan altı devlet 1. Ocak 1958'den başlayarak:

1- Aralarında kademeli olarak gümrükleri kaldırmayı,

2- Dışarıya karşı ortak gümrük tarifesi ve ticaret politikası uygulamayı

3- Tarımda ortak bir politika izlemeyi,

4- Bu politikanın işlenmesi için kanunları birbirine yaklaştırmayı,

5- İstihdam imkânlarını arttırmak, çalışanların hayat düzeyini yükseltmek, çiftçilerini korumak, yeni kaynakları harekete geçirmek için mali yönden destekler sağlayacak fonlar kurmayı kabul etmişlerdir.

(Avrupa TOPLUMSAL FONU-TARIMSAL GARANTİ ve YÖNETME FONU-AVRUPA YATIRIM BANKASI bu amaçla kurulmuşlardır.)

ORTAK PAZAR'IN ORGANLARI

Roma Antlaşması ile saptanan, politik, ekonomik, sosyal hedeflerin gerçekleşmesi ve hukuki sorunların çözümü için kurulan organlar şunlardır:

1- Avrupa Parlamentosu:

Ortak Devletlerin Parlamento üyeleri arasından seçilen kişilerden oluşan bu parlamento, politik bir organdır. Ortak Pazar'ın bir hükümeti olmadığı için, hükümetleri denetleme gibi bir görevi yoktur. Ancak 2/3 çoğunlukla kurulmuş Ortak Pazar Komisyo -

nunu fesih edebilir.

2- Konsey:

Üye Devletlerin genel ekonomik politikasının ko_oordinasyonu sağlamak yoluyla, Roma Antlaşması_nnın saptadığı hedeflerin gerçekleşmesine yardım eder.

3- Komisyon:

Komisyon üyeleri, üye devletlerin hükümetleri tarafından seçilen kişilerden oluşur. Teknik nitelik teki konuları teklif etmek, belirli konularda karar verme ve gerekli gördüğünde, yükümlülüklerini yerine getirmeyen üye devletleri adalet divanına sevk etme yetkilerine sahiptir.

4- Adalet Divanı:

Yükümlülüklerini yerine getirmeyen üye devletlerin ve şirketlerin durumunu inceler. Antlaşma hükümlerine uymayanları para cezası ile cezalandırır (Bugüne dek bu divan, üye devletlerin ve şirketlerin bazılarını 200-300 bin dolar gibi hiç de azımsanmayacak cezalara çarptırmıştır.)

5- Ekonomik ve Sosyal Komite:

Çiftçi, serbest meslek erbabı, küçük sanayici, ulaştırmacı, komisyoncu, işçi gibi çeşitli meslek guruplarının temsilcilerinden oluşur. Diğer 4 kurum gibi karar, yürütme ve yargılama Tekelci çıkarları temsil ederken bu komite, toplumların nisbeten zayıf kartlarını ve meslek gruplarını temsil etmektedir.

(İstanbul Hukuk Fakültesi Karma Kurulunca kurulan bir komisyonun "Ortak Pazar ve Türkiye" konusunda hazırladığı raporu ilerki sahifelerde bulacaksınız. Bu raporun Ortak Pazar kurumları hakkındaki bölümünde, Ekonomik ve Sosyal komite hariç diğerleri hakkında şu hükme varılmaktadır:

"Avrupa Ekonomik Ortaklığı müesseselerinin kuruluşu ve karar mekanizmaları konusunda varılabi-

lecek ilk sonuç, bu müesseselerin anti-demokratik niteliği ve monopolist çıkarların temsili konusunda taşıdıkları ağır siyasal ipotektir. Bu müessesele - rin anti-demokratik niteliklerini ağırlaştırarak bir tesbit de, ortaklık çerçevesi içine sokulan 18 Afrika ülkesine temsil imkânının tanınmamış olmasıdır."

Aralarındaki rekabeti yumuşatarak, ticareti arttırmak, dış rekabetlere karşı kendi ülkelerini ortak gümrük tarifeleriyle korumak, teknolojik araştırmaları birleştirerek firmalarını dev ölçeklere var dırarak dünya pazarlarını ele geçirmek, bu birli - ğin tek hedefidir. Demokrasi, insan hakları, hukuk, rekabet v.s. örtüler altında yürütülen mücadele te kelleşmektir. Az gelişmiş ülkeler üzerinde mono - pol (ekonomik egemenlik) kurmaktır.

"BIRAKINIZ YAPSINLAR..."

ASKIYA ALINDI

150 yıldır yücelttikleri kapitalist ekonomi, daha yumuşak adıyla Liberalist öğretisi, yani rekabet, re - fah, adalet ilkeleri bu andlaşmayla askıya alınmış - tır. Anlaşmalarla aralarındaki rekabeti kaldırıp bir - leştirmeleri, kendi ülkelerindeki geri kalmış böl - geleri kalkındırmak, tarımla uğraşan üreticilerini korumak amacıyla kurdukları özel fonları ve aldık - ları tedbirleri bunun en belirgin örnekleridir.

1958 yılında başlayıp 1968'de sifıra indirdikleri gümrük vergileriyle ülkelerindeki fiat ayrılıkları nı gidermediyseler de kendi aralarındaki ticareti % 200'ün üstüne çıkarmada büyük başarıya ulaşmış lardır.

Daha önce diğer ülkelerle yaptıkları ticaret ken di aralarına dönüşünce 10 yıl içinde döviz rezerle ri 12 milyar dolardan 21 milyar dolara çıkmış, top - lam milli gelirlerinin kişi başına dağıtımını 1000 - 1500 dolardan 2000-2500 dolara yükselmiştir. (9)

SERMAYE İHRACI "AVRUPA YATIRIM BANKASI"

Bir yandan gelişmiş sanayi mamulleriyle dün - ya pazarlarına açılırken, öbür yandan az gelişmiş ülkelere sermaye ihracına başlayan Ortak Pazar ül keleri, kısa sürede büyük başarılar elde etmişler - dir. Ayrıca aralarında kurdukları AVRUPA YATI - RIM BANKASI yoluyla az gelişmiş, geri kalmış sö mürge ya da yarı sömürge ülkelerine verdikleri kre dilerle onları kendilerine bağımlı hale getirmişler - dir.

Geri kalmış bir ülkenin hammadde, tarım ürün - leri satarak, borç para ve yabancı sermaye ile kal kınmasına olanak olmadığı için, bu ülkeler de her geçen yıl biraz daha gerileyerek, eski patronları - nın karşısında "elpençe divan durur" hale gelmişler - dir.

Çünkü Batılılar çıkarları icabı onları sanayileş - meden çok, toprağın verimini arttıracak yatırımlara yönlendirmişlerdir. Hammadde ve tarım ürünleri - nin artması ister istemez bu ülkeleri pazar ara - maya zorlayacak ve giderek bu maddelere ihtiyaçla rı olan sanayi ülkelerinin kapılarını çalmaya itecek tir. Nitekim bugün Tarım ülkeleri, ürünlerinin tek alıcısı durumunda olan bu ülkelerle pazarlığa otur -makta ve verdikleri tavizler oranında mallarını on - lara satabilmektedirler.

Pahalı fabrika malı, ucuz hammadde ve tarım ürünleri alışverişinde pek doğal olarak karlı çıkar lar sanayileşmiş ülkeler olmaktadır. Batı kalkınma sı, batı mucizesi diye adlandırılan bu olgunun altın da, anlaşılması hiç de zor olmayan bu yalın ger - çek yatmaktadır: Ucuza alıp pahalıya satmak...

Bugün ekonomik yapıları icabı bağımlı hale ge - len Afrika ülkeleri, alışverişlerinin % 80 nini Av - rupa ülkeleriyle yapmakta, Avrupa ülkeleri de ham

madde yakıt ve yiyeceklerinin % 60 'ına yakını bu ülkelerden ithal etmektedir.

TARIMSAL KREDİ VE YÖNELTME FONU

Ortak Pazar üyeleri kendi çiftçilerini, tarım ürünlerini, topluluk dışı ülkelerin rekabetinden korumak için gümrük duvarlarını çekmeyi ve gümrüklerden elde ettikleri paranın önemli bir kısmını bir fonda toplamayı kararlaştırmışlardır. Böylece dışardan gelen ucuz ürünlerin fiyatlarını kendi fiyatlarıyla denkleştirmişlerdir.

Yüksek fiatı olan kendi ürünlerini dışarıya düşük fiatla satmışlar ve bundan doğan zararı TARIMSAL KREDİ FONUNDAN alarak kapatmışlardır.

Bu fondan 10 yıl içinde harcanan para 40 milyar doları bulmuştur.

SATMADAN ALMAZ

Yıllardan beri Avrupa ekonomisine hakim olan gerçek budur. O, satmadan almaz. Hem de satarken pahalı, alırken elden geldiğince ucuz almaya çalışır. Kâr ekonomilerinin kanunudur bu.

Kalkınmayı kendi milli tasarrufları, kendi emekleri, alın terleri ve sosyal adalet ilkeleri içinde gerçekleştirmeyi bir yana iterek, yabancı sermaye ve yabancı yöntemlerle sanayileşme yolunu seçen ülkeler eninde sonunda bağımsızlıklarını ipotek altına sokarlar.

Yabancı sermaye, kanunları gereği yatırım yapmak için kârlı alanlar arar. Yabancı sermaye geri kalmış ülkelerde, daha çok o ülke ihtiyaçlarına cevap verecek oranda tüketim sanayiine, hizmetlere ve kendi sanayilerinin ihtiyaçlarını karşılayacak ham madde kaynaklarına yatırım yapar.

Bugün Avrupa ülkelerine ekonomik bakımdan ba-

ğimli hale gelmiş az gelişmiş Afrika ülkelerinde yöneticilerin işbaşında kalıp güçlenmesi eski patronlarının iradesine bağlı bulunmaktadır.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, bizim tarihimiz bu bakımdan engin tecrübelerle doludur.

Kendi ulusal çıkarlarımızı inceden inceye hesap ederek, uzun pazarlıklar, karşılıklı tavizlerle kurulan ve ekonomik bir entegrasyon olan Ortak Pazarda, söz sahibi olabilmek, ağırlığını duyurabilmek, en az bu altı (İngiltere, Danimarka ve İrlanda'nın katılımıyla dokuz oluyor.) Avrupa ülkesi kadar ekonomik güce sahip olmakla mümkündür.

III BÖLÜM İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONUNDA TÜRKİYE

İkinci Dünya Savaşından sonra Avrupa ülkeleri , Milli Sanayilerini, Milli çıkarları doğrultusunda yeniden kurmak ve savaşın meydana getirdiği kötü izleri ortadan kaldırmak için yoğun bir çabanın içinde iken, Türkiye'de bir kaç kez denenip te başarıya ulaştırılamayan çok partili düzene geçme tartışmaları yapılyordu.

Kurulduğu günden beri CHP içinde yönetime ortak olmuş, Eşraf-Tüccar ikilemi dışardan yeni destekler bulunca, yönetimde ortaklık kurduğu bürokrat kanada baş kaldırmaya başlamıştı. Hem CHP içinde kalmış, hem de halk yanında bu partiye, karşı görünmeyi bilmiş ağa-Tüccar sınıfı, bu partinin 1930 yılından bu yana uyguladığı devletçilik sistemi ne için için karşı dururken, 1940 yıllarında kurulan Köy Enstitüleriyle, Mecliste tartışılmaya başlıyan Toprak Kanunu onun sabrını taşıran son damlalar olmuştur.

İkel üretim biçimi içinde bulunan, Cumhuriyetin nimetlerinden yararlanamamış, okumasız yazmasız ve tevekkülle ömrünü tüketen Türk köylüsü ile savaş yıllarının bunalımını, tüm sıkıntılarını iliklerine dek duymuş dar gelirli şehirli ve emekçi kit-

lelerinin tepkilerini başarıyla kendi lehlerine saptıran bu işbilir sınıf, halkla bütünleşerek CHP'ye karşı bayrağı açtı.

Kitleler arasına yayılmış geniş hoşnutsuzluğu dile getirerek, çok değişik sınıf ve tabakaları bir arada bütünleştiren muhalefet, giderek DP'yi oluşturdu ve bu Parti kısa zamanda kitlelerin tek umdu haline geliverdi.

İşbilir tüccar ve ağa ikilemenin kurduğu ve kadrolaştığı bu parti çıkarıcı amaçlarını, ortaya attığı sloganlarla gizlemesini bilmiş, son dakikalara dek sorumluluğuna ortak olduğu CHP yönetiminin halkta hoşnutsuzluk yaratan yanlarını ustalıkla kullanmıştır. Yol vergisi, jandarma-tahsildar baskısı üzerine oturttuğu muhalefetiyle, halka bolluk refah, özgürlük vaadederek 1950 yılında büyük bir çoğunlukla iktidara oturmuşlardır.

İktidarları boyunca, halkın dini duygularını sömürerek, devlet eliyle kişi zengin etmek politikasını kitlelerin gözünden irak tutmasını ustalıkla beceren bu işbilir yöneticiler, yurt düzeyine yaydıkları dinli-dinsiz tartışmaları ile de düşünceyi ve düşüneni insanları baskı altında tutmayı da gayet sunurlu bir biçimde tezgahlamayı başarmışlardır.

1950-1960 DÖNEMİNİN EKONOMİK GİRİŞİMLERİ

DP Hükümeti, iktidara geldiği yıl ithalâtı serbest (Liberasyon) bırakmıştır. Kurnaz ithalatçı tüccar, bunun fazla süremeyeceğini bildiği için piyasa ihtiyaçlarının üstünde ithalât yaparak, aldığı malları depolamaya başlamıştır. Tüccarın Merkez Bankasına yatırdığı para, dövize çevrilip dışarıya ödenmeyince, yıllardan beri biriktirilen altınlar dış açığı kapamak için kullanılmış fakat ithalât rejiminde

değişiklik yapılmadığı için dış ticaret açığı çığ gibi büyüme devam etmiştir.

mal göndermemeye başlamış ve piyasadaki mal darlığı karaborsaya yol açmış, daha önce ithal ettiği malları yüksek fiatlarla piyasaya el altından sürenit halatçı tüccar, çok tatlı kârlar elde etmiştir.

Bu durum hükümeti, hem mal darlığını gidermek, hem de dış ticaret açığını kapatmak için her yıl artan bir hızla ve yüksek faizlerle borçlanma süreci içine itmiştir.

Alınan borçlar, milli tasarruflar, büyük ölçekli ağır sanayii kurma yerine, küçük ölçekli tüketimsa nayii ve şehir imârları gibi gösterişli (v.b.) alanlara akıtılmıştır.

Devlet bankaları ağa ve tüccara açtığı kredilerle piyasadaki para hacmini on katına çıkarmış ve tarım ürünlerine uygulanan yüksek fiat, politikası enf lasyonu körüklemiştir.

Alma gücü az da olsa, köylünün cüzdanında şişkinlik yaratan banknotlar, yurdun dört bir yanını şantiye haline getiren girişimler, kısa vadede de olsa, açılan iş imkânları ve halkın küçük hayatına geçici rahatlık getiren bu ekonomik politika, bilinçsiz, uzağı görme olanağından yoksun halk kitlelerinin gözünde, eskisiyle karşılaştırıldığında bir mucizeydi.

Her mahallede bir milyoner yetiştirmekle öğünen, dışardan alınan yüksek faizli borçların hükümetin dış itibarından ileri geldiğini çekinmeden söyleyen, yabancı sermayeye övgüler düzenleyip hazırladığı kanunlarla Türk petrolünü yabancıların imtiyazına terkeden bu yöneticileri halk, birer kurtarıcı gibi karşılıyordu.

Bunun böyle gitmiyeceğini, gidemiyeceğini söyleyen ekonomi biliminin dediği olmuştur. Nasıl 1854

yılında başlanılan borçlanmada Osmanlı Devleti, 20 yıl sonra iflâsın eşiğine gelerek DUYUN-U UMUMİYE'ye boyun eğdiyse, 1948'de başlayan ve DP devrinde hızlanan borçlanmanın ekonomiyi çıkmaza sokma süresi 10 yıl bile sürmemiştir.

80 yıl önce Berlin'de Osmanlı Devletine Duyun-u Umumiye'yi kabul ettiren alacaklılar bu sefer de (1958 yılında) Paris'te toplanarak, "bu ekonomik politikaya sürdürmede ısrar ederse kredi açmıyacaklarını bir ulti^matomla Türkiye'ye bildirmişlerdir.

Türk Hükümetinin, politikasını onların istediği doğrultuda değiştireceğini vadetmesi üzerine, başta Amerika, Almanya ve diğer alacaklı Avrupa devletleri vadesi gelipte ödenmeyen borçlar ertelemeyi kabul ettiler.

Türk Hükümeti, hemen bu anlaşmanın arkasından Ağustos 1958'de parasını devalüe ederek, ithalatta hemen, ihracatta kademeli olarak uygulamak üzere doların değerini, 280 kuruştan 9 liraya çökürmüştür. Bu karar yurttaki büyük çalkantılara yol açmış ve özellikle yükselen fiatlar karşısında dar gelirli^lilerin geçim sıkıntısı bir kat daha artmıştır.

Ekonomik bunalım iktidarı hırçınlaştırmış, alınan sert tedbirler, politik mücadeleyi başka alanlara çekmiş ve 27 Mayıs sabahı ordunun müdahalesiyle DP balonu sönmüştür.

Gerçekte yıkılıp sönen DP iktidarı değil, onun temsil ettiği, "taşınma su ele değirmen döndürme" çabası, yabancı sermaye ve borç para ile kalkınma yöntemidir.

(3)

TABLO

1950 - 1960 DÖNEMİNDE
DIŞ TİCARET AÇIĞI VE DIŞ BORÇLANMA

YIL	DIŞ TİCARET AÇIĞI	DIŞ BORÇLANMA
1950	62 Milyon TL.	776 Milyon TL.
1951	246 " "	750 " "
1952	540 " "	823 " "
1953	282 " "	754 " "
1954	401 " "	852 " "
1955	516 " "	968 " "
1956	286 " "	1.176 " "
1957	145 " "	1.232 " "
1958	189 " "	1.837 " "
1959		4.403 " "
1960		5.021 " "

(Türkiye'de yabancı sermaye Say. 141 Prof. Dr. Kenan Bulutoğlu)

ORTAK PAZAR ÜYELİĞİ

İrili ufaklı altı ülke tarafından Roma Andlaşmasıyla kurulan ORTAK PAZAR'A diğer devletlerinüye olabilmesi, 237 ve 238.ci maddelerle bazı kayıtlara bağlanmıştır.

Madde 237-Herhangi bir AVRUPA devleti toplu - luğa üye olabilmek için başvurabilir Bu devlet ilk müracaatını konseyeye par. Konsey Komisyonun fikrini al - dıktan sonra kararını oybirliği ile ve rir.

Demek ki ortaklığa üye olabilmek için AVRUPA LI olmak şart koşulmaktadır.

Madde 238-Topluluk bir üçüncü ülke ile karşı - lıklı haklar ve yükümlülükler, ortak faaliyetler ve özel usuller yaratmak amacıyla ortaklık kurabilir.

237'inci maddede üyelik söz konusu iken, 238. ci maddede bu imkân yoktur. 238'inci maddeye dayanı larak Ortak Pazar'la Türkiye arasında imzalanan 1963 Ankara Andlaşması bir üyelik andlaşması de - ğildir. Ancak Türkiye, Ortak Pazar andlaşmasının yükümlülüklerinin tümünü üstlenebileceğini gösterdi ği zaman, bu ülkeler ortaklığa katılma konusunu in celiyeceklerdir..

TÜRKİYE'NİN ORTAKLIĞA KATILMASI

Roma Andlaşmasının imzalanmasından bir yıl sonra 1959 'da DP Hükümeti, AET ile ortaklık kur 'mak için ilk müracaatını yaptı. Her olayı kendi mil li çıkarları açısından değerlendiren bu ülkelere den B. Almanya'ya Türkiye'nin üyeliğe alınmasını des - teklerken, Fransa ve İtalya bu isteğe şiddetle kar - şı çıkıyordu. Fransa, Türkiye'nin bir Avrupa toplu - luğu olmadığını, zayıf bir ekonomiye sahip oldu ğu - nu ileri sürerken, İtalya, ticari çıkarlarının bu ül keyle bağdaşamayacağını savunarak anlaşmaya ya - naşmıyordu. Konuşmalar tartışmalar uzuyor fakat bir türlü sonuç alınmıyordu. Sonra birden bire

anlaşmanın sağlandığı ilân ediliverdi. 1963 yılında "ANKARA ANDLAŞMASI" olarak nitelenen anlaşma taraflarca imza edilerek yürürlüğe girdi.

TÜRKİYE'nin ORTAKLIK STATÜSÜ

- a) HAZIRLIK dönemi
- b) GEÇİŞ "
- c) SON dönem olarak üç ayrı aşamada düşünülmüş tür.

HAZIRLIK DÖNEMİ

Bu dönemde Türkiye'nin AET'ye karşı bir yükümlülüğü olmayacak. AET ise bu dönemde Türkiye'ye tek taraflı tavizler vererek ekonomisini güçlendirerek geçiş döneminin yükümlülüklerine hazır hale gelmesine yardım edecek.

Neydi bu tek taraflı tavizler?

1- Avrupa Yatırım Bankası, 1964 ile 1970 yılları arasındaki hazırlık döneminde Türkiye'ye 175 milyon dolar borç verecek.

2- Fındık, kuru üzüm, incir ve tütünde tesbit edilen miktar kadarını Türkiye'den gümrüksüz ithal edecek.

3- Daha sonra şarap, sofralık üzüm ve bazı sanayi mamullerinde kontenjanlar tesbit edilerek ithali sağlanacak.

HAZIRLIK DÖNEMİNİN SONUÇLARI

Avrupa Yatırım Bankasından alınan 175 milyon dolar kredinin 80 milyonu, ekonomik gelişmeye net fayda sağlayacağı belli olmayan 30 özel firma

ya, geriye kalanı da Keban barajı ve Boğaz Köprüsü gibi alt ve üst yapı yatırımlarına harcanmıştır. Alman kredi, Türk sanayiini, geçiş dönemi yükümlülüklerine hazırlamak şöyle dursun, AET'den yaptığı ticaretin açığını kapamaya bile yetmemiştir.

Sözü edilen ürünleri zaten Avrupa ülkelerine, özellikle Almanya'ya her yıl artan miktarlarda ihraç ediyorduk. Bu konuda verilen tavizler ekonomiye umut edilen genişliği getirmemiştir.

İşin enteresan yanı, hazırlık dönemi Türkiye'yi Avrupa Ekonomik Topluluğuna değil, Alman ekonomisine bağımlı hale getirmiştir.

Şöyle ki,

Almanya kısa sürede Türkiye'ye sermaye ihracı bakımından ABD'den sonra ikinci sırayı almıştır.

Bugün Türkiye ihracatının % 53'ü ile ithalatının % 52'sini Almanya ile yapmaktadır.

Dışarda bulunan işçilerimizin % 90'nı Almanya'da çalışmakta, dışarda öğrenim gören öğrencilerimizin % 45 Almanya'da okumaktadır.

Bir ülkenin ekonomik ilişkilerini bir tek ülkeye yöneltmesi, ilerde bu ülkede meydana gelecek önceden kestirilmeyen bir takım bunalımlar ya da yön değiştirmeler etkisini doğrudan doğruya diğer ülkede gösterir. Daha ilerde de değineceğimiz gibi, kalkınma çabasında olan bir ülke, olanaklarını da zorlayarak gerek sanayide, gerek tarımda üretimini çeşitlendirmek ve pazarını yaymak zorundadır.

Sonuç olarak "Hazırlık Dönemi" Türk ekonomisi için başarısızlık dönemi olmuştur. Dış ticaret açığı, ödemeler dengesindeki bozukluklar, paraya olan güveni sarsmış 1970 yılında büyük bir operasyonla paranın değeri % 66,6 düşürülmüş ve fakat ne ödemelerde denge sağlanabilmiş, ne de paraya olan güvensizlik duygusu kaldırılabilmiştir. Doğal olarak

içerdeki fiatlara yansıyan artışlar işçi ve dar gelirli büyük bir geçim sıkıntısı içine atmıştır.

GEÇİŞ DÖNEMİ ve KATMA PROTOKOL

Geçiş dönemi ile ilgili müzakereler 9 Aralık 1968'de başladı. Aralıklarla devam eden müzakereler sonunda meydana getirilen "KATMA PROTOKOL", Bilim adamlarının eleştirmelerine ve Devlet Planlama Teşkilatının belgelere dayanan uyarılarına rağmen, Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağla yangil tarafından 23 Kasım 1970'de imzalanmıştır.

KATMA PROTOKOLÜN GETİRDİĞİ YÜKÜMLÜLÜKLER

1- Türkiye 1967 yılında yaptığı ithalatının % 55'ini içine alan sanayi mamullerini, gümrüklerini 12 yılda, geriye kalan % 45'inin gümrüklerini 22 yılda sıfıra indirecek ve Ortak Pazar ülkelerinin kabul ettiği gümrük tarifesi tümüyle uygulayacak.

2- Ortak Ülkelerin mallarıyla onların üçüncü ülkelerden ithal ettikleri mallar Türkiye'de serbestçe dolaşacak.

3- Başka bir ülkeye özel pazarlık gereği yapacağımız vergi kaldırımı, otomatikman ortaklık üyelerine de yapmış sayılacak.

4- En geç dört yıl içinde ihracattan alınan vergiler kaldırılacak.

5- Gümrük ve eşdeğerde olan vergiler geçiş döneminde bile konmuyacak.

6- İhracatta yeni miktar kısıtlamaları yapılmıyacak.

7- Protokol yürürlüğe girdikten sonra ithalat k

sıtlama larından sakılınacak.

8- Kanunlarımız ortakların ekonomik politikalarına yaklaştırılacak.

9- Ticaret Tekellerimiz (devlete ait) kaldırılacak.

10- Yabancı sermayenin serbestçe dolaşımı için mevcut mevzuatta iyileştirici tedbirler alınacak.

11- Satın almalarda Türkiye'de oturan yabancı uyruklulara, Türk vatandaşlarına denk haklar sağlanacak.

12- Tarım politikamız da onların istediği zaman ve Ortaklık Konseyinin istediği biçimde zengin ortaklarımıza göre ayarlanacak.

Bizim bu yükümlülüklerimize karşı, Avrupa'lı ortaklar ise: 1- Türkiye'den aldıkları sanayi mallarından, protokol yürürlüğe girer girmez gümrük vergileriyle bunlara eş değerdeki vergileri kaldıracaklar.

Ancak evet altını çizerek söylüyoruz, ancak, pamuk iplikleri, pamuklu dokuma bu uygulamanın dışında tutulacak. Oysa Türkiye'nin Avrupa ülkelerine bunlardan başka dişe dokunur sanayi ürünü satmasına olanağı yoktur.

Ortaklar yılda 300 ton Pamuk ipliği ile 1000 ton pamuklu dokuma kontenjanını % 75 gümrük indiri miyle alacaklar. (Bu küçük bir dokuma fabrikasının üretim kapasitesinin çok altında bir miktardır. Bu konuya geçen yıl İzmir'de yapılan Pamuk Semineri ile ilgili incelememizde yeniden değiniceğiz.)

2- Tütün ve kuru üzümde kontenjan ve gümrüğü kaldıracaklar.

(Fransa ve İtalya tütün alımlarını Yunanistan'dan yapmaktadır. Kontenjanları dolmadığı takdirde kalanı Türkiye'den almaktadırlar.)

3- Kuru incirde kontenjanı hemen, gümrükler üç yıl sonra kaldırılacak.

4- Fındık 18.700 tonluk bir kontenjan ve % 25 gümrükle alınacak.

5- Zeytin Yağı Akdeniz ülkelerine tanınan avantajlar Türkiye'de de tanınacak.

6- Portokala % 40, limon, mandalinaya % 50 gümrük tarifesi uygulanacak.

7- Yine tarım ürünleri ile ilgili 6 sayılı ekin 2 maddesinde Türkiye çıkışlı, yabani ENGİNAR, HINT HIYARI, MAYDANOZ, BAKLALAR, TATLI BİBER , ZEYTİN meyva kuruları % 50 gümrükle, yine aynı Ekin 6. maddesine konan canlı at, merkep, katır, sığır ve saf kan damızlıklar; sığır katır, merkep,

domuz etleri ve sakadatlari, Hindistan, Brezilya cevizi, hurmalar Avokado armutları ve bunlara benzer gerçekte Türkiye'de yetişmiyen ürünler % 25 gümrükle alınacak.

Avrupa'lı ortaklardan büyük tavizler alındı diyerek kamuya yeterince yansıtılmıyan gerçekler işte bunlar. TBMM'de yapılan tartışmalarda büyük tavizler olarak vazedilen yukarıda da söylediğimiz gibi Türkiye'de yetişmiyen bu ürünlerin bazılarının niçin listeye alındığı sorusu cevaplandırılmamış ve hatta Senatör Fikret Gündoğan, İhsan Sabri Çağlıyangil'in anlaşmayı okumadan imza ettiği iddiasını ortaya atarak, eski Dışişleri Bakanını ağır bir töhmet altında bırakmıştır.

MALİ PROTOKOL

Geçiş döneminde Ortak üyeler Türkiye'de 195 milyon dolar, bundan ayrı olarak AVRUPA YATIRIM BANKASI'da özel sektöre 25 milyon dolar kredi sağlayacaktır.

Bu kredinin faizleri alt yapı ve tarıma ilişkin yatırımlarda % 2,5 sanayi yatırımlarında % 4,5'tan aşağı olmayacaktır.

Faiz oranlarından da anlaşılacağı gibi, ortaklar az gelişmiş ülkelerin sanayileşme çabalarına sempati duymamaktadırlar.

KATMA PROTOKOL MECLİSTE

16-12-1970 tarihinde, Başbakan S. Demirel'in imzasıyla T.B.M.M.'e gönderilen KATMA PROTOKOLUN, onaylanması ile ilgili 3 maddelik kanun teklifinin gerekçesinde, 1963 yılında imzalanan Ankara Anlaşmasının hükümlerine göre müzakerelerin yürütüldüğü anlatıldıktan sonra ; "Bilindiği gibi, Batı dünyası ve özellikle Avrupa ile işbirliğini arttırmayı Dış Politikasının temel hedeflerinden biri olarak kabul eden Türkiye, Batı Avrupa ülkelerinin yürütmekte olduğu Entegrasyon (uyum) hareketine katılmayı politika ve ekonomik çıkarlarını uygun bulmuş ve katılmanın ortaklık anlaşmasında yer alan ve genel çizgileri yukarıda açıklanan model Türkiye'nin kalkınmasının ihtiyaçlarına da cevap vererek gerçekleştirilebileceği inancıyla ortaklık anlaşmasını imzalamıştır." diyerek, protokolün getirdiği karşılıklı yükümlülüklerin T.B.M.M.'nin onaylamasını istemiştir. (12)

1.7.1971 tarihinde Millet Meclisinde, 20.7.1971 tarihinde Cumhuriyet Senatosunda başlayan müzakerelerde, CHP, DP ve Milli Birlik Komitesi grupları, millet vekilleri ve senatörlerin bazılarının kendi adlarına yaptıkları konuşmalarda, KATMA PROTOKOLüne boyuna eleştirilmiş ve Ortak Pazarın zengin Avrupa ülkelerinin bir Monopolü olduğu, bu anlaşma ile Türkiye'nin geleceği Batılıların ipoteği altına girdiği, Anayasa'nın ulusal bağımsızlık ilkelerini açıktan zedeler bir içerik'e sahip olduğu, Osmanlı İmparatorluğunun çöküşünü hızlandıran 1838 Ticaret Anlaşmalarıyla yaklaşık olarak aynı doğrultuda olduğu, Kurtuluş Savaşından bu yana oluşan

Türkiye Kalkınma stratejisi ve metodolojisi ile karşılaştığı, daha açık bir deyişle tarım ülkesi olarak Batılıların bir uydusu haline getireceği gayet açık bir dille ve bilimsel verilere dayanılarak ortaya konulmuş olmasına rağmen KATMA PROTOKOL AP. ve MGP. oylarıyla kabul edilmiştir.

Konuya ışık tutması ve açıklık getirmesi bakımından sayın Parlemlenterlerden bazılarını Cumhuriyet Senatosunda yaptıkları konuşmaları kısaltarak almayı uygun bulduk.

T. B. M. M. 'de
yapılan Konuşmalardan

FİKRET GÜNDOĞAN (CHP)

20/7/1971 tarihinde Cumhuriyet Senatosunda C. H. P. grubu adına söz alan Fikret Gündoğan 30 sayfa yı aşan eleştirisinde Türkiye'nin geleceğini pek ağır bir ipotek altına almış bulunan geçiş dönemi protokolünü yeniden tanzim etmek üzere hükümete iade edilmesini istedikten sonra sözlerine şöyle devam etmiştir:

"Kadaşlarım, Türkiye Cumhuriyetinde sorumlu bütün merciler, bir tanesi müstesna, eski Hükümetin Hariciye Bakanlığı ve tabii bu müzakereyi yürütenler müstesna, diğer resmi bütün kuruluşlar bu katma protokolün Türkiye lehine tanzim edilmediğine dair sözün ötesinde yazılı belgeleri ortaya koymak suretiyle muhalefetlerini belirtmişlerdir. Türkiye Cumhuriyetinde hiç bir merci yok ki, Dış İşleri Bakanlığı Dışında bu katma protokolde beraber olsun. Resmi merciler böyle olduğu gibi, Türk ekonomisi ile yakından ilgili teşekküller dahi neşrettikleri bir düzine belgelerle KATMA PROTOKOLÜN Türkiye aleyhinde düzenlenmiş bir belge oldu

ğunu ifade ediyorlar ve hepsini şimdi size teker teker ifade edeceğim.

Arkadaşlarım, Devlet Planlama Teşkilatı bu mak satla yaptığı çalışmalarını beş büyük broşürde toplamış ve bütün konulara değinmiş ve Devlet Planlama Teşkilatı açıkça, kesinlikle Katma Protokolün Türk ekonomisi aleyhine işleyeceğini tespit, ilân ve neşretmiştir. Bu yetmiyormuş gibi Türkiye'de birçok sanayi odası, Ziraat Odaları Birliği ve ekonomi bilimiyle meşgul bilim adamları, üniversiteler hepsi istinasız Katma Protokolün Türkiye aleyhine işleyecek mekanizma olduğunda birleşmişler...

Efendiler biraz evvel burada AP. grubu adına konuşan arkadaşımı sözleri derhal cevaplamayıcaap ettirecek güçte. Diyor ki, Katma Protokolü yapanları müzakereleri idare edenleri ve Dışişleri Bakanlığını neyi nazarı itibara alarak bu protokolü meydana getirdiklerini sanıyorlar? Onlar, ekonomik düşünmesini bilmiyorlar mıydı? Türkiye ekonomisinin geleceğini düşünmüyorlar mıydı? Türkiye'nin geleceğinin ipotek altına alınmasının ağır şartlarına hiç ekonomi bilmedikleri için mi boyun eğdiler? Ha, evet. Mukadder sual Türkiye'de, bu. Hakikaten bu protokolü imza edenler hazırlıksızdılar, bilgisizdiler, çok fena halde yanıldılar. İkazlara rağmen, DP T'nın direnmelerine rağmen açıkça kendilerini tehlikeye atmalarına rağmen neden dolayı ve evet dediler. biliyor musunuz? Bilgisizlikleri v.s. hepsi. Birinci sebep politik sebep. Öyle inanyorlar. Ya da bizi inandıрмаğa çalışıyorlar...

Geçiş Dönemi Protokolü ile öyle bir yüküm altına girmişizki, bu protokol olduğu gibi yürürse biraz evvel biraz ettiğim Devlet Planlama Teşkilatının belgesinde de ifade edildiği gibi, biz Katma Protokolün 20 maddesi ile, meselâ ortak ülkelerin den başka bir ülke ile yapacağımız ikili bir ticaret

andlaşmasında, Ortaklık Konseyi altında anılan 6 Avrupa ülkesi ile bizim teşkil ettiğimiz konseyden önceden izin almak zorunda kalacağız. Ortaklık Konseyi bize müsaade etmezse biz bu gümrük tarifelerini tertip ve tanzim edemeyeceğiz, hükümler hakkımızda feragat etmiş olacağız... Başkası var. İmzaladığımız protokole göre Avrupa Ekonomik Topluluğu 3'üncü bir ülke ile ortaklık andlaşması yapmaya girişirse, orada bizim halklarımızı korumak mümkün olmuyor. Biz haklarını koruyamayacak, o haktan nezedilmiş bir ülke oluyoruz. Ciddi olarak bu da protokolde yazılı... Yine ortak gümrük tarifesine uyum yükleyen Geçiş Dönemi Protokolünde, ortak gümrük tarifesi hadlerinde yapılacak değişikliklere itiraz etmeye hakkımız dahi yok. Bizim yerimize A E T ortak gümrük tarifelerini yürüten makam, bizim yerimize o...

Şimdi, şunu hemen söyleyeyim, yabancı sermaye ile kalkınmış ülke var mıdır yok mudur bunun mü nakaşasını bir tarafa bırakalım. Yabancı sermaye ile kalkınmış ülkelerin ödedikleri bedelin ne olduğunu bir tarafa bırakalım. Ama şu kadarını söyleyim ki, Geçiş Dönemi Protokolü ile yüklendiğimiz yükümler 12 sene gibi kısa bir zaman sonra ülkeyi öyle bir hale getirecek ki getirmesi ihtimali o kadar kuvvetlidir ki, yabancı sermayenin bir ülkede kalkınma süresince olumlu katkıda veya olumsuz etkide bulunmasından çok ilerde sonuçlara varacaktır, çok ilerde bir takım neticelere gireceksiniz... Bir memleketin tarihi bir döneminde, az gelişmişlik şartları içinde bulunduğu sırada, hele hele fevkalâde nadir bir şansı kullandığı bir dönemde sanayileşme ve onun devrimine girme çağından bir den bire çok güçlü dış ekonomilerin baskısına maruz kalırsa onun sonucunu hesaplamak çok zordur.

çok başka şeydir...Geçiş Dönemi Protokolünde yükümlülüklerin yani mükellefiyetlerin ya da tavizlerin dengeli olması şöyle dursun, Türkiye aleyhine denge bozucu olması için sanki hususi gayret sarfedilmiş. Sanki özel gayretle hükümler hep Türkiye'nin aleyhine olsun için konmuş. Ben bir verirsem ondan da bir alacağım; ben beş verirsem ondanda beş alacağım sanmış...Eh demişler, bir onlarda bir bizde, Ama bizim yapımız, varlığımız dengede değil ki, verirkende dengede verelim. Denge, ekonomik güçlerin takati hesaplanarak kurulur...

Geçiş Dönemi Protokolünde 12 yıllık listelerin, 22 yıllık listelerin kapsadığı ticari emtianın tek tek kalemlerine kadar burada münakaşa edilmesi lâzım. Morino balığı ihraç edebilir miyiz?

HÜSNÜ DİKEÇLİĞİL-enginar.

FİKRET GÜNDOĞAN-yabani enginar ihraç edebilme müsaadesini koparmışız, büyük taviz olarak.

HÜSNÜ DİKEÇLİĞİL-Maydanos.

FİKRET GÜNDOĞAN-Maydanos, taze bakla, taze yeşil biber. Bu tavizleri koparmışız diye geliyorlar, taviz kopardıklarını söyleyenler. Türkiye 'de

morinao balığı ya da iskorpit balığı var mı yok mu? Hakikaten biz bir taviz mi almışız, yoksa taviz adı altında bize neler takdim etmişler. Canım, siz ne verdiniz oraya mı gelelim. Ne verdik biz biliyor musunuz arkadaşlar, hiç lâmi cimi yok. Bu ülkede sanayileşmenin olasılığını veya ebediyen olmadığını verdik...

Olmaz efendiler, böylesine bir ülke yönetimi olmaz efendiler. Mümkün değil efendiler. Nasıl şey bu böyle, bu ne, bu ? Bu ne demek bu? Belge bunlar siyasi münakaşa yapmıyorum, belgesel münakaşa

kaşa yapmıyorum, belgesel münakaşa yapıyoruz...

A E T altı ülkeden ibaret. Yaptığımız andlaşma ile bu altı ülke bir ülke haline geldi. Hazırlık döneminde, ihracat kolaylığı sağladığımız tütün, üzüm, incir ve fındığımızı belli tarife kontenjanlarına bağladıkları için, ihracatımız bir tek ülkeye yapılan ihracat gibi adeta normal olarak yapılmasından çok daha az artarak azaldı. Ama buna mukabil Ortak Pazar'ın altı ülkesi bize ayrı ayrı ihracat yaptılar. Arada, böyle çok saygıdeğer bir fark vardı. Altı ülkeye bir ülke haline geliyor, fakat nerede? kendi çıkarı için. Bizim çıkarımız bahis konusu oldumu altı ülke oluveriyorlar...

Birde, Ortak Pazarın bize Geçiş Döneminde sağlayacağını müjdelemeye çalıştığımız pamuklu menüsuca ve pamuk ipliği ihracatı için vereceği taviz, tarife kontenjanı, gümrük indirimi, buradaki heyeti yani, senatörleri aldatabilir. 3 ton 300 ton iplik, 1000 ton bez ihraç edeceğimiz gümrükler indirilmiş olarak sözünüze aldanıp geçiş döneminde istifade edeceğimiz olacağını sanan senatörleri aldatıyorsunuz. Çünkü Ortak Pazar ülkelerinin bizden aldıkları bez, iplik ve makina hasılı ihtiyaçlarının yüzde bir'i veya 1,5'u kadar, % 98-99'nu dışardan alıyorlar. İplikler elimizde tıkanıp kaldı, işte Ortak Pazar'a ihraç ediyoruz, bize böyle bir imkân sağlıyor geçiş Dönemi demeye hakkımız yok. Kendisi iplik ve pamuklu dokuma için kendi mamullerini veya başka yerden aldıkları mamulleri korumak istiyor. Onun için koruyucu gümrük duvarını ve miktar tahdidini ortaya koyuyor. Biz o zamanki heyete, başta Sayın Dışişleri Bakanına "Bunu söylemeyiniz, Bu efkârı umumiyenin bulanmasından başka bir şeye yaramaz, bu aldatmacadır. Beş bin metre bez ithal etmeyi tahüt olarak koparmışsın, oysa 125 milyon metre bez var elinde" dedik. Ama dinleyen dedi ki,

bizim Dışişlerimiz öyle bir anlaşma yapıyor ki, elimizde ihracı mümkün bezler ve pamuklu mensucat ihraç yeri buluyor ve bu aldatmacayı bize hakikaten kabul ettirdiler...

Teferruat gibi geliyor ama taviz verirken bunlarla yetinmemişiz bir de kotalarımız içinde, her sene belli bir oranda, A E T ülkelerine kontenjan tanımaya ve o kotaların A E T kotaları olarak işlemesine müsaade edeceğiz. Buda yetmiyormuş gibi, bugüne kadar ithal etmediğimiz malların ithali imkânını da veriyoruz. Neye karşılık veriyoruz? Güya bütün iplikler ve dokuma hariç, sanayi mallarımızı gümrüksüz ve miktar kısıtlamasız A E T ülkelerine ihraç etme olanağını kazandığımız için. Aslında hiç bir şey almamışız, ama herşey vermişiz... Elimde Amerika'nın yaptığı bir hesap var. Diyor biz hesap ettik, Türkiye Sanayi mamullerinin fiatları bütün dünya ülkeleri sanayi mamullerinin fiatlarından çok pahalıdır. Bu neden ileri gelir? Bir tek şeyden. Az gelişmiş ülke olmaktan. Teknolojik gerilik, sermaye noksanlığı, sürüm zorluğu, sübvansiyonların yanlışlığı... Türkiye'de bir bardak, sanayi mamulu olarak fiatı 5 kuruştur. A E T veya diğer ülkelerde fiatı 1 kuruştur... Henüz Türk sanayiinin korunmasının daha bir süre devamı lâzımdır diyenler haklı çıkarsa ve Türk sanayi mamulleriyle A E T ülkelerinin mamulleri gerek bu pazarda, gerek Ortak Pazar ve diğer yerlerde kıran kırana rekabetleri sonunda kaybederlerse o zaman şunu yapacağız diye bir alternatifiniz var mı? En azından o zaman "dönüşü olmayan yola girdik" diyen sayın Çağlıyangil'in sözünü yalanlamışımı olacaksınız... Eğer dönüşü olmayan yoldan dönmek imkânımız yoksa, Geçiş Dönemi Katma Protokolünde Türk sanayiinin ve diğer bir deyinle Türk Ekonomisinin korumaya veterli madde yoktur...

Lütfen kendinizi aşınız, her türlü ön yargılardan uzak bir düşünce sistematığı içine giriniz, dönüşü olmayan bir yola girişimizin, müjdesini veren sayın Çağlayangil'in sözü doğruysa kapının henüz kapanmadığı bir anda Türkiye'nin kurtuluş imkân ve çarelerini içermek kaydıyla yeniden tanzim etme fırsatını hükümete veriniz. Veriniz tarihi göreviniz bunu emreder.

AHMET YILDIZ:

Fikret Gündoğan'ın konuşmasından sonra Milli Birlik gurubu adını söz alan Ahmet Yıldız şöyle demiştir.

"...Olay açıkça şudur: Geri kalmış ve kurtulma çabaları da süreli olarak iç ve dış çıkar çevrelerince engellenmekte olan Türkiye'miz, gelişmiş sanayici, kapitalist ülkelerle bir ortaklık kuruyor. Konu bu. Bu ortaklıkta üyeler arasında ekonomik uyum ve bütünleşmeyi öngörüyor. Hep beraber olacağız bunu sağlamaya söz vererek ortaklığa giriyoruz, Yani, 100 yılı aşkın bir süre içindeki bütün kalkınma çabalarımızı fiyasko ile sonuçlandırmada baş etken olduğu denemelerle meydana çıkmış olan bir ekonomik politikayı, KAPİTALİZMİ tepeden giydirme ile ülkemizi tek alternatif olarak, bir daha değiştirilmez bir alternatif olarak uygulamayı üstümüze aldık. Taahhüdümüz bu.

Bu zehirli habı Türk ulusuna yutturmak için büyük kapitalistler, acılığını azaltacak maddeleride us talıkla katmayı ihmal etmiyorlar. Durum mubalâsız kabartmasız bu ölçüde ciddi ve tehlikelidir...

Tarih bunu gösteriyor. İnsan hak ve özgürlükle rindeki hızlı gelişmeler ve etkin tepki süreci için-

de sömürgeciliğin ve emperyalizmin eski niteliğini yitirmeye başlaması karşısında, kapitalizmin kurduğu güçlü tröst ve kartellerin örgütlenmesini uluslararası hale getiren kapitalizmin az gelişmiş ülkeleri ve kendi ülkelerindeki yoksulları ezen niteliklerin belirgin hale gelmesi, onun iflasını sağlamıştır. Bu iflası kavrayan kapitalistler, türlü tedbirlerle sistemlerinin merhametsizliğini azaltmak, ezilen sınıflara haklar tanımak ve sömürülen ülkelere, onlara pahalıya dahi mal olsa görünürde ödünç sayılan, taviz sayılan işlemlerde bulunmak yolunu tutmuşlardır. Sistemin başka türlü yaşamayacağını anladıkları için, sömürülerini zekâtı vermeye başlamışlardır. Yaşamaz bu sistem, zekâtını vereceğiz demişler başlamışlar zekât vermeye. Bu arada uluslararası örgütler türeterek (bir tanesini bugün konuşuyoruz) bunlarında desteklerinden yararlanmak yoluyla ömrünün sonuna gelmiş olan kapitalist sistemi onun güç verdiği egemen sınıfların hegemonyasını ve kendi emperyalist politikalarını yürütmeye çalışmaktadırlar... Emperyalizm çağımızda Kapitalizmin en ileri aşamasıdır. Bunu inkâr edemez kimse. Bunu kim söylerse söylesin, arkasından söyliyeceğim ispat edeceğim, başka türlü olmaz bu. Emperyalist olmayan ve sömüreye dayanmayan bir kapitalist uygulama olamaz... Kapitalizm varsa sömürü ve emperyalizm zorunlu olarak vardır, o ülkede..

Arkadaşlarım, bunu biraz daha bilimsel inceleyelim. Aslında kapitalizm diye bir bilim, kapitalist diye bir bilgin olamaz. Kapitalizmin ilkeleri bilime yakışmaz. Sosyal bilim böyle ilkeler kabul etmez. Ne diyor? Ana mal (sermaye) birimi esastır, diyor. Bir ülkenin sermayesi belli. Demek ki bu sermaye kimi insanların elinde biriktirilecek... Bu nasıl olacak? Toplumun çoğunluğunun aleyhine, bir

kaç kişiye destekliyerek kanunlaştıracaksınız. Bilim de böyle ilke olur mu? Yani nüfusun % 99'unu, % 1' ini soyduracaksınız ki bu iş olsun. Temel ilke bu. Ben söylemiyorum, Adam Smith söylüyor bunu. Sosyal bilimlerde halkın çoğunluğunu bir azınlığa soydurmak ve kişileri zengin etmek diye bir ilke olmaz. Bu gibiler soydukları insanlara sonradan iş bulacak, afedersiniz Nasrettin Hoca'nın eşeğini yitirip sonra semerini buldurması gibi, merak etmeyin sizi soyduk, ama iş alanı da açtık size...

Diğer bir ilke, dehşet bir ilke; bilim için a—yıp bir ilke "Bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler" karışmayın, orman kanunu. Sosyal bilimde orman kanunu olur mu? Vuran vurana, kıran kırana altta kalanın canı çıksın diyen bir kanun. Bu bilim olur mu?

Serbest piyasa mekanizması aynı şekilde. Sonra?...Kâr esastır. Bilime sığınmaz bu. Bilim olsaydı, zaten iflâs etmezdi. Bu sistemin şimdi bizdeki geçmişi, niteliği, bu, ilkeleri bu. Bilimsel niteliğini savunmak artık bilimle bağdaşmaz.

Bizdekine geliyoruz. Eskisi nedir ki, bundan sonra ne olacak? Bizdeki geçmişi Batının ilerlemesi ve süreli zenginliği karşısında onun başarısını sağladığını sandığımızı biz de aldık, almak istedik. Toplumla uymayan bu sistemi uzun yıllar uygulamaya çalıştık. Hiç bir ilkesi, hiç bir ögesi yokken Türkiye de çalıştık. Halâda yoktur. Birinci ilkesi sermaye birikimi, Yok Türkiye'de, Eskiden de yoktu, bu gün de yeterli değil.

İkinci ilkesi; sömürge yoktur. Eskiden de yoktu, şimdi de yoktur.

Üçüncü ögesi, sanayi devrimini yapan ülkeler bu nu savunmuştur. Sanayi devrimini ne eskiden yaptık, ne şimdi yaptık. LIBERAL ekonomi mümkün değildir. Sonra, insan haklarının gelişmeye başladığı

dönemde, onun başarısını sağladığı dönemdeki sert metotları uygulamak mümkün değildir. Sonra, kapitalist öncesi aşamayı bile yaşamadık. Bundan ötürü, kapitalist uygulama zorlaması Abdülhamit'i batırdı, borç yükü altında imparatorluğu ipotekledi. Cumhuriyet döneminin en büyük sabotajıda bu olmuştur. Atatürk döneminde bile, ilkelerine, onun büyük görüşlerine aykırı olarak İzmir Konferansı başlangıçta bir kaç yıl bu çıkmaza Türkiye'yi itti. Sonra?... Duraklamalar, bir şeyler belli olmayan sistemler; en sonunda 1950'de tüm kapitalist politika Türkiye'ye yine geldi. 2 yıl sürdü arkadaşlar. 1952 Eylülünde iflası ilân edildi...

...Bugünde Avrupa kapitalizmi (-esas konumuz- Amerika emperyalizmini de -bütün büyük güçler emperyalisttir zaten-) emperyalizmini de yüksek dozajda yansıtarak, bizi de içine alarak; kapitalizmin Türkiye'deki kesin iflâsını önleme çabasıdır.

Bu genel açıklamadan sonra sözü Katma Protokole getiren Ahmet Yıldız, konuşmasına şöyle devam etmiştir.

AET içindeki durumumuzu açıkça bilerek ancak karşılaşacağımız tehlikeleri kavrayabiliriz. Geri teknoloji, yüksek faiz, yetersiz alt yapı, düşük gelir düzeyindeki halkın üretimdeki maliyeti düşürmeye yaptığı engellik, imalat sanayinde küçük firmaların egemen olması, gerçek sanayi yerine montajcılığın kârlı olması, yüksek maliyetten ötürü iç fiatların yüksekliği, yetişkin eleman kıtlığı, beyin ihracının durdurulamaması karşısında, gelişmiş zengin ortaklarla yarışa giriyoruz. Bu sistem içinde kapitalizm esas olduğuna göre, Devletin karışımı da olmayacak, bizimkiler başbaşa kalacak. Bu durumu düzeltecek, engellerini kaldıracak hiçbir inandırıcı belirtiyeye henüz tanık olmadığımız gibi, güdülen po-

litikada da ümit veren hiç bir yön yoktur. Nasıl bu çıkmaz düzelecek? Böyle bir durumda tekstil dışın daki sanayimizin çökmesi nasıl önlenecek? Kapımıza kadar gelecek çok ucuz mallara karşı gümrük koruyuculuğuda kalkınca, fabrikaları ambar olmaksan kim kurtaracak? Ulusal ürünlerimizin fiatları Avrupa ile yarışamaz haldedir...Bu durumda Ortak Pazar'a ekonomik uyum ve bütünleşme taahhüdü ile temel bir çıkmaza, göz göre göre saplanmaktayız. Bu genel tablo içinde şimdi şu İdam fermanı gı gelen protokole geliyorum."

Ahmet Yıldız bundan sonraki konuşmasında Katma Protokolün maddelerini birer birer eleştirmiş ve sözünü şöyle bağlamıştır:

"Sayın Erim Hükümeti ve Sayın Dışişleri Bakanımızdan bu anlaşmaya gönüllü bir sahip gibi değil, kötü bir miras gözüyle bakıp yaratacağı tehlikeleri önlemeye çalışmalarını rica ediyoruz. Aslında hükümetimiz bu andlaşmayı red ederek karşımıza çıksaydı çok daha memnun olurduk. Bu protokölü red ederek bu mirası kabul etmiyorum ben, diyerek çıksaydı ve Türkiye'nin kaderi için dünya gerçeklerine daha uygun bir çözüm için yeni bir protoköl görüşmelerine gidiyoruz deseydi, çok alkışlardık.

Arkadaşlarım, ya Allah korusun bir Demirel iktidarı gelirse, bu anlaşmada yürürlükte ise o zaman düşünün. Değil bankalarımız, arsalarımız bütün dünyanın yağmasına açılmış olur...

Bu Katma Protokolün reddedilmesini istiyoruz... Dileriz ki, bu girdiğimiz zehirli gaz odasında doktorlarımız iyi çalışsın, hava delikleri sonuna kadar tıkanmasın, açılma olanakları kullanılsın.

Saygılar sunarım.

HÜSNÜ DİKEÇLİĞİL: (DP)

Muhterem arkadaşlarım, Türkiye'mizin kaderi ile ilgili bir protokol meselesi üzerinde duruyoruz... Bu protokol meselesi meydana atıldığı vakit Türkiye'de muhtelif yazarların eserlerini tetkik ettim ve okudum... Meselâ bunların içersinde Ortak Pazar ve Türkiye hakkında çeşitli kaynaklar; Sabahattin Zaim Beyin kitabı var. Gene bu arada 100 soruda da Ortak Pazar ve Türkiye, profesör Dr. Gülten Kazgan Hanımefendinin çok kıymetli bir eseri var. Gene bu arada Ortak Pazar ve Türkiye isimli makina mühendisleri odasının bir yayını var. Devlet Planlama Teşkilatının dökümanları var. Bunları okuduktan sonra kendi kanaatlarımla birarada mutabakat gördüm.

Adalet Partisinin Meclis ve senatodaki sözcülerini dinledim. Buradaki sözcü arkadaşlarımız dedi ki: "Efendim, bir tarafta aşırı sol, bir tarafta aşırı sağ bu protokolü istemiyor." Türkiye'nin fikir insanları vardır. Bu fikir insanları şu ismini saydığım kimseler ne şurada ne burada, hakikaten Türkiye'mizde otorite olan insanlardır.

ERDOĞAN ADALI (A. P. İstanbul)-Onlar solda!

Hüsnü Dikeçliğil- Sende solun solundasın öyleyse. Siz Sabahattin Zaim Beye ve Gülten Kazgan' a solda diyemezsiniz

ERDOĞAN ADALI- Kazgan falan hep soldadır.

HÜSNÜ DİKEÇLİĞİL- Diyemezsiniz, menfaatimize gelmiyor ondan böyle konuşuyorsunuz.

Karşılıklı dioloğlar ve sataşmalardan sonra Hüsnü Dikeçliğil Avrupa Osmanlı ilişkilerini gözden geçirdikten sonra bu ilişkilerin Türkler lehinde sonuçlar vermediğini belirterek sözüne şöyle devam etmiştir.

"Maalesef, devleti ayakta tutacağım diye devleti pazar haline getirilmiştir. İmparatorluğun bir an önce parçalanmasına ve borçlanma devrinin açılmasına yol ve imkân vermişiz. Sanayileşecek Türkiye'nin sanayileşmesine engel olmuşuzdur. Elimizdeki bulunan sanayii de yok etmişizdir, nacer, biçare bir duruma düşmüşüzdür...

Ankara Andlaşması, ve Katma Protokolle 1838 Paris Andlaşmasını, tanzimat devrinin andlaşmasını mukayese edecek olursanız aynı benzerlikleri görürsünüz; tıpatıp.

Gelip yerleşme meselesi, kültür meselesi, gümrüklerin serbest bırakılması meselesi, burada tamamen vardır. Tarihin zaaf devrindeki hataları yapıyoruz... Deniyor ki; sanayii ilâ nihaye himaye edecek değiliz ya, kendi kendini korusun. Kaliteye doğru gitsin. Biz bu pazara girmediğimiz müddetçe sanayide de kaliteleşme olmaz... Bu ucuza devlet sandalyesine oturmak isteyenlerin deyimidir... Kaliteyi kontrol etmiyeceksin bakmayacaksın maliyet fiatlarına el atmiyeceksin. Ondan sonra efendim, kendi kendine rekabet edecek duruma gelsin diyeceksin... Bu ucuza devlet sandalyesine oturmak ve hükümet etmenin deyiminde başka bir şey değildir. Esas ucuza olmayan idare adamı bunları kontrol eder, organize eder, kooperatifleştirir, dünya sanayii ile boy ölçüşecek duruma getirdikten sonra, ben bu andlaşmaya iştirak ediyorum, der. Yoksa mevcut sanayii çökertmekle olmaz... Karaosmanoğlu bir fikir ortaya atmış benim kanaatimce bu fikir pek doğru değil. Ama, bu hükümetin iktisat işlerine bakan bir Başbakan yardımcısıdır. Bu Başbakan yardımcısı diyor ki; Türkiye bu tempo ile Avrupa ayarına ancak iki bin kusur sene ulaşır. Demek ki; biz sanayii bakımından Avrupa'dan iki bin kusur sene geriymişiz. Yani tanzimat devri ile zamanımız arasında

hiç bir farklılık yokmuş. Bunu o söylüyor, ben söylemiyorum. Benim kanaatimce milletler sıçramaya pabilir. 10-15 senede merhale alabilir... Ben arka - daşlara söylüyorum, milletin sağ duyusu vardır. Bu protokolü kabul edecek olanlar yiğit mi? Türk Milletine referanduma gitsinler, ucuza laf etmesinler. Referanduma gittikten sonra Türk Milletinden alacakları netice ne olacaktır? Onun hesabını yapalım, onun hesabını yapmak mümkün.

Şimdi esas meseleye geliyorum Ziya Gökalp Bey diyor ki; "maalesef Türkiye filozof yetiştirmemiştir." Bu doğrudur. Siyaset adamlarının fikri ile hareket eden devletlerin akibeti zaten budur. Zaten tanzimat efendileri Türkiye'ye "Mon şer" ile "Mon Ami"yi getirmişlerdir. Batının esas meselesini getirmemiştir. Taktiğini getirmemiştir. Metodunu getirmiştir, sistemini getirmiştir. Balosunu getirmiştir, israf devrimi getirmiştir. Bütün İstanbuldaki yalılar o zaman başlamıştır. Buna göre Türkiye de arazi alımı başlamıştır."

HÜSNÜ DİKEÇLİĞİL sözü Katma Protokolün ziraatle ilgili bölümünü getirerek konuşmasına şöyle devam etmiştir.

"Aşağıdaki liste diyor: "Canlı atlar, merkepler, her cins merkepler ve her cins katırlar" Türkiye bunları satacak. Türkiye bunları satacak beyefendiler.

"Saf kan damızlıklar" biz dışardan alıyoruz. Saf kan damızlıklar satacağız. Güleriz ağlanacak halmize. "Yine merkepler, her cins katırlar, canlı sığırcı cinsi hayvanlar (mâda cinsi dahil) diyor. Hollanda ineklerin tereyağını, etini, satacak yer bulamıyor. "Canlı domuz cinsi hayvanlar, kabuklu yumurtalar, kabuksuz yumurtalar, yumurta sarıları. May donoz" diyor. "Hurma, muz, ananas, mangoast,

avokado, armudu... Hint armudu, hindistan cevizi..
'beyefendiler hindistan cevizi Ortak Pazar'a gönde-
riyoruz. Şimdi şu ihtisas heyetinin hazırladığı pro-
tokol mudur rica ederim? Yok mu bunun ziraatçisi,
Türkiye'yi bilen ziraatçisi protokol yapılırken? Yok
mu bunun sanayicisi? Daha isterseniz siz okuyu -
nuz...

Biz bu protokolü millî menfaatlerimize uygun ola-
rak mütaalâ etmiyoruz. İki kere iki dört eder gibi,
kimsede kabul ettiremez. Bu tarihi sorumluluğun
yükleneciler yüklenir ...

İşçi meselesi diyor...1963 senesinde parlemen-
to heyeti ile Almanya'ya gitmiştik. Gayet güzel
Türkçe bilen ve Türk muhabbi bir Alman dostumuz
bize şunu nakletti. Dedi ki: ilerde sizin için büyük
meseleler var...Biz bugün işçi alıyoruz yarın sa-
nayi krizi oldu; bitti. Burda bunlar sanat sahibi ol-
dular, dünya görüşü var. Haydi gidin diyeceğiz. Ne
yapacaksınız o zaman?

Bu çok düşündürücü bir laf...Dünyanın hiç bir
yerinde iktisadi ve sanayi durumları biteviye cere-
yan etmez. Malî krizler başlayabilir. Malî krizler
başladığı vakit siz dış memleketlere, Ortak Pazar
a bu protokolü kabul etmekle işçi değil ordan gelen
leri nasıl yerleştirebileceğiz diye hükümetler ted-
bir alacağı yerde...Ucuza meselelere doğru gidi -
yor.

Şu halde bu protokolün, kim müdafaa ederse et-
sin, vaktiyle 1838 andlaşmasına da müdafaa ettiler
di, o müdafaa eden insanları tarih şöyle kapalı
geçti, ama bugün onun küllerini üzerinden kaldırdı
lar. Kaldırdıktan sonra ne kadar hâcil bir hale dü-
şürüp Türkiye'yi Duyun-u Umumiye bataklığına ve
Türk sanayisini öldürdüğünü ve Türk arazilerinin
parselasyonlandığını cayır cayır yazılmaktadır, bi-
linmektedir...

Ben bu protokolü kabul edemeyeceğim milli vicdanım milli hasiyetim buna mânidir. Hürmetlerimle!"

SANAYİLEŞME Mİ? ORTAK PAZAR MI?

Katma Protokolün geçiş dönemi için getirdiği yükümlülükler siyasi bir kanadın oylarıyla kabul edilmiş olmasına rağmen, Türkiye, bu iki yoldan birini seçmek zorunluluğuyla karşı karşıya bulunmaktadır. Ya sanayileşmeye karar vererek Ortak Pazar macerasından vazgeçecek, ya da Ortak Pazar diyerek, az gelişmiş tarım ülkesi olarak kalmayı yeğliyecektir. Çünkü bunların ikisine birden evet diyerek, yani hem Ortak Pazara gireceğiz, hem sanayileşeceğiz demek, ekonomi biliminin, kurallarınınve kanunlarının ötesinde olsa olsa politik bir tercih, doğayısıyla içtenliği olmayan bir niyettir.

Nitekim, gerek kanunun gerekçesinde, gerekse AP Grup sözcülerinin meclisteki konuşmalarından, tercihin ekonomik olmaktan çok politik nedenlere dayandığını anlıyoruz. 150 yıldır Avrupa'lı olmak, Avrupalılaşmak özlemi içinde olanlar övüp göklere çıkardıkları yerli özel teşebbüsten sanayileşme yönünden umutlarını kestikleri anlaşılıyor.

AP gurup sözcüsü ORHAN OĞUZ"...Sanayicilerimiz kendileri belirtiyorlar; Türk mamullerinin maliyetleri yüksektir, düşürücü tedbirler alınmalıdır. Katma Protokol endüstrisi için uygun şartlar getirmektedir. Türk sanayicisi çok kâra alışmıştır. Normal seviyedeki kârlara artık rıza göstermelidir. Herkesi batıyor diye ilân himaye imkânımız yoktur. Türkiye tercihini isabetli yapmıştır..."Türkiye'nin AET ile ilişki kurma konusunda yaptığı tercih isabetlidir. Hem batılılaşma hareketi, hem iktisadigeleşme yönünden isabetlidir.

Oysa Türkiye'nin ne sosyal, ne ekonomik ne de kültürel yapısı, yıllardan beri ticaret burjuvazisinin özlemi olan Batılılaşma isteklerine olanak vermemektedir.

Batı Kapitalizmi bugünkü düzeye, hem kendi halkını hem dünya halklarını sömürerek gelmiştir. 20. yüzyıl Türkiye'sinde bu olağan ikisi de yoktur. Türkiye'de halk kitleleri hergün biraz daha emeklerinin bilincine varmakta ve her gün biraz daha fazla istemektedirler. Ayrıca bugünkü teknolojik yapısı ve üretim biçimiyle dünya pazarlarında rekabet yoluyla açılmaya da olanığı yoktur.

IV BÖLÜM
KARŞILAŞTIRMA
GEÇİŞ DÖNEMİNİN BAŞINDA AET İLE TÜRKİYE

NÜFUS:

35 milyonu geçen Türkiye nüfusu % 2,7 hızla ararak plânlananın hesabına göre 22 yıl sonra 65 milyon bulacaktır.

Bu artış Ortak Pazar ülkelerinde % 1'inde altındadır.

Yine 3'üncü 5. yıllık plana göre, bu süre zarfında 13-14 milyon insana yeniden iş alanları açmak gerekecektir.

Bugün okuma yazma bilenler Türkiye'de % 54 iken bu oran ortaklarda % 90'nın üstündedir.

Türkiye'de yüksek öğrenim görenler nüfusun % 1 iken bu oran Fransa ve Hollanda'da % 14, Almanya'da % 9, İtalya'da % 8'dir. Yine Türkiye'de 0- 14 yaşları arasındaki çocuklar nüfusun % 42,5'ini oluştururken, onlarda % 24 civarında kalmaktadır.

35 milyonluk faal nüfusun 11 milyonu toprak üzerinde çalışırken, 185 milyonluk 6 Avrupa ülkesinde de faal nüfusun 11 milyonu toprak üzerindedir.

MİLLİ GELİR

TABLO (4)

1968 yılında Ortak Pazar
üyeleri ile Türkiye'de milli gelir

Ülke	Milli Gelir	Nüfus	Kişi başına düşen	1963-69 ortalama masıar tış oranı
Türkiye	10.8 MilyarD.	33.5	321 D.	% 2,3
Yunanistan	5.9 " "	8.8	680 "	6,0
İtalya	60.0 " "	52.7	1149 "	7,1
Hollanda	20.4 " "	12.7	1605 "	7,0
Fransa	96.3 " "	49.9	1927 "	6,6
Belçika	16.3 " "	9.6	1696 "	6,0
Almanya	110.6 " "	58.	1907 "	6,3

(Kaynak: Prof. Gülten Kazgan 100 soruda Ortak Pazar)

1968 yılında 6. Ortak Pazar ülkesinin toplam milli geliri 323 milyar iken, bu rakam 1971 yılında 162 milyar bir artışla 485 milyar doları bulmuştur.

Yine 1966'da ortakların toplam milli gelirlerinin kişi başına düşen miktarı 1500-2000 dolarken, 1970'de bu miktar 2000-2500 dolara yükselmiş, Türkiye de bu miktar 400 doları civarında kalmıştır.

MİLLİ GELİRİ YARATAN KAYNAKLAR:

Milli geliri yaratan kaynaklar bakımından Ortak Pazar ülkeleri ile Türkiye arasında büyük ayrıcalıklar vardır. Halen çok düşük bir düzeyde olan Tür

kiye milli gelirinin,

% 30'unun	TARIMDAN
% 21'ini	SANAYİDEN
% 46,1'ini	Hizmetlerden yaratırken (13)
Kaynak : 3.üncü 5, yıllık Plan hedef Stratejisi)	

AET 'de ise, 1966 istatistiklerine göre bu oran;

% 6,7	TARIMDAN
% 47,2	SANAYİDEN
% 46,1	Hizmetlerden oluşmaktadır.(14)

GELECEĞE YATIRIM:

Türkiye AET ülkelerine göre nüfus bakımından nüfus patlaması olarak deyimliyeceğimiz çoğalma ,

büyüme süreci içindedir. Plânlamanın da saptadığı gibi bugün açıktan 1,6 milyon işsiz vardır. Tarım-kesimindeki gizli işsizliği buna katarsak uyumuzu kaçırarak kadar büyük bir rakama ulaşırız. Bugün -kü işsizlere, hem de 20-25 yıl içinde çalışma haya tına katılacak 14 milyonluk insan gücüne istihdam olanaklarını yaratmak, ancak şimdiden çok köklü tedbirlere başvurmayı gerektiriyor.

Türkiye'nin bugünkü Almanya'nın düzeyine eriş-
mek için milli gelirinin % 50'sinden fazlasını yatı-
rımını ayırmak, kişi başına düşen gelirini her yıl
% 20 oranında artırmak zorundadır.

TABLO

(5)

1968 yılında Ortak Pazar
ve Türkiye'de bir kişilik
artış başına yapılan
Brüt sabit sermaye yatırımı

Ülkeler	Artan her bir kişi için yapılan brüt yatırım	
Almanya	104 081	Dolar
Belçika	106 000	"
Fransa	85 181	"
Hollanda	51 508	"
İtalya	36 180	"
Yunanistan	24 500	"
TÜRKİYE	2 825	"

(Kaynak: Doç. Nuri Karacan, 100 S.O.P. Prof. G. Kazgan S. 139)

Geleceğe yapılacak yatırım hiç kuşkusuz milli gelirle orantılıdır. Kişi başına düşen geliri düşük olan ülkede tasarruf, dolayısıyla yatırım olanağı sınırlıdır.

(4) numaralı tabloda da gördüğümüz gibi AET ülkelerinde milli gelir artışı % 6'nın üstünde iken Türkiye'de bu artış % 2,3 civarındadır.

TABLO (6)
1967'de AET ve TÜRKİYE'DE
Gayri Safi Milli Hasılının Tüketim
ve Yatırım arasında dağılışı

Ülke	Özel Tüketim	Kamu Tüketimi	Gayri Safi Yatırım
Batı Almanya	% 58,2	% 16,6	% 22,7
Fransa	% 63,5	% 13,5	% 21,9
İtalya	% 63,5	% 13,9	% 19,1
Hollanda	% 57,1	% 16,5	% 25,7
Belçika	% 64,4	% 13,7	% 21,2
TÜRKİYE	% 73	% 11	% 16

(Kaynak: 100 soruda Ortak Pazar G. Kazgan S, 138)

Tabloda da görüldüğü gibi Türkiye gelirinin büyük kısmını Özel tüketime harcamaktadır. Yatırım oranını % 19'za çıkarmıştır ama, aradaki % 3'lük farkı dış borçlanmalarla karşılamaktadır. Ayrıca bu yatırımın % 20'si emek verimliliğini doğrudan doğruya arttırmakla hiç bir rolü olmayan konut yapımı na gitmektedir.

Rakamların da gösterdiği gibi aradaki fark, karşılaştırılmayacak kadar büyüktür. Bu farklılığın değil kapatılması, azaltılması bile söz konusu olmaz. Çünkü bu ülkelerdeki ekonomi, bize bakınca çok daha hızla büyüme olanağına sahiptir. Çağımız teknoloji çağıdır. Daha önce de belirttiğimiz gibi Avrupa'daki dinamik sanayiinin ABD eline geçmesi, teknolojik öncülüğü elinde tutmasındandır. Yine bu olgudur ki Avrupa'lıları bir araya getirmiş ve teknolojik araştırmalarda güç birliğine itmiştir.

TEKNOLOJİK GELİŞME İÇİN YAPILAN ARAŞTIRMALARDA YILDA HARCANAN PARA

Amerika	21 Milyar Dolar (Yaklaşık Olarak 315 Milyar TL.)
6 Ortak Pazar ülkesi	3,5 Milyar Dolar (52 Milyar TL.)
TÜRKİYE	27 Milyon Dolar (405 Milyon TL.)

(Kaynak : 100 soruda Ortak Pazar Prof. G.
Kazgan)

Herde de değineceğimiz gibi 22 yıl gibi kısa bir sürede gümrükler inince Türkiye sanayii, böylesi büyüklüklerle karşılaşacaktır. Yeni teknolojilerle des teklendiği takdirde belki tekstil dalında bir şansı - mız olduğu düşünülebilir. Bunun dışındaki tüm sa - nayi kolları, ya yok olur gider, ya da büyük tekno - lojiler tarafından yutulurak milliliğini kaybeder.

TARIM

Hepimizin bildiği gibi tarım, evrensel iki olumsuz etkiyle karşı karşıyadır.

Bunlardan birisi, hava koşulları, bitki hastalıkları ve zararlı böcekler.

* İkincisi ise, tarım ürünlerinin serbest rekabete açık oluşu.

Bu iki olumsuz etki de, ihracat yapısı tarıma dayalı ülkelerin ekonomisini bütünüyle kararsızlık içinde bırakmaktadır.

Sanayileşmiş ülkelerde milli gelirin tarımdan oluşan kısmı çok küçülmüştür. Onun için tarım alanında meydana gelecek sarsıntıyı atlatmak az gelişmiş tarım ülkelerine göre çok daha kolay olmaktadır.

Daha önce de belirttiğimiz gibi toplam nüfusları 180 milyonu bulan 6 Ortak Pazar ülkesinde çalışan nüfusun ancak 11 milyonu toprak üzerindedir. Bu miktar tarımda teknolojinin yoğunlaşması ile daha da azalmaktadır.

35 Milyonluk Türkiye'de de çalışan nüfusun 11 milyonu toprak üstündedir. Bu miktarın toplam nüfusa oranı % 75'dir.

TARIMDA VERİMLİLİK

Yine hepimizin bildiği gibi tarımda verimlilik , toprağın su, gübre ile beslenip, makina ile işlenmesine bağlı bulunmaktadır.

Ortak Pazar ülkelerinin tarım da çalışan 11 milyonu, Türkiye'de çalışan 11 milyon kişiden 10 kat daha fazla üretim yapmaktadır.

AET ülkelerinde Feodal üretim biçimi çoktan tarihe karışmıştır. Biraz sonra göreceğimiz gibi her yıl artan bir hızla tarıma teknoloji girmiştir. Bunun yanında Türkiye'de hala feodal, ya da yarı feodal üretim biçimi sürüp gitmektedir. Bir tarafta büyük topraklara sahip ağalık, öbür tarafta miras yoluyla bölünmüş küçük toprak parçaları, Türkiye tarımına modern tekniğin girmesini engellemektedir. Küçük toprak sahipleri hayvan gübresini yakıt olarak kullanmakta, sunf gübre modern tarım aletleri ve ilaçlar ona pahalı gelmektedir. Bu yüzden tarımdaki teknolojik girdiler çok yavaş gelişmektedir.

Örneğin:

Yıl	1000 Hektarda traktör sayısı		1 Hektara Kullanılan GÜBRE	
	AET'DE	TÜRKİYE'DE	AET'de	TÜRKİYE'DE
1950	8.8	1.17	400 kgr.	4 kgr.
1966	66.0	2.70	900 kgr.	67 kgr.

(Kaynak: 100 S. Ortak Pazar. G.Kazgan S.167)

Tabloda da görüldüğü gibi gerek traktör sayısı, gerekse gübreleme girdisi olarak Avrupa ile Türkiye arasında büyük farklılıklar vardır.

Türkiye, traktör, makina ve tarımsal ilaç sanayiinde montaj, ambalaj sanayiini milli sanayiye dönüştürmedikçe, aradaki bu farklılık AET lehinde gelişerek daha da büyüyecektir.

Teknik olanakların nisbeten girdiği, şeker, pancar ayçiçeği, patates gibi ürünlerin dışında 6 yıl içinde diğer ürünlerde verimliliğin artmadığı aşagıdaki tablonun incelenmesinden anlaşılmaktadır.

(8)

TABLO
TARIM ÜRÜNLERİ

Ürün	YILLAR			100 kgr/Ha			961-66
	1962	1963	1964	1965	1966	1967	AET
Buğday	10.8	12.7	10.5	10.8	12.1	12.7	26.3
Arpa	12.5	15.0	11.6	11.9	14.0	10.5	28.5
Mısır	12.0	14.8	14.7	14.5	15.3	14.7	31.6
Şeker Pancarı	217.6	243.8	252.0	216.9	288.6	342.3	386.6
Patates	108.7	114.3	117.2	115.2	116.7	117.3	216.9
Ayçiçeği	7.4	9.3	10.3	10.0	9.2	10.7	16.5

(Kaynak: 100 S. Ortak Pazar . G.Kazgan S.168)

Tarımda olduğu gibi, hayvanlardan elde edilen ürünlerde de verim artışı sağlamamıştır.

(9)
TABLO

HAYVANSAL ÜRÜNLER

Hayvan Başına

Ürünler	AET 'de		TÜRKİYE 'de	
	1960	1966	1962	1966
Süt(inek)	2951 kgr.	3251 kgr.	586 kgr.	586 kgr
Süt(Koyun)	74 "	99 "	47 "	47 "
Et (Sığır)	260 "	267 "	89 "	89 "
Et (Koyun)	19 "	19 "	17 "	17 "

Kaynak (İVK, age) 100 S. Ortak Pazar G. Kazgan S.168

Türkiye'nin ihracatçısı olmayı düşündüğü şeftali, üzüm, narenciye, elma gibi bir takım yaş meyve - leri Ortak Pazar ülkeleri ihtiyaçlarının çok üstün - de üretmektedir.

(10)
TABLO

YAŞ MEYVE ÜRETİMİNDE AKDENİZ ÜLKELERİ
VE
TÜRKİYE

(Nüfus başına üretim)
kgr

Ülke	Üzüm	Şeftali	Narenciye
Türkiye	100.6 kg.	2.1 kg.	7.7 kg.
İtalya	175.0 kg.	16.0 "	16.4 "
Yunanistan	110.0 kg.	7.3 "	22.4 "
İspanya	111.7 kg.	3.0 "	55.9 "
Fransa	212.5 kg.	6.0 "	---
İsrail	---	----	237.3 "

(Kaynak: İst. Sanayi Odası dergisi 15 Aralık
1969)

1967-68 yılında İtalya satmadığı için,
30 bin ton Portakalı,
300 bin ton elmayı,
38 bin ton karnabaharı imha etmiştir.
1969/1970 kampanyası sonunda Ortak Pazar ülke
lerinde,
12,5 Milyon ton yumuşak buğday
337 bin ton tereyağı
12,5 Milyon ton yumuşak buğday
337 bin ton tereyağı
1,5 Milyon ton şeker stokunun bulunduğu hesap
edilmiştir. (12)

Nüfusunun % 75'i toprak üzerinde çalışıyor diye
Türkiye'nin tarım ülkesi olarak görmek ne denli
yanıltıcı ise, Türkiye'nin kalkınması tarımla ola -
caktır demek o denli aldatıcıdır.

Köklü bir toprak reformu yapılmadıkça, topra -
ğın işlenmesinde teknolojik olanaklarından yararlan
madıkça, hızlı bir sanayileşme süreci içinde top -
rak üzerindeki nüfusu sanayi alanına çekmedikçe ,
Türkiye'nin tarım alanındaki gelişmesine, bu konuda Or
tak Pazar ve üçüncü ülkelerle rekabete girmesine
olanak yoktur.

(12-22 yıllık) geçiş döneminde Türkiye'nin tarım
da rekabet düzeyine gelmesi olanak dışı olduğuna
göre, geçiş dönemi sonunda, ortak dış tarifeye ve
ortakların tarım politikasını uymasını, olsa olsa
Türkiye'yi geleneksel tarım ürünleri dışında (Pa -
muk, tütün, fındık, üzüm, incir) diğer ürünlerin
ithalatçısı durumuna getirecektir.

250 milyonluk pazar Türkiye ürünlerine açılıyor
sözünün altındaki gerçek budur:

Türkiye ithalatını Ortak Pazar ülkelerinden ya -
pacak, bunun karşılığında yetiştirdiği ürünleri Or -
taklara satarak dış ticaretini dengeliyecek. Pek ola
ğan olarak yetiştirdiği üzüm çeşitlerini ortakların

ihtiyaçları doğrultusunda yönlendirecek. Bunlar da yukarıda sözünü ettiğimiz bir kaç kalemde kendini gösterecek. Buna onların dilinde (uzmanlaşma) denir.

Bir ülkenin belli ürünlerde uzmanlaşması ekonomiyi dışa bağımlı hale getirir. Bu ürünlerin satıldığı ülkelerde meydana gelecek ekonomik ve politik değişmeler, doğrudan doğruya ihracatçı olan ülkeyi bunalımlara iter.

Serbest dış ticaret şampiyonlarının 19. yüzyıldan beri dünyaya sundukları öneri budur. Hatırlanacağı gibi Osmanlı Devletinin çökmesi de bu parlak kuramı benimsemesi sonunda olmuştur.

SANAYİ KARŞILAŞTIRMALARI

Sanayi deyince akla birimlerin ölçekleri gelmektedir. Plânlamanın da saptadığı gibi, Türkiye'de sanayi ölçekleri çok küçüktür. Bu yüzden maliyet yüksek, kalite düşük olmaktadır. Ayrıca ileri teknolojiye geçilmediği için üretimde artış sağlanamamaktadır.

Kurulan sanayi tüketim malı üreten işletmeler halindedir. Ara mal ve yatırım malı sanayii ağırılık kazanmamıştır.

1971 yılında ara mal ve yatırım malı ithalatı, toplam ithalatın % 90'nını bulmuştur.

Buna karşılık ihracatımızın % 57'sini geleneksel tarım ürünlerinden, % 20'si sanayi ürünlerinden oluşmuştur. Bunların bir kısmını da sanayi ürünü saymak güçtür. Çünkü yatırım malı üretimi toplam ihracatımızda ancak binde 5 gibi küçük bir yer tutmaktadır.

Ortak Pazar (AET) ülkelerinde sanayi makina, elektrik makinaları (v.s.) imalatında ağırlık kazanırken, Türkiye'deki sanayi ise daha çok dokuma, gıda giyim (v.s.) gibi zorunlu ihtiyaç mallarında yoğunlaşmaktadır. Son yıllarda birden bire çoğalan montaj, Ambalaj sanayiine, gerçek sanayi demeye olanak yok tabii.

Bizde, makina, elektrik makinaları, ihracatımı - zın binde beşini oluştururken, AET'de bu oran %35- i bulmaktadır.

SANAYİ ÖLÇEKLERİ

AET'de sanayi kuruluşları günden güne devleşme yolundadır. 1000 kişiden fazla işçi çalıştıran fabrikalar % 20'nin üstünde iken, Türkiye'de bu oran % 1,1'dir.

(11)

TABLO

TÜRKİYE'DE SANAYİ ÖLÇEKLERİ

Çalıştırılan işçi gruplarına göre sanayi işletmelerinin sayısı Yıl: 1963

Çalıştırdığı işçi sayısı	İmalathane sayısı	Yüzde	Dağılımı
4-5	1771	%	29.9
6-10	1467	%	24.8
11-25	1234	%	20.8
26-50	626	%	10.6
51-100	434	%	7.3
101-200	176	%	2.9
201-300	59	%	1.0
301-800	93	%	1.6
800 den fazla	65	%	1.1

(Kaynak: II. inci 5 yıllık Plan ve 100 S. Ortak Pazar S. 161)

Görüldüğü gibi, 50'den aşağı işçi çalıştıran işletmeler Türkiye'de % 86'nın üstündedir. Sayı olarak çok olan bu küçük işletmeler toplam sanayi ürünlerinin ancak % 25'ini yaratabilmektedir.

(12)

TABLO

ORTAK PAZAR ÜLKELERİNİN BAZILARINDA
SANAYİ VE ÇALIŞTIRILAN İŞÇİ SAYISI

(Her grup, toplamın yüzdesi olarak)

Ülke	Yıl	1-4	5-9	10-19	20-49	50-99	100-499	500-999	1000 den fazla
Almanya	1961	% 7	% 6	% 6	% 11	% 10	% 25	% 9	% 26
Belçika	1963	% 5	% 5	% 7	% 12	% 11	% 27	% 2	% 21
Fransa	1961	% 16	% 3	% 6	% 13	% 10	% 25	% 9	% 16
İtalya	1962	% 16	% 7	% 9	% 15	% 12	% 22	% 7	% 12
Hollanda	1962	% 5	% 5	% 9	% 9	% 21	% 13	% 11	% 27

Tablonun incelenmesinden de anlaşılacağı gibi AET'de büyük ölçekli sanayiye doğru bir artma görülmektedir.

Yıllık ciro açısından bakıldığında, 404 Milyar TL. ciro yapan General Moter firması, 264 milyar TL. ciro yapan Fort firması (v.s.) Amerikan firmalarının yanında AET firmaları küçüklükler gös-
termiyorsa da, Türkiye'ye göre AET firmaları ast-
ronomik büyüklükler göstermektedir.

(13)
TABLO

Örneğin:

Avrupa Firmaları	Yıllık Cirosu
CHEL (İngiliz-Hollanda)	181 Milyar TL.
UNUVER(" ") (Vita) Sana	107 " "
BP (İngiliz)	74 " "
Philips (Hollanda)	74 " "
Wolksvagen (B. Almanya)	71 " "
SIMENS (B. Almanya)	54 " "
İcı (İngiliz)	52 " "
en büyük Türk Firmaları	
Ereğli Demir-Çelik	1 Milyar 242 milyon TL.
Seka	1 " 068 " "
T. Çimento Sanayi	--- 696 " "
T. Demir Çelik	--- 630 " "
Güney Sanayi	--- 527 " "

(Kaynak: Yeni İst. Gazetesi 20 Kasım 1972)

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları iktisadi devlet teşekkülleridir. İktisadi devlet teşekkülleri -nin dışındaki özel kesimde ne yüksek ciroyu yabancı sermayeye ait firmalar yapmıştır.

V BÖLÜM
TÜRKİYE'DE YABANCI SERMAYE
SORUNU

(14)

TABLO

BAZI ÜLKELERDEN TÜRKİYE'YE GELEN NAKDİ
YABANCI SERMAYE VE KAR TRANSVERİ

/milyon dolar/

Ülke	Şirket Sayısı	Nakdi Sermaye	Kar Transveri	Transver Oranı
HOLLANDA	4	10.648	11.966	% 112
AMERİKA B.D.	16	7.827	10.648	% 135
ALMANYA	9	8.312	5.767	% 70
FRANSA	4	935	908	% 92
AVUSTURYA	2	395	509	% 77
İSVEÇ	2	275	105	% 38
DANİMARKA	1	161	200	% 124

(Kaynak: 4.7.1969 Milliyet Gazetesi Türkiye'de yabancı Sermaye S.165)

1960 yılından sonra gelen Devrim Hükümetleri , yabancı sermaye ve borçlanmanın ekonomik gelişmeye katkısı olmadığını, gelecek kuşaklara faizle birlikte ağır yükler getirmekten başka bir işe yaramadığını söylemiş olmalarına rağmen, borçlanma

politikası hemen hemen aynı şekilde devam etmiş -
tir.

Kabul edilen yeni ANAYASA ile kurulan Plânla-
ma Teşkilâtınca hazırlanan 1.inci 5 yıllık Plânın uy-
gulanmasında finansman için dış yardıma ihtiyaç ol-
duğu ortaya çıkınca, Batılı ülkeler, Türkiye'nin
1930 yılında devletçiliğe dönerek beş yıllık plân
yaptığını ve sanayileşmek için Sovyetlerden teknik

yardım aldığını, bu sefer de ihtiyaç duyduğu fi-
nansman için Doğu Blokunun yaklaşabileceğini düşü-
nerek, aralarında TÜRKİYE'YE YARDIM KONSOR-
SUYUMUNU kurdular.

(15)

TABLO

1963-1966 Döneminde
ÜLKELERE GÖRE KONSORSUYUM
ÖDÜNÇLERİ

ÜLKE	ÖDÜNÇLER
AMERİKA B.D.	425 Milyon Dolar
B. ALMANYA	212 " "
İTALYA	43 " "
İNGİLTERE	81.1 " "
FRANSA	48.7 " "
DİĞER ÜLKELER	37.3 " "
IDA/ IBRD/ IFC/	85.7 " "
EMA	150.0 " "
EIB	66.6 " "

TOPLAM 1.177.0 Milyar Dolar

(Kaynak: Prof. Dr. K. Bulut Türkiye'de Yaban-
cı Sermaye S. 133)

Bu borçlar 21-29 yıl içinde taksitlerle ödenecektir. Bunlardan başka Türkiye yılda 200-300 milyon dolar arasında borçlanmaya devam etmektedir. Bu borçlar da önümüzdeki yıllarda taksitlere bölünerek faizleriyle birlikte ödenmesi gerekecektir ki, bu taksitler tabloda yer almamıştır.

ALTIN YUMURTA YABANCI SERMAYE SORUNU

1- Bunca gürültülü ve teşvik kanunlarına rağmen Türkiye'de 1951 ile 1968 yılları arasında giren yabancı yatırım sermayesi 94 milyon dolar civarındadır.

Bu yatırımın:

% 27'si Amerika,	
% 17'si Almanya	
% 16'sı İsviçre	
% 15'si Hollanda	(13)

geriye kalanlarda diğer ülkeler tarafından yapılmıştır.

Kurulan sanayi altın yumurta yumurtlayan tavuk gibi, ülkesine büyük kâr tarasverleri şeklinde geri dönmektedir.

Yabancı sermayeyi teşvik kanunlarıyla Türkiye'ye gelmiş olan yabancı sermayenin:

% 0,21 tarım kesiminde,	
% 1,5 madencilikte,	
% 95,28 imalat sanayiinde,	
% 0,92 inşaat,ta,	
% 2,34'dü hizmetler kesiminde yatırım yapmıştır.	(13)

Dışardan gelen sermayenin % 95,28'i imalat sanayiine yönelmiştir. Montaj-anbalaj niteliğinde olan

bu sanayiin:

% 26'sı plâstik-kauguk

% 25'i kimya-ilâç

% 13'ü elektrik makinaları,

% 11'i gıda, içki sigara sana -

yine boy göstermiştir. (15)

1. SINAYİ KALKINMA BANKASI

I-Bunlardan başka özel sektöre ödünç para vermek üzere kurulan TÜRKİYE SANAYİ KALKINMA BANKASI, 1965 yılına kadar, teşvik kanunu ile Türkiye'ye giren yabancı sermayeye yakın parayı yerli teşebbüse vermiştir.

1950 yılında kurulan bu Banka, 1965 yılına kadar Uluslar arası İmar ve Kalkınma Bankasından 127 Milyon TL.

Kalkınma İkras Fonundan (DRF) 88 Milyon

Uluslararası Kalkınma Birliğinden 140 "

Uluslar Arası Kalkınma İdaresinden 38 "

(AİD)

Avrupa Yatırım Bankasından (EİB) 68 "

olmak üzere 460 milyondan fazla parayı temin ederek özel sektöre ödünç olarak vermiştir.

EREĞLİ DEMİR ÇELİK FAB. A. Ş.

III- Bundan başka bir de EREĞLİ DEMİR ÇELİK FABRİKASI A. Ş. 'ti kanalıyla gelen yabancı sermaye vardır. 28 Şubat 1960 tarih ve 7462 sayılı özel kanunla gelen yabancı sermayenin tutarışı şu şe

kilde gösterilebilir:

Yabancı ortakların taahhüdü	110.380.000TL.
Uluslararası Kalkınma İdaresi Öduncü (AİD)	1.131.895.000TL.
İksitasi İşbirliği ve Kalkınma Öduncü	187.025.000TL.
Chase Öduncü	45.000.000TL.
TOPLAM	1.474.300.000TL.

(Kaynak: Türkiye'de Yabancı Sermaye S.169)

Görülüyor ki Ereğli Demir Çelik Tesisleri için Türkiye'ye giren yabancı kaynaklar, 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi teşvik Kanuna göre giren tüm yabancı sermayenin (ki bu 491 milyondur) üç katına eşittir.

MADENLER

Türkiye'nin yeraltı servetlerinden sadece brosit, kronit ve manyezit yabancı sermayeyi geniş ölçüde ilgilendirmiştir. Ama, yabancı sermayenin bu ilgisi, büyük sermaye ve ileri teknoloji getirme şeklinin olmamıştır. Madenleri ucuza kapatıp ülke - mizdeki düşük ücretten yararlanarak, az masrafla çok iş yapma şeklinde kendini göstermiştir.

"Yabancı sermayeye hayır " diyen maden Reformu Kanunu meclislerde tartışılırken Zonguldak Milletvekili Hüseyin Baytürk, bu konuda, ilginç belgeler ve rakamlar vermiştir. 1963 yılında 20 milyon sermaye getiren bir yabancı şirket, 1971 sonu

itibariyle 122 milyon Türk lirası kazanmıştır.

1965 yılında 1,5 milyon Türk Lirası sermaye getiren bir başka şirket ise, toplam olarak 277 milyon lira kazanmıştır.

Nitekim DPT'nin , madencilik konusundaki özel ihtisas raporlarını inceleyenler, ya da ticaret sicili gazetesini şöyle bir karıştıranlar, bazı gerçeklerle karşı karşıya gelirler.

Baytürk, komisyon görüşmelerinde sadece 2 örnek vermişti. Ama, bu kaynaklara göre Türkiye'de kromit, brosit, manyezit işleten şirketlerin gerçek durumu şudur:

KROMİT İŞLETENLER

1- TÜRK MADEN A.Ş. Sermayesi: 1.600.000 TL.
(% 100 yabancı sermaye)

2- BURSA TOROS KROMLARI A.Ş. Sermayesi: 1.000.000 TL. (% 50 yabancı sermaye)

3- EGE METAL MADENCİLİK A.Ş. Sermayesi : 500.000 TL. (% 92 yabancı sermaye)

BROSİT İŞLETENLER

4- TÜRK BORAKS MADENCİLİK A.Ş. Sermayesi 4.200.000 TL. (% 99 yabancı sermaye)

5- KEMADE Km. VE ENDÜSTRİ MADENLERİ MADENCİLİK LTD. Sermayesi: 1.000.000 TL. (%100 yabancı sermaye)

MAGNEZİT İŞLETENLER

6- KARBONAT MADEN LTD. Sermayesi : 1.000.000 TL. (% 100 yabancı sermaye).

7- MAGNEZİT A.Ş. Sermayesi: 20.000.000 TL.

(%100 yabancı sermaye)

8- COMAG CONTİNEMTAL MAGNEZİT LTD. ŞTİ. Sermayesi: 7.500.000 TL. (% 100 yabancı sermaye)

Bu 8 şirketin getirdiği toplam sermaye 36,5 Milyon liradır. Baytürk komisyonunda bu 36,5 milyona gerçekten muhtaçmıyız diye soruyordu. Ama dinleyen olmadı.

PETROL SORUNU

Türkiye'ye bir kısım yatırım sermayesi de (18 Mart 1954 6326 sayılı petrol kanunu uyarınca gir - miştir.

Petrol kanunu, "Türkiye'nin petrol kaynaklarının yabancı özel teşebbüs eliyle hızlı, aralıksız ve verimli şekilde geliştirilmesini sağlamak amacıyla çıkarılmıştır.

Bu kanun uyarınca yabancı petrol şirketlerine arama, rafineri ve dağıtım şebekesi kurma izni verilmiştir. Petrol şirketleri 1965 yılına kadar aynı ve para olarak 1 milyar 850 milyon TL. yatırım yapmışlardır. Ancak bu yatırımın % 41'i dağıtım istasyonları ve rafineri kurmak için harcamışlardır.

Kendi ellerindeki petrolü satmak daha çok işlerine geldiğinden petrol arama işini savsaklamışlardır. Milli petrol şirketinin (TPO) başarılı son - dajları karşısında, yabancı şirketler büyük eleştirilere uğramış, aleyhlerine açılan kampanyanın etkisi ile harekete geçerek, arama ve üretim kapasite - lerini bir miktar arttırmışlardır.

1972 yılında petrol reformu kanunu TBMM ' de müzakere edilirken, yabancı petrol şirketlerinin 5 milyarın üstünde kâr sağladığı söylenmiştir.

TURUVA ATI:
(MONTAJ AMBALAJ SANAYİİ)

Montaj-ambalaj sanayiinin son yıllarda çok hızlı bir artış göstermesinin nedenlerini şöyle sıralayabiliriz.

1- Sanayi ürünleri parça olarak Türkiye'ye getirilirse, hammadde sayılıyor, ve kotalarda bunlara öncelik tanınıyor.

2- Montaj için getirilen bu maddelerin, tamamlanmış olanları kotalardan çıkarılarak ithali engellendiğinden, montaj sanayii yurt içinde tekeldurumuna giriyor.

3- Yarı mamul olarak girdiği için vergisi mamul maddeye göre çok düşük oluyor.

Montaj ve ambalaj sanayiine tanınan bu kolaylıklar, ilerde bu sanayiinin gelişerek gerçek sanayi kuruluşu haline dönüşeceği inancından gelmektedir. Yetkililerin bu sanayi biçimine aşırı iyimserlikle bakmasının nedenini başka türlü anlatmaya olanak yok tabii...

Sayın Prof. Dr. Kudret Bulutoğlu'nun dediği gibi "montaj sanayii için iyimser olmaya olanak yoktur. Bunlar filizlenen yerli sanayinin fidanlığı olmaktan çok, yabancı firmaların pazar kapmak için az gelişmiş ülkelere soktuğu Truva atıdır. Bir an döviz tahsislerinin ya da diğer avantajlarının kaldırıldığını düşünelim, derhal işi tatil ederler. Çünkü kaybedecekleri bir şey yoktur. Kurdukları tesisler maliyeti çoktan çıkarılmış bir kaç bina ve ardiyeden ibarettir.

(16)

TABLO

1964 yılında

TÜM YABANCI SERMAYENİN
ÇALIŞTIRDIĞI İŞÇİ SAYISI

İdari eleman	2229	kişi
Teknik eleman	981	"
Vasıflı işçi	3641	"
Vasıfsız işçi	8193	"
Yabancı eleman	172	"

TOPLAM: 15189

(Kaynak:DPT 1966 Programı)

Kalifiye olmayan işçi ile yönetim elamanının fazlalığı, yapılan işin gerçek imalattan çok ticaret ve ambarlama gibi hizmetlerden ibaret olduğunu göstermektedir.

Dışardan getirilen parçaların montajı, kimyasal maddelerin ambalajı, gerçek sanayi, milli sanayi olamaz. Montaj ambalaj sanayii üretimini, reklâm - larla kamçılanan Türkiye tüketimine göre ayarla - maktadır. Çeşitli koruma tedbirleriyle fiyatlar yük - selen bu mamullerin ihracı zaten söz konusu ola - maz. Çünkü aynı mamulleri bu firmaların ana fab - rikaları çok düşük fiyatlarla dünya pazarlarına sür - mektedir. Türkiye Katma Protokolün gereklerine u - yup gümrükleri indirmeye başladığı an, bir çok sa - nayi kollarıyla birlikte montaj ambalaj sanayiinde tarihe karışacaktır. Yukarıda da belirttiğimiz gibi , bundan zararı, astronomik kârlarla kendini çoktan finanse edip kâr transverleri yapan montaj sanayi - cileri değil, buralarda iş bulup çalışanlar görecektir.

VI BÖLÜM AL GÜLÜM VERGÜLÜM

Ama "Al gülüm ver gülüm" esprisi içinde çalışan Ticaret Burjuvazisi tatlı karların peşindedir. Ortak Pazar'la ilgili hazırlıklara çok önce başlamıştır. (Belçika'nın Ortak Pazar nezdindeki Temsilcisi Büyükelçi G.A.Wendelen'e 14 Aralık 1970'te İstanbul Ticaret Odasında verdirdiği konferans çok ilgi çekicidir.

Avrupa Topluluğu (Ortak Pazar) dergisinin Ocak Şubat 1971 tarihli Dergisinden aldığımız konuşmayı olduğu gibi vermeyi uygun bulduk.

AKIL VEREN YABANCI

Büyükelçi Wendelen şöyle diyor:

"Avrupa Topluluğunun hedefi ticaret olmayıp , üye ülkelerin rekabetlerine son vermelerine yardım etmek suretiyle savaşı önlemek ve müşterek menfaatlere dayanan bir Avrupa Birliği kurmaktır . Altılar, özellikle ihtisaslaşma ve yoğunlaşma yoluyla, verimliliği ve üretimi arttırmışlar, gümrüğün ortadan kalkmasının doğurabileceği zorlukları karşılamışlardır.

Sanayileşme, modern ve bağımsız bir Türkiye -

yi geliştirmek için zorunludur. Ortak Pazara yönelen tenkitleri, ideolojik, muhafazakâr ve ekonomik olarak 3 gruptan toplamak mümkündür.

1- İdeolojik temellere dayanan itirazlar, devlet sosyalizmi dışında hiç bir ekonomik rejimin kalkınmayı gerçekleştiremeyeceği kanaatine dayanmaktadır.

Bu itirazları ortaya atanlara göre: Ortak Pazar, kapitalist monopollerin bir komplosu, batıdan gelen her yardım, gelişen ülkelerin istismarı için girişilen bir teşebbüstür. Gümrük duvarlarının indirilmesi ve ithalat kontenjanlarının kaldırılması da kendilerine pazar arayan kapitalist ülkelerin başvurduğu bir çaredir. Bütün bu itirazlar, Türk Halkının vatanseverlik duygularına tesir maksadını hedef alır bir şekilde ileri sürülmektedir.

2- Dini duygulardan ilham alan muhafazakâr görüşler, Avrupa Topluluğuna hristiyan zihniyetinin hâkim olduğunu, müslüman bir ülkenin bu zihniyete uyamayacağını ifade etmektedirler.

Bu görüşleri savunanlar; Türkiye Avrupa Topluluğunun en az gelişmiş üyesi olacağını, Orta Şarkta gelişen ülkelerin arasında kalıp onlarla işbirliği yapmalıdır" demektedirler. Ancak böyle konuşanlar, ekonomik gerçeklerden uzaklaşmaktadırlar. Fılvakf Ortaklık Anlaşmasından bu yana, Türkiye ihracının %35'i Ortak Pazar'a yönelmiş durumdadır. Buna karşılık Türkiye'nin İran ve Pakistan'a olan ihracatı toplam ihracatının % 3'üdür.

Bu tenkitler ciddi değildir, çünkü Avrupa Topluluğunun amacı siyasi bir birlik kurmaktır. Böyle bir birlik sömürü düzeni üzerine kurulmaz.

3- Ekonomik gerekçelerden hareket eden tenkitler üzerinde biraz durmak gerekir.

Denmektedir ki, Ortak Pazar'a nisbetle Türkiye

Ekonomisi geç kalmış durumdadır. Bu sebeple, ortaklık Türkiye için felâketle sonuçlanacaktır. Türkiye'nin geç kaldığı bir gerçektir, fakat bu tenkidi ileri sürenler, bu gecikmeyi ortadan kaldıracak hiç bir çare göstermemektedirler.

Hakkâri Vilayeti, Türkiye'nin en az gelişmiş bölgesi ise, onu geliştirmek için başvurulacak çare herhalde onu tecrit etmek, kendi kaderine terketmek değildir. Hakkâri için doğru olan Türkiye içinde doğrudur. Ortak Pazar'ın amacı da işbirliği suretiyle Türkiye'nin gelişmesini ve kalkınmasını sağlamaktır.

Bazı Türk İktisatçıları demektedir ki, Türk Sanayii rekabet edebilecek fiyatlarla ihracat yapamaz ve ithal edilecek mallarla rekabet edemez.

Mesele imalatçı ve ihracatçıların davranışları, üretim faktörleri, iktidarın politikası ve mücadele metodları ile ilgilidir.

Başlangıçta her nevi imalat, üretim faktörlerinin emniyetsizliği dolayısıyla rizikoları arzeder, aynı durum yeni pazarların kararsızlığı sebebiyle ihracat için de söz konusudur. Bu bakımdan kâr marjlarını indirmek veya buradan elde edilen kârları ihracat malları üretimine yer veren bir başka sanayi dalına yatırmak gerekecektir. Kalkınmanın şartı olan, otofinansman ve iç sermaye birikimi ancak böyle sağlanabilir.

Maliyet fiyatını tayin eden diğer faktörler üzerine de etki yaparak maliyeti düşürmek imkânsız değildir. Örneğin Keban Barajı bitince elektrik enerjisi ucuzlayacak, bu da maliyetleri indirecektir.

Diğer taraftan kamu otoritesinin müdahale imkânları, üretim şartlarını ve rekabet kapasitesini etkileyecek niteliktedir.

Plânlama faaliyetleri de, kalkınmada vazgeçilmez bir methoddur.

Plânlamacılar kalkınma için şu iki metoddan birini seçebilirler. Bunlardan birisi ithalâta ikame edilecek iç üretim, diğeri ise ihracata yardımdır. Kanaatimizce, birinci metod dış ödemeler dengesini kurmak amacını güden kısa vadeli bir tedbirdir.

Son olarak uzmanlar, Türk müzakerecilerinin elverişli sonuçlar elde edemediklerini ileri sürmektedirler.

Türkiye, sanayi sektörü için, tekstil mamullerinde 3 pozisyon hâriç, gümrük vergilerinin ve miktar kısıtlamalarını kaldırılması sonucunu elde etmiştir. Bu sonuç da kat'i değildir. Her sene yapılacak toplantılarda Türkiye'nin yeni kolaylıklar elde etmesi her zaman için mümkündür.

"Son bir tenkit, Türkiye'ye tarım maddeleri ile elde yapılan eşyalar üretici ve hammadde tedakçisi rolünün verildiği yolundadır. Bu tenkit yersizdir, çünkü Ortak Pazar Türkiye'nin sanayileşmesi için gerekli projeleri finanse etmekte (Keban projesi gibi) ve Türk sanayi mamullerine kapılarını açmaktadır.

Türkiye'nin bu imkânlardan faydalanabilmesi, her şeyden evvel Türk kamu oyunun, Ortak Pazar'a girilmekle doğru bir iş yapıldığı hususunda ikna edilmesine bağlı bulunmaktadır. Ortak Pazar'a girmenin faydasına inanıldığı takdirde, Türk halkının meziyetleri ve ülkenin kaynakları ekonomik kalkınmayı gerçekleştirecektir." (16)

TİBOR MENDE ÖYLE DEMİYOR

Sayın Büyükelçi, bu konuşmasını ithalâtçı Tüccarlar karşısında değil de Ortak Pazar'a eleştireler yöneltmelerin, bilim adamları ve uzmanların karşısında yapsaydı, herhalde bu denli rahat, sele serpe konuşamayacaktı.

Hele Türkiye Hakkari, Türkiye Ortak Pazar ben

zetmesini hiç mi hiç yapamıyacaktı. Bu paragrafta ne diyor Büyükelçi: "Ortak Pazar'ın amacı işbirli - ğiyle Türkiye'nin gelişmesini, kalkınmasını sağla - maktır."

Geçmişimiz bu konuda derslerle dolu. Biz söy - lüyeceğimizi dilimizin döndüğü kadar ve de belgele re dayanarak söyledik. DPT'da, Parlemtentumuzda, ileri görüşlü ekonomistlerimiz de söyliyeceklerini söylediler. Sayın Büyükelçi bunları ithalâtçılarımı - zın eğilimlerine, çıkarlarına uygun biçimde bir ka - lemde siliveriyor. Haydi bunların hepsi olumsuz , karamsar görüşler. Peki Tibor Mende'nin iddiala - rına ne buyurulur ! Kurulduğu günden beri "Birleş miş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı, söz cülüğünü yapan Mende, yayınladığı ve Ortak Pazar - ın propoganda dergisi olan "AVRUPA TOPLULUĞU" nun da zımnen kabul ettiği yalın gerçeklere ne ce - vap verilir ?

"Dış yardımdan yeniden sömürgeleştirmeye doğ ru... Bir başarısızlığın öğrettikleri" adlı ilginç ki - tabında Mende özetle şöyle diyor:

1- Az gelişmiş ülkelere yapılan yardımlar daha çok zengin ülkelerin stratejik ve ticari çıkarlarına uymaktadır.

2- Ağır koşullarına rağmen, dış yardımlardan özellikle geri kalmış ülkelerin, geri kalmalarında büyük sorumlulukları olan "statükocu" sosyal eko - nomik güçler yararlanmaktadır. Bunların çıkarı yö neticileriyle birleşerek, kalkınmanın gerektirdiği yapısal değişmeleri engellemektedir.

3- Hibe kısmı giderek azalan yardımlar, yüksek faizleriyle ağırlaşmakta, ödenmez duruma girmek - tedir.

4- Aslında batı ülkelerinin az gelişmiş bütün ülkelere bugüne kadar yaptıkları gerçek dış yar - dım 3 milyar dolardan daha azdır. Bu onların mil

li gelirlerinin toplamının ancak binde/2'si kadardır. Bu ülkeler, reklâm için bunun 10 katını harcamışlardır.

Kısacası, şimdiye kadar yapılan yardımlar siyasi, hammadde, pazar olarak zengin ülkelerin işine yaramıştır...

Mende, istatistiklerin dumanlı perdesi kaldırılırsa, gerçekten üretken olan yardımların 1-2 milyarı geçmiyeceğini belirttikten sonra,

"Oysa kalkınabilmeleri için, yoksul ülkeler, eğitim haklarını tamamen kullanabilmeliler. Dış yardımın sağladığı araçlarda ekonomik ve politik baskılarla sağlanan ayrıcalıklar kaldırılmalıdır. Kalkınmış ülkeler, bu çok yoksul ülkelere, yabancı şirketleri millileştirme ve yeni geleceklerin de sayısını sınırlama hakkı tanınmalıdır. Yabancıların ve onların dahili müttefiki (işbirlikçi) olan çevrelerindar çıkarlarına bakmadan, yapısal (strüktürel reformlar yapmalarına engel olunmamalıdır. Ve bütün bunlar yapılırken ekonomik bağımsızlık ve insan onuruna saygılı olmalıdır. Ancak bunlar yapıldığı takdirde, yoksul ülkeler, gelişmişlerle yararlı ortak ilişkiler kurup sürdürebilirler...

Dış engelleri aştıktan sonra, yoksul ülkeler, iç yapılarını da yeniden biçimlendirmek durumundadırlar. Mende'ye göre yoksul ülkeler için kalkınmanın anahtarı, ekonomik ve politik iktidarların yeniden düzenlenmesinde bulunmaktadır. Yoksul insanlar yığını, umut ve garanti vermeyen bir gelecek için hayatlarını ortaya koymayacaklardır... Ve sadece yapısal tipteki değişimler ancak, iktisadi ve sanayi kalkınmayı sağlayan temellerin oluşmasını engelleyen düalist bir ekonominin çarpıklığını giderebilir. Teknik neviden basit değişimlerle yetinmek ise, sadece aşırı mahrumiyetleri hafifletebilir, fakat ne

yoksulluğu, ne hakkın adaletine ve ne de ekonomi - nin uyduluğunu giderebilir ve gerçek ihtiyaçları kar - şılayan sağlam bir toplum oluşturmayı da gerçek - leştiremez.

Bu çağrılar dinlenmediği takdirde, yukarıda al - dığımız 2'nci On Yıl'ın akibeti, ilk on yıldan daha farklı olmayacaktır. (17)

Bu söylenenlere Büyükelçi neder bilmem ama , Avrupa Topluluğu Dergisi (Mayıs 1972 "Tibor Menb nin bu davranışlarını sadece bir teorisyenin karam sar jesti olarak değerlendirmek şüphesiz yanlış o - lur. Ortada bir huzursuzluk olduğu gerçektir." di - yerek iddiaları dolayısıyla kabul etmek zorunda kal maktadır.

Büyükelçi "Bu tenkitler yersizdir, Çünkü, Ortak Pazar Türkiye'nin sanayileşmesi için gerekli pro - jeleri finanse etmekte (Keban projesi gibi) ve Türk sanayi ürünlerine kapılarını açmaktadır." diyor.

Gerçekten de Katma Protokol yürürlüğe girince A E T , Türkiye çıkışlı sanayi ürünlerinden güm - rükleri kaldırmayı yükümlenmektedir. Ancak, evet altını çizerek söyleyelim, ancak, pamuk ipliği ve pamuklu dokuma bunun dışındadır. Oysa Türkiye - nin Avrupa'ya satabileceği ve rekabet gücü olan ye - gâna sanayi ürünü budur. Ama bu, ortakların işine gelmemektedir, çünkü kendileri geniş tekstil sana - yiine sahiptirler ve bunu dış rekabetlerden kuru - mak zorundadırlar.

Örneğin, geçen yıl İzmir'de yapılan uluslararası pamuk seminerinde, Ortak Pazar ülkeleri delegele - rinin sundukları bildiriler soruna ışık tutacak nite - liktedir.

İtalyan Delegesi: "Türkiye pamuk ipliğini bizden çok ucuza satmaktadır. Biz pamuğu 70 sente alıp

dünya pazarlarında nasıl rekabet edebiliriz?"

Alman Delegesi: "Türk ihracatçıları herşeyden önce uluslararası ekonomik kurallara uymak zorundadır. Geçen yıl Türk hükümetinin pamuk konusunda aldığı kararlar nedeniyle büyük hatalar yapıldı."

Fransız Delegesi: "İşbirliği yapılmadan Avrupa - ya tekstil ihracatı, Ortak Pazar'ı güç durumu düşürebilir. Bu nedenle Ortak Pazar ülkelerinin Türkiye ye karşı cephe olması beklenebilir.

İngiliz Delegesi: "Avrupa'nın en büyük pamuk satıcısı olan Türkiye, ithalatçı ülkelerin de çıkarını düşünmek zorundadır." (18)

İncelememiz boyunca belgelere dayanarak belirtmeye çalıştığımız budur: Gelişmiş ülkeler, az gelişmiş ülkelerin sanayileşmesini istemez. Çünkü, ülkelerinin ulaştığı refah düzeyi buna bağlıdır.

VII BÖLÜM

TÜRKİYE'NİN ORTAK PAZAR ÜYELİĞİ

ZORLAŞTIRAN ETMENLER (FAKTÖR)

EKONOMİK VE SOSYAL ETMENLER

Buraya kadar yaptığımız araştırma ve karşılaştırmalar sonunda, Türkiye'nin ekonomik yönden, özellikle sanayi ürünleri yönünden 12-22 yıl gibi kısa sürelerde serbest dış ticaret kuralları içinde rekabet gücüne erişmesini olanak olmadığını anlamış bulunuyoruz. Bugünkü küçük ölçekli Türk Sanayi, koruma tedbirleri, gümrük duvarları yüzünden ayakta durabilmektedir. Bir kaç yıl sonra vergi indirimleri etkisini duyurmağa başladığı zaman, özellikle makine ve madeni eşya dalındaki sanayi kuruluşları birer birer kapanacaktır. Daha öncede söylediğimiz gibi, bunun ilk etkisi, büyük destek ve gümrük tedbirleriyle ayakta duran montaj sanayiinde görülecektir.

Bu konuda bir araştırma yapan Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyelerinden Dr. Ahmet Aker, Türkiye de üretilen çeşitli sanayi ürünlerinin Ortak Pazar Ülkelerindeki benzerleriyle rekabet edebilmesi için, doların Türk lirası karşılığının ne olması gerektiği hesaplanmıştır. Her mal için ayrı ayrı yapılan hesaplamalara göre bazı mal gruplarından Türk para

sının değeri ne kadar düşürülürse düşürülsün rekabet gücü sağlanamamaktadır.

Örneğin,

Yedi tonluk kamyonda, yurt içi fiatlarla Ortak Pazar fiyatlarını eşitliyelemek için 1 doların, Türk lirası karşılığını 43 liraya çıkarmak gerekecektir . Aynı şekilde çamaşır makinasın da doların karşılığında 40 liranın üstünde bir ödeme zorunlu olacaktır. Bunun dışında, eğer bugünkü kur cari olacak olursa ve Ortak Pazar ile aradaki gümrük duvarları kalktığında, Türk alıcılar bile çamaşır makinası ve elektrik süpürgesini Ortak Pazar Ülkelerinden satın alacaklardır. Çünkü bugünkü döviz kuruyla bu mallar Ortak Pazar ülkelerinde Türkiye fiatlarını yarısından da ucuza satılmaktadır.

Bu konudaki sayısı çok az olan araştırmalardan birini yapmış olan Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi Ahmet Aker, şu sonuca varmaktadır: " Bir grup ülkeyle karşılıklı gümrüklerin sıfıra indirmek ekonomik korunma politikasından vazgeçmek demektir. Birliğe gidilen Ülkeler grubu Türkiye'den çok daha fazla kalkınmışsa, gümrükleri sıfıra indirme politikası Türkiye kalkınmasını durduracak, büyümenin üst ucunda olan yeni endüstrileri yıkacaktır. Bu nedenlerden dolayı AET'ye üyelikle Türkiye'nin kalkınması bağdaşmaz." demektedir. (20)

Ölçekleri küçükte olsa, Türkiye koşulları içinde istihdam olanağı yaratan sanayi kuruluşlarının kapanması zaten hat düzeye gelmiş işsizler kalabalığına yenilerini katarak, Türk toplumunu küçümsenmiyecek bir bunalıma itecektir.

(İŞSİZLİK VE İSTİHDAM SORUNU)

Avrupa, özellikle Almanya yabancı işçi sistihdamında doyma noktasına gelmiştir.

Bütün dünyayı etkisi altına olan son Petrol bunalımı, özellikle batılı ülkeleri enerji sorunu ile karşı karşıya getirmiştir. Almanya'nın enerji eksikliğine neden göstererek Ortak Pazar ülkelerinin dışında kalan ülkelere işçi sevkiyatını durdurması, 1 milyonun çok üstündeki vatandaşımızın Almanya'da bulunması ve yine 1 milyona yakın işçimizin Almanya'ya gitmek için sıraya girmiş bulunmasını zünden Türkiye'yi olağanüstü sorunlarla karşı karşıya getirmiştir.

Haberler ve yorumlar, Almanya'nın aldığı bu kararın, enerji sıkıntısından çok uzun süredir hazırlanan bir plânın Petrol sorunu bahane edilerek uygulanmaya konduğu noktasında toplanmaktadır. Çünkü dışarıdan işçi alınmasının durdurulması yanında, kalifiye olmayan işçilerin iş akitlerinin feshedilmesinden, mukavelesiz çalışan işçilerin çalıştırılmayacağından söz edilmektedir.

Alman Sanayiinin büyüme temposu, yabancı işçilere ihtiyaç duyurmuş, düşük ücretlerle çalıştırılan yabancı işçiler, işletmelerin kârlılık oranını arttırmış, büyümelerine sağlamıştır. Ama, son yıllarda bu oyun bozulmaya başlamıştır.

Şöyle ki:

1- Almanya'da uzun süre kalan Türk işçilerinin ücretleri ve kıdem tazminatları artmaktadır.

2- Dil ve Alman mevzuatını öğrenen işçiler, Sendikalara girerek haklarını korumak, yolunu bulmaktadır.

3- Beş yıldan fazla, Almanya'da kalan işçilerde, Almanya'ya yerleşme eylimi baş göstermekte, Almanya'yı göçmenler ülkesi haline getirmektedir.

Sorun, Alman ekonomisi açısından sadece ucuz emek istihdamıdır. Emek ucuz olma niteliğini yitirince, yabancı işçilerin Almanya'da kalma nedeni

ortadan kalkmaktadır. Sosyal açıdan ise, şehirli orta tabaka, alıştıkları görünümü bozan, bazı konularda rahatlarını kaçıran yabancı işçilerden şikayetçidir. Bu da gösteriyor ki, Ortak Pazar'ın Türkiye'nin işsizlik ve istihdamsorununa getireceği köklü bir çözümü yoktur.

Uzunca bir zamandan beri hazırlanan ve petrol sıkıntısı bahane edilerek uygulamaya konulan plân, gerçekte, ücretleri yükselen, tıpkı Alman işçileri gibi hakları savunan Türk işçilerinin yerine, gözü açılmamış, tecrübesiz işçiler getirmektir.

Sorunun, Türkiye ve Türk işçisi açısından acıklı yanı, öncede söylediğimiz gibi ekonominin tek bir ülkeye bağımlı hale getirilmesidir. Tek bir ülkenin şu ya da bu nedenle bunalıma düşmesi, önce ona bağımlı olan ülkeyi zarara sokar, nitekim söz konusu plân uygulandığı zaman, döviz darlığı ile karşılaşılacak, sanayileşme olumsuz biçimde etkilenecek ve işsizlik artacaktır.

Nüfusu hızla artan ve plancıların hesabına göre 20 yıl içinde 4-15 milyon kişiye iş olanakları yaratmak zorunluğuyula karşı karşıya bulunan Türkiye de, istihdam sorunu günlük tedbirlerle üstesinden gelinecek bir iş değildir.

Devletin yönlendireceği, hızlı dengeli ve plânlı bir biçimde, gerçek, milli sanayi dalları yurdumuzun dört bir yanında kök atıp gelişmedikçe, ekonomimizi dışa bağımlı olma zorunluğundan kurtaramadıkça bu ve buna benzer güçlükler hergün kapımızı çalacak ve yurdumuz hergün yeni bir bunalıma gebe olacaktır.

KÜLTÜREL ETMENLER

Tanzimattan bu yana, 150 yıldır, Türkiye'de kapitalist bir sınıf yaratma 'Batılı' olma yolu denen-

miştir.

Batı uygarlığı ve kültürü üzerine daha önce yaptığımız açıklamada da belirtmeye çalıştığımız gibi Batı toplumlarının ekonomik gücünü, yaratan Ortaçağdan sonra dünya pazarlarını tutmaya başlayan, sanayi ve teknoloji devrimini başarıya ulaştıran burjuva sınıfı olmuştur. Batıdaki bu sınıf devrimci ve milliyetçi idi. Bugün bu olanakları olmayan ulusların, kapitalist bir sınıf geliştirme çabaları ancak, Batı kapitalizminin desteğiyle ayakta durabilen dışa bağlı burjuva sınıfı yaratabilir. Pek doğal olarak da böyle bir sınıfın batı burjuvazisi gibi devrimci ve milliyetçi olmasına olanak yoktur.

Batı kültürünü yaratan ikinci kaynak Yunan-Latin kültürü ile Hıristiyanlıktır. Oysa Türk kültürü bunlardan çok ayrı kaynaklardan beslenerek oluşmuştur. Türk uygarlığını değiştirme çabaları, sayın Prof. Gülten Gazgan dediği gibi: "olsa olsa Osmanlı Türk uygarlığının sonunu hazırlar, fakat Türk toplumunu Batılı toplum haline getirmez."

Daha önce de söylediğimiz gibi, Türk aydınları batı zenginliğini yaratan nedenlerin kaynağına inmemişlerdir. Bakın, Balkan Savaşı sırasında "Pavrus" takma adını kullanan, Alexander Helphand, "Türk yurdu" dergisinde çıkan bir yazısında Türk aydınlarına nasıl sesleniyor:

"Türk Münevverleri Devrimizin talep ettiği bir iktisadi kuvvet vücuda getiremeyecek olursanız helâk olmanız muhakkaktır. Balkan Muharebesi' den sonra da Türkiye malf ve sınıf bakımından eskisinden fazla soyulmaya devam edecektir. Zira bu memlekette asıl hükmedenler ne hükümet ne Türk halkı ne de müslümanlardır. Burada hakikatte hükmeden Avrupa maliyesidir. Siz alacaklılarınızın hizmetçileri vaziyetine düştüğünüz gibi, devletiniz de onların menfaatlarına hizmet etmektedir. En mühim me

sele, bütün hizmetlerimizin Avrupa diplomasisi ve yüksek mali mehafili tarafından hazırlandığını artık anlamanızdır. Türkiye için kurtuluş yolu demokrasidir. Fakat bu demokrasi sizin müarefe kesbettiğiniz diplomatlar ve bankerler Avrupa'sının demokrasisi değil, Avrupa'nın hakiki demokrasisidir. Siz münevverler halktan uzaklaşmışsınız. Kendi milletinizi tanıımıyorsunuz." (19)

HUKUKİ ve POLİTİK ETMENLER

Türkiye'nin ulusal egemenlik ve kalkınma metodolojisi ile çelişki içinde bulunan Ortaklık Andlaşması, İstanbul Hukuk Fakültesi Karma Kurumunun raporunda şöyle belirtilmektedir:

"Türkiye (Ekonomik ve Politik) bir entegrasyon sürecine girmektedir. Bu entegrasyon sürecinin "Mantığı" AET Anlaşması, Roma anlaşmasıdır.

"Türkiye ile ortaklık anlaşması" birçok maddede - rinde AET anlaşmasına atıflar, Türkiye ile Ortaklık Anlaşmasını AET anlaşmasının idiolojik bütünlüğü ile tamlamaktadır.

Ortak Pazar, Politik ve Ekonomik ikinci bir sürecin varış noktasıdır. Ortaklık, devletlerin misyonuna giren siyasal nitelikteki kilit-alanlarla ilgilidir ve karar merkezlerini milli iktidarların karar merkezleri dışına ve üstüne çıkararak, "politik entegrasyon sistemi"ni öngörmektedir.

Politik entegrasyon sistemi, "milli iktidarların" bazı yetkilerinden feragat ederek, bu yetkilerin kullanılmasını prensip olarak "millî-üstü" bir otoriteye devrettikleri bir sistemdir. Genel çıkarları temsil ettiği varsayılan MİLLÎ-ÜSTÜ otorite, devletlerin entegre olunan alanla ilgili her konuda önceden tesbit edilen ölçü ve biçimde, kararlarına uyma-

yı kabul ettikleri bir otoritedir. Bu tesbitin, Milli Mücadeleden beri Devlet yapısının temelini teşkil eden millî egemenlik prensibi ve bundan çıkan neticeleri düzenleyen 1961 Anayasasının 4. Maddesi, "TEK YAPILI DEVLETİ" öngören "MİLLÎ DEVLET" anlayışı (Başlangıç ve 2. Mad.) "Tabii servet ve kaynakları devletin hüküm ve tasarrufu altına sokarak" ekonomik ulusçuluk anlayışını getiren 130 Mad.'si açısından değerlendirilmesi gerekir.

Siyasi entegrasyon hukukî entegrasyonla tamamlanarak "az gelişmiş ülkelerde" parodoksal olarak devrimci bir nitelik kazanan hukukun, olanı değil, olması gerekeni gösteren, var olanı aşan hukuk sistemlerini, Anayasal düzende program anayasaları, soyut ve boş şamalar haline sokarak geçerliliklerini fiilen kaybettirmektedir.

Roma Andlaşmasının, ekonomik entegrasyon sürecinde öngördüğü temel ekonomik, politik modeli, "pazar ekonomisine ve azamî rekabete imkân veren ve devlet müdahalesini vazgeçilmez asgariye indiren LIBERAL DÜZENDİR. Ortak Pazar'ın bu temel ekonomik politika modelini (...) hakimiyeti milliye esasına müsteniden bir halk devleti ve hükümeti teşkil eden "Türkiye Büyük Millet Meclisi" anlayışı ve 1961 Anayasasının Devlete "yatırımları toplum yararının gerektirdiği önceliklere yöneltmek; özel teşebbüslerin milli iktisadın gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürütülmesini sağlayacak tedbirlerin alınması" görevini veren anlayışı açısından değerlendirilmesi gerekir.

Sosyal Adalet içinde plânlı kalkınma formülünü benimseyen, devletçiliği kolaylaştıran ve özel yatırımların toplum yararının gerektirdiği önceliklere yönelmesini isteyen tutumu ile 1961 Anayasası:

"Devlet özel teşebbüslerin millî iktisadın gerek

lerine ve sosyal amaçlarına uygun yürümesini.. sağ layacak tedbirleri alır"

"Kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüsler Devletleştirilebilir. "

"Devlet ve Kamu Tüzel kişileri kamu yararının gerektirdiği hallerde... özel mülkiyette bulunan ta - şınmaz malları kamulaştırmaya yetkilidir. "

Ayrıca, "41/2" kalkınmanın yolunu göstererek , sosyal adaletle iktisadi ve sosyal kalkınmanın bir - birine paralel gideceğini belirtmekte ve kalkınma - nın birbirine paralel gideceğini belirtmekte ve kal - kınmanın demokratik yollarla gerçekleştirileceği prensibini koymaktadır. " (Anayasa-gerekçe) "İktisa di, sosyal ve kültürel yakınmayı demokratik yollar la gerçekleştirmek, bu maksatla millî tasarrufu art tırmak, yatırımları toplum yararının gerektirdiği ön celiklere yöneltmek ve kalkınma plânlarını yapmak Devletin ödevidir.

Roma Andlaşmasının "monopolist ve niceliksel (toplumu araç olarak alan planlama) eğilimi karşı - sında, 1961 Anayasa'sı, üretimi toplumun otoman , gerçek ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılan nite liksel plânlamayı (demokratik alternatifi) seçmiştir.

Bu verilere dayanarak yapılabilecek kaba bir tes bit şudur: Gelişmiş kapitalist ülkelerin mantığını uy gun düşen "Liberal Düzen" anlayışı 1961 Anayasası nın iktisadi ve sosyal tercihlerine aykırı düşmekte dir.

Devletleri bağlayıcı, "direktif niteliğinde karar lar" verme yetkisine sahip olan Konsey, bu karar ları birinci dönemde oybirliği, daha sonraki dönem lerde mevsuk çoğunlukla verecektir. Bu şekilde kurulan "millî-üstü" otorite 1961 Anayasasının "tek yapılı devleti" öngören, Millî Devlet anlayışına Mil lî egemenlik prensibi ve bundan çıkan sonuçları dü zenleyen 4. maddesine açıkça aykırı düşmektedir .

"Millî karar merkezleri" dışında ve üstünde, "Millî-Üslû karar merkezleri" kuran A E T 'ye katılma kararının Anayasanın bu temel tercihleri açısından yeniden değerlendirilmesi gerekir." (15)

MALİ ETMENLER

Kamu vergi gelirlerinin % 25'inden fazlasını oluşturan gümrük vergileri 12-22 yıllık sürelerde kalkacağına göre, devlet bütçesinde meydana gelecek boşluk hangi kaynaklar harekete geçirilerek durdurulacaktır?

Bu, ancak ihracatın bugünkü yapısının değişmesine, sanayi ürünlerinin payının artmasına bağlı bulunmaktadır. 12-22 yıllık sürelerde gümrükler sıfıra ineceğine göre, fiyat ve kalite bakımından avantajlar taşıyan Avrupa mallarının ithalatı nasıl kısıtlanacak, aleyhte meydana gelecek dış ticaret açıkları nasıl kapanacak?

SONUÇ

1973 yılında yürürlüğe giren Katma Protokolün Türkiye açısından getirdiği yükümlülöklere daha önce değinmiştik.

22 yıl sonra gümrük duvarlarını indirip Ortaklığın öngördüğü ekonomi-Politik koşullara yaklaşım sağlandığı takdirde, Türkiye için SON DÖNEM başlıyacaktır. Türkiye'nin, ortaklar tarafından ve tek taraflı olarak üyeliğe kabulü için yapılacak müzakereler ve işlemlerin kaç yıl süreceği belli değildir. Bu, tamamen onların ihtiyarına bırakılmıştır.

3'üncü 5 yıllık Plânın temel hedef ve strateji -sinde "Türk toplumunun Temel sorunları" başlığı altında toplanan, Örneğin, (Bölgelerarası dengesizliği ortadan kaldırmak, gelir dağılımındaki adaletsizliği gidermek, ihracat ve ithalatın yapısını değiştirmek, ekonomide dışa bağılılığı azaltmak, hızla artan nüfus, iş, konut, eğitim, sağlık olanakları yaratmak gibi) problemlerin çözümü için, rekabet gücü olan sanayileşme yolu öngörmektedir.

Ancak, Türkiye'nin sanayileşme ile ilgili problemlere, AET'nin kalkınmada devlet müdahalesini asgariye indiren, Pazar Ekonomisi ve azami rekabeti öngören "Liberal" düzeniyle çözüm getirmesine olanak yoktur. Bunun içinde Türk ulusu, tarihten gelen tecrübelerden ve çağdaş verilerden de yararlanarak, bu yöntemden çok ayrı, kalkınmada toplum yararına yapılacak yatırımların, gerektiği önceliklere göre yöneltme görevini Anayasa ile devlete görev olarak vermiştir. Bu liberal eğilimli, ekonomik düzenden çok demokratik kurallar içinde güdümlü eğilimde olan kalkınma ve ekonomik düzen anlayışıdır.

Liberal eğilimli, politikacıların, özellikle AET ile yapılan anlaşmalara dayanarak, onların ekono-

mik politikalarına yaklaşım sağlamak amacı ile çeşitli teşvik tedbirleriyle özel sektör yaratma çabaları, belki bir kaç kişiyi palazlandırıp zengin edebilir. Ama, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da ağır sanayi kurma görevini devletin üzerinden alamaz.

Anadolu halkı, tarihinin hiç bir döneminde görülmeyen bir uyanıklık ve özlemle, köyünde kentinde fabrika kurulmasını istemektedir. Haberleşme ve ulaşım araçlarının alabildiğine geliştiği çağımızda, "bir lokma bir hırka" felsefesi içinde bu gereksinimin unutturulmasına olanak yoktur. Türk halkı yoksulluğun koyu karanlığının ancak hızlı, dengeli ve sosyal adalet ilkeleri içinde sanayileşme ile çözümleneceğini gün geçtikçe daha iyi anlamakta ve çıkarıcı politikacıyı köşeye sıkıştırmaktadır.

Ortak Pazar ülkeleri uluslarının tersine, Türk halkı kurtuluşunu devletten beklemektedir. Bu istek, onun binlerce yıllık birikiminin sonucudur ve doğrudur.

Soruna neresinden bakarsak bakalım, Türkiye ile AET arasında ekonomik, sosyal, kültürel, politik ve hukuki alanlarda bağdaşması zor, köklü ayrıcalıklar vardır.

Ortak Pazar üyeliği, 150 yıldır biçimsel batılılaşma özlemi içinde olan ticaret burjuvazisinin bilinçli bir tercihidir. Ancak Türk ulusu bunun tam tersine, tarihinden de aldığı derslerle sanayileşmeye karar vermiştir.

İleri teknolojiler karşısında, ulusal sanayi kurmak, koruma tedbirleri olmaya bağlı bulunduğuna göre, katma protokolün gümrük birliğine ilişkin hükümleri işlemeyecek demektir. Bu bir uzaklaşmadır. İkincisi, ekonomik düzen anlayışında kendini göstermektedir. Sanayileşme yolunu seçen

Türkiye'de, kim ne derse desin, ağır sanayiî kurmak, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da devletin görevi olacaktır. Bu konuda da ortakların politikasına yaklaşım söz konusu olmayacaktır.

Liberal eğilimli, özel teşebbüscü politikacıların bütün zorlamalarına rağmen bu yöntem, devlet eliyle kalkınma yöntemi değiştirilemeyecektir. İktidarlardan hangi anlayış içinde olurlarsa olsunlar Türk halkı, ulusal sanayiîm yok olmasına, ya da büyük teknolojiler tarafından yutulmasına göz yumdurmaya - caktır.

Ortak Pazar konusu, kamu oyu önünde tartışılmadığı için aydınlık kazanamamıştır. Suskunluğun nedeni budur. Bir kaç yıl sonra gümrük indirimleri piyasada etkilerini gösterir göstermez tepkiler birden bire artacak, ve yöneticileri, konuyu yeni baştan ele alıp gözden geçirmeye itecektir.

Türk ulusunun, ulusal güçlerin ve ulusal sanayicilerin Katma protokolün yükümlülüklerine evet demelerine olanak yoktur. Çünkü kapitalist ülkelerin nonopolü olan ORTAK PAZAR, onunla gümrük birliğine gitmeyi yeğliyen az gelişmiş ülkelerin sanayileri için olsa olsa bir ORTAK MEZARDIR.

ALINTILAR

- 1- Türkiye'nin Geri Kalmışlığının Tarihi
İsmail Cem-Cem Yayınevi
- 2- " " " "
- 3- " " " "
- 4- " " " "
- 5- Sosyal Devrimler Ulusal Kurtuluş Savaşları
J. Nehru-Ant Yayınları
- 6- Türkiye'nin Geri Kalmışlığının Tarihi
İsmail Cem-Cem Yayınları
- 7- 100 Soruda Ortak Pazar
Prof. Gülten Kazgan-Gerçek Yayınevi
- 8- " " " " "
- 9- Umut Anıları- De Gaulle-Sinan Yayınevi
- 10- " " " " " "
- 11- " " " " " "

- 12- Meclis tutanakları ve Katma Protokol
- 13- 3'üncü 5 yıllık Plan ve Stratejisi
- 14- 100 Soruda Ortak Pazar
- 15- Prof. Gülten Kazgan-Gerçek Yayınevi
- 16- Türkiye'de Yabancı Sermaye
Prof. Kenan Bulutoğlu-Gerçek Yayınevi
- 17- Avrupa Topluluğu (Ortak Pazar) dergisi
- 18- Cumhuriyet Gazetesi 6.12.1972
Dr. Beşir Hamitoğulları
- 19- Cumhuriyet Gazetesi Doç. Dr. Sırrı Akıncı
6 Ocak 1973

SÖZLÜK

(A)

AMBALAJ: Eşyayı sararak paket yapmak, sarmalama, sandıklama.

ATIF : Birşeyin oluşumu başka bir şeyin sonucu diye sayma veya bir şeyi falan şeyden çıkmış diye gösterme.

(B)

BURJUVA: Eskiden Avrupa'da soylularla köylüler arasındaki şehirliler sınıfı.

(C)

CENTİLMEN: Görgülü, Kibar erkek, iyi arkadaşlık eden, celebî.

CİRO : Bir ticaret senedinin, alacaklı tarafından başkasına çevrilmesi ve senedin arkasına gereken yazının yazılıp imza edilmesi.

(E)

EVRE : Bir olayda birbiri ardınca görülen değişik hallerin her biri, safha.

ENFLASYON : Piyasaya gereğinden çok kağıt para çıkartmaktan paranın değerinin düşüp fiatların yükselmesi , para bolluğundan doğan pahalılık hali, para şişkinliği.

ENTEĞRASYON : Yekpare veya tamam kılma, Bütünleşme.

EMPERYALİZM : (Kapitalizmin tekelci aşaması)

Kapitalizmin temel niteliği rekabettir. Kapitalistler aralarında rekabet yaparlar. Bu arada küçük sanayiler büyükler tarafından saf dışı edilirler ve alan KARTELLERE, TRÖSTLER kalır. Bunlar bankerlerle birleşerek dünya üzerinde tekel kurarlar ve dünyayı paylaşırlar ve sömürürler. Dünya uluslarının bazılarının çok ileri gitmesi, bazılarının çok geri kalması emperyalist sömürünün sonucudur.

ETMEN : Faktör.

(D)

DEVALÜASYON: Paranın satın alma değerinin azalması, değer düşümü.

(F)

FERMAN: Buyruk, Padişah buyrultusu.

(İ)

İSTİHDAM : Hizmette kullanma.

İPOTEK : Rehin, tutu.

İDEOLOJİ : Toplumun şöyle veya böyle olması gerektiğine inananların düşünce ve konuşmalarından meydana gelen öğreti.

(L)

LIBERALİZM : Ergincilik, bırakıncılık (Toplum -

sal çıkarın, bireysel çıkarı kayıt -
sız şartsız olarak serbest bırak -
makla gerçekleştirilebileceği görüşü.

LIBERASYON : İthalatın serbest bırakılması.

(K)

KARTEL : Aynı üretim kolunda çalışan çe -
şitli şirketlerin aralarında reka -
beti kaldırmak amacıyla kurdukları
birlikler. Bu birliğe katılan
şirketler bağımsızlıklarını korur -
lar, ancak, alım ve satımlarda fi -
yatları saptar, pazarları paylaşırlar.
Ulusal karteller olduğu gibi
uluslararası olanlar da vardır.

KAZA : 1-Davaları görme işi, yargı, yargı
lama.

2-İlçe.

KURAM : Nazariye, düşünce alanında kalan
bilgi ve bu bilginin temel ve ku -
ralları.

KAPİTALİZM : (Paraya dayanan ve sadece kar
amacı güden üretim düzeni)

Üretim araçlarının özel mülkiyetine, işgücünü satın
almaya dayanan bu düzenin amacı kârdır.

Temel niteliği rekabete dayanır.

(Kapitalizmin son aşaması (Emperyalizmdir.)

KÜLTÜR : 1- Bir toplumun tinsel özelliğini,
duyuş ve düşünüş birliğini mey -
dana getiren, gelenek halindeki
her türlü yaşayış, düşünce sanat
varlıklarının topu.

2- Gerekli bilgileri edinerek mu -
hakeme, zevk ve eleştirme yete -
neklerini geliştirmiş olma hali.

(M)

- MONOPOL : Tekel. (Bir malın yapımının tek firmanın elinde bulunduğu durum.
- MEVSUK : Belgeye dayanan, doğru, doğruluğuna güvenilen, sağlam.
- MİSYON : Bir kimseye veya bir kurula ve -rilen özel görev.
- MÜTEHEYYİÇ : Heyecana kapılmış, heyecanlı.
- MUHİP : Dost, seven, sevgi besleyen.
- MONTAJ : Kurma birleştirme, bir makina -nın parçalarını yerli yerine takma.
- MUAREFE : Birleşme, tanışma.

(P)

PARADOKS: Kökleşmiş kanıslara aykırı olarak ileri sürülen düşünce.

(S)

- SÖMÜRGE : Bir yerin gelir kaynaklarını kimse ye sormadan ve ilgililere danışma dan eline alıp onlardan geniş ölçüde yararlanmak.
- SÜBVANSİYON: Para yardımı, tahsisat, Özellikle hükümetler tarafından verilen para ödeneklerini dile getirir.

(T)

TRÖST : (Şirketler Şirketi) Şirketlerin hisse senetlerini ellerinde bulduranların bir araya geldikleri birlikler.

Hisse senedi alma, hisse senedi toplama temeli

ne dayanan tröstler geliştikçe gelişmiş en tipik biçimde HOLDİNGLERE erişmiştir. İşletmelerin tek yönetim altında toplanmasını sağlayan bu birlikler; dünya pazarlarına hakim olmuştur.

TAALLUK: İlgî, ilişik.

(Ü)

- ÜRETİM ARAÇLARI : İnsanın üretime girişebilmesi için gerekli bulunan araçların tümü.
- ÜRETİM İLİŞKİLERİ : Üretim süresince insanlar arasında kurulan ilişkiler.
- ÜRETİM GÜÇLERİ : Üretimin gerçekleşmesi için gerekli bulunan bütün araç ve gereçler. (Aletler, binalar, makinalar, fabrikalar, hammadde, insan ve insan bilgisi)
- ÜRETİM BİÇİMİ : Üretim güçleriyle üretim ilişkilerinin meydana getirdiği üretim yapısı... (Köleci, feodal, kapitalist sosyalist)

(V)

VASİ: Bir yetimin veya akılca zayıf ve hasta olan birinin malını yöneten kimse.

DİSK YAYINLARINDAN BAZILARI

TÜRK - İŞ ÇIKMAZI

"Türk - İş'in içyüzünü belgelerle ortaya koyan kitap"

İŞÇİLERİN UYANIŞI

"Sosyal bilim ve fikir adamlarının kalemi ile işçilerin uyanışı ve gerçek işçi örgütü DİSK hareketi"

SENDİKALAR KANUNUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER HAKKINDA ANAYASA MAHKEMESİNİN İPTAL KARARI

"Türkiye'de sendikalaşma hak ve özgürlü -
ğünü tek İşçi Konfederasyonuna bırakmak iste -
yen 1317 Sayılı Yasanın iptal kararı"

TÜRK - İŞ'E VERİLEN 4'LÜ RAPOR

"Türk - İş içindeki muhalefeti başlatan 4 sen -
dikanın Türk - İş'e yönelttikleri eleştirilerin
yer aldığı ve 'Dörtler Raporu' diye anılan
kitap"

REFERANDUM

"Toplu sözleşmeye yetkili sendikanın tespitini -
en geçerli gerçekçi yolun REFERANDUM ol -
masını uygulamadaki aksaklıkları gözler önü -
ne çıkararak belgeleyen kitap."

DEMİR GREVİNİN İÇYÜZÜ

Demir Çelik Fabrikalarındaki grevin
gelişimi ve sonuçlarını yetkili kalem -
ler önüne seran kitap."

AF

"Af'ın niteliği, nedenleri, sınırı, infaz
sonrası sorunları hakkında uzmanların
görüşlerini içeren kitap."